A csúcs előtt

Válasz Washingtonnak

Szokatlanul éles hangú tiltakozást juttatott el az elmúlt héten a Közös Piac a washingtoni kormányzathoz a kelet—nyugati kereskedelem kérdésében. Az e hónap végén Williamsburgban megtartandó tőkés gazdasági csúcskonferencia napirendjének egyeztetésekor már több hónappal ezelőtt megegyeztek a részt vevő országok képviselői, hogy a megbeszéléseken nem foglal majd el központi helyet a szocialista államokhoz fűződő gazdasági kapcsolatok kérdése, hiszen „házon belül" is bőven van mit elhatározni és tenni.

Nem amerikai belügy

Minden jel arra mutat, hogy Washington nem kívánja magát tartani az előzetes megállapodásokhoz, Reagan elnök és környezete nemrégiben valóságos újabb keresztes hadjáratot indított a Szovjetunió és a többi szocialista ország kereskedelmi elszigetelésére. Az amerikai fővárosban ugyanis törvényjavaslatot dolgoztak ki, amely gyakorlatilag *megtiltja a fejlett technika és technológia eladását a szocialista államoknak.* Mindez persze amerikai belügy volna — bár a nemzetközi kereskedelmi gyakorlattal meglehetősen ellentétes eljárás —, csakhogy a törvényjavaslat *szankciókat* helyez kilátásba minden olyan fejlett tőkés országbeli cég ellen, amely korszerű termékeket vagy technológiákat ad el a szocialista gazdasági közösség államainak.

Washington többek között úgy akarja megbüntetni a „renitenskedő" külföldi vállalatokat, hogy azok termékeit nem engedi be az amerikai piacra.

Az amerikai vezetés minden alkalmat megragadott április eleje óta, hogy rávegye szövetségeseit akarata elfogadására. A williamsburgi csúcskonferenciát előkészítő szakminiszteri megbeszélések középpontjában is ez a kérdés állott az elmúlt héten. A közös piaci tagállamok azonban igen határozottan léptek fel a nemzeti önállóságukat sértő amerikai szándék ellen. A Tízek külügyminiszteri értekezlete például úgy értékelte a készülő amerikai törvényjavaslatot, mint a tagországok szuverenitásába való belegázolást. Az Egyesült Államoknak — mondják Brüsszelben — semmiféle jogalapja nincsen külföldi vállalatok tevékenységét korlátozni, vagy azok amerikai értékesítési lehetőségeit politikai jellegű feltételekhez kötni.

Reaganék azt szeretnék elérni, hogy a kőolaj- és földgázkitermelő berendezések mellett a nyugati világ mondjon ki *exportstopot* az ipari robotokra, a mikroelektronikai termékekre és technológiákra. A Közös Piac számára a szocialista országokkal fenntartott gazdasági kapcsolatok a konjunktúra alakulásától függetlenül is igen fontosak.

A Tízek úgy vélik, az óceán túlsó partján arra törekszenek, hogy a williamsburgi csúcsot a kelet—nyugati gazdasági kapcsolatok újabb megtorpedózására használják majd fel. Nyugat-Európa azonban nem hajlandó „igazodni" az amerikaiak által diktált feltételekhez. Tokió is jelezte, hogy visszautasítja a technológiakivitel további szigorítását célzó amerikai követeléseket, s különösen sérelmesnek találja a nem Washington szája íze szerint tevékenykedő cégek kitiltását az USA piacáról.

A transzatlanti kapcsolatokban bekövetkezett újabb repedés nyugati megfigyelők véleménye szerint igencsak veszélyezteti a május végi csúcstalálkozó sikerét. Most a gazdasági diplomatákon a sor, hogy alig több mint három hét alatt eloszlassák az újabb fekete felhőket a szövetségesek kapcsolatai felett. A közös piaci tiltakozás arra enged következtetni, hogy kevés a kompromisszum esélye. (Csak zárójelben és minden kommentár nélkül jegyezzük meg, hogy a felhalmozódott hatalmas amerikai gabonakészletek csökkentését elősegítendő, az Egyesült Államok szeretne tárgyalásokat kezdeni a Szovjetunióval egy új, hosszú lejáratú gabonaszállítási megállapodás megkötéséről. A szándékot maga Reagan elnök jelentette be az elmúlt héten . . .)

Ritka és régen nem látott napoka éltek át a múlt héten a fejlett tőkés országok *tőzsdéi.* A nem távoli gazdasági fellendülésbe vetett bizalom hatására *részvényárfolyam-emelkedési hullám* söpört végig az értéktőzsdéken. A konjunktúrakutatás egyik alaptétele, hogy a fellendülés egyik biztató előjele a cégek tőzsdei részvényárfolyamának erőteljes emelkedése, amelyet általában követ a legfontosabb nyersanyagok, valamint a nagykereskedelmi árak indexének a növekedése is. Noha ez az úgynevezett *Harvard* konjunktúrabarométer-módszer 1929-ben, a nagy válság kezdetekor csődöt mondott — tehát a szakemberek meglehetős óvatossággal kezelik —, most a fejlett tőkés országok egyéb gazdasági mutatóinak az alakulása is többségében optimizmusra ad okot egy mérsékelt fellendülés kibontakozására.

Rekord a tőzsdén

Az elmúlt szerdán a Wall Street-i tőzsdén az intézmény fennállása óta a legmagasabb csúcsra szöktek a részvényárfolyamok, s hasonló rekord született Londonban és Tokióban is. A tőzsdéken a konjunktúra alakulása szempontjából a legfontosabb ipari vállalatok részvényeinek árfolyam-alakulását mutató indexek egyik napról a másikra 20—30 ponttal emelkedtek, s ez igencsak ritkaság. Japánban például az elmúlt négy hónapban 10 százalékkal emelkedtek a részvényárfolyamok. Igen kedvező üzletmenetről és árfolyam-alakulásról érkeztek jelentések a múlt héten a frankfurti, a párizsi és a svájci tőzsdékről is.

A világgazdaság szempontjából kétségkívül örvendetes a tőzsdei hossz. A világ „kivérzett" gazdaságai azonban igen óvatosak a helyzetmegítélésben, a fellendülés számukra akkor lesz valóság, ha a gazdaságok „üzletmenete" tartósan normalizálódik.

Gonda György—Szentgáli Péter

Baromfibaj

Túltartás milliós veszteségekkel — Ha elmarad a bátor döntés

Valóságos csodának tekinthető, hogy a tavaly gyors ütemben alábanyatlott világpiaci baromfiárak következményeként csupán egyetlen vágóhíd és a vele szövetkezett állattartók házatáján mutatkozott jelentős veszteség. A Hét című tévéműsor még decemberben fölvillantotta ezt a zalaegerszegi malőrt, amiről az esztendő vége felé megtartott TOT-ülésen azt állította az egyik érdekelt, hogy azért az mégse úgy volt . . .

A Termelőszövetkezetek Országos Tanácsának értekező tagjai akkor ugyan *nem tudhatták meg,* hogyan is történt valójában ez a zalai bukfenc, mert a felszólaló zalaapáti téeszelnök, *Kocsis Lajos* erre már *nem kerített sort.* Nem kérdeztem, miért, de a Zalavölgye—Pogányvár Termelőszövetkezet elnökét, aki egyszersmind a Zala megyei Mezőgazdasági Szövetkezetek Szövetségének elnöke is, most a tetthelyen faggatom a tévében még 30 millióra becsült, de már az új esztendő első hónapjaiban ennek a *duplájára ugrott veszteség okairól.*

Súlyos veszteség

— Nézze, még a moszkvai olimpia idején olyan jól ment a baromfi, hogy Zalában minden rossz passzban levő épületet erre a célra használtunk föl. A mi nélkülözhető istállóinkat is *bérbe adtuk* azoknak, akik ezzel kívántak foglalkozni, legyen téesztag, vagy kívülálló az illető. 1982-ben is ez volt nálunk a közszellem, úgy tájékozódtunk, hogy a fölösleget átveszi, levágja majd a pécsi gyár. De májusban már *kezdődtek a gondok,* látható lett, hogy ha drasztikusan nem csökkentjük a termelést, a zalaegerszegi feldolgozó *nem képes megbirkózni* a kínálat levezetésével. A július 6-i igazgatósági ülésen javasoltam, hogy kilónként *1 forinttal olcsóbban vegyük meg a jószágot, valamint 15 százalékkal apasszuk a mennyiséget.* Mi enyvivel vissza is fogtuk a csirketelepítéseket, minden partnerrel módosítottuk is a szerződést az alacsonyabb árra, pedig akkor már *kezdett túltartási pénzt fizetni* a feldolgozó. Sajnos, a többség *szabadjára engedte* a dolgokat, pedig ha megfogadják a 15 százalékos visszaszorítást, most nincs az a *65 milliós veszteség* . . .

Amely összeg lényegében megegyezik ama „túltartási pénzekkel", amit a pontos és kissé hosszadalmas nevén Zala megyei Baromfifeldolgozó és Értékesítő Közös Vállalat az alapanyagok megtermelőinek *kifizetett.* (Túltartás: a kívánatos időnél tovább etetése az állatnak, amely így nagyobbá, nehezebbé is válik, a többletfogyasztással növeli a gazdaság költségeit.) Esetünkben a népgazdaságéit is, hiszen tetemes fehérjeimportunk aligha elhanyagolható hányadát adták át például az enyészetnek, midőn *9 millióra kalkulált értékben temettek el fogyasztásra alkalmatlanná vált portékát a föltehetően nagy kavarodásban.*

A Pénzügyminisztérium ellenőrzési főigazgatóságának megyei szakemberei által összeállított jelentésből például megtudhatni, hogy *„az igazgató tanács a túltartási költségek összegének alakulásáról 1982-ben tájékoztatást nem kapott".* Külön nagy témakör lehetne annak az elemzése (az állami támogatások megszabásához tanulságul szolgáló konzekvencia tán *nem is marad el!*), hogy mi mindent fed ez a számviteli nyelven megfogalmazott mondat: a vállalat „229 milliós mérleg szerinti *veszteséggel zárt, amely összeg a nem normatív támogatással 65 millió 351 ezer forintra módosult".*

De maradjunk továbbra is *csak ez utóbbi* összegnél, amely, mint említettem, azonos a túltartásért kifizetett summával. A megyei tanács mezőgazdasági és élelmezésügyi osztályán elkészítettek egy jelentést, mégpedig az érintett szövetkezeti gazdaságok és a kistermelők integrációjának témaköréből. Ebből kitűnik, hogy a letenyei, a zalaszentiváni és a zalaapáti téeszről van szó, s hogy ez utóbbi *előrelátónak* bizonyult a Kocsis Lajos említette megállapodás-módosítással. Ily módon ugyanis a kockázati alapjába be-

folyt egymillió forintból 59 százalékát *pótolni tudta annak az 1,8 milliónak, amit a veszteség rendezésekor a zalaapáti téeszre kiróttak.* Ez a téesz egyébként 2,4 milliót vett föl túltartás címén, zömében kifizetvén a kistermelőknek, míg a letenyei téesz 4 milliót kapott, ám ebből csak 2,9 milliót fizetett a csirketartóknak, míg a zalaszentiváni téeszben mehettek a *leginkább szabálytalanabbul* a dolgok: az elnök egymaga kötötte a jogszabályoknak meg sem felelő szerződéseket, akiktől később írásos nyilatkozatot kért, hogy *nincs követelésük a téesztől* . . . Zavaros mindez, az idő múlásával is.

A megyei vezetés *zavara* sem csekély, amit jól példáz *Fülöp Győzőnek,* a Zala megyei Tanács mezőgazdasági és élelmezésügyi osztályvezetőjének tűnődő megjegyzése:

— Ez az első olyan esztendőnk, amikor nem volt veszteséges termelőszövetkezete Zalának, s tessék: éppen most produkál ekkora hiányt az a szövetkezeti közös vállalat, amelyet korábban mindig *példaként* állítottunk más vállalatok elé.

Panácz Gyula, a megyei pártbizottság gazdaságpolitikai osztályának vezetője az előidéző okok alighanem leglényegére tapint, amikor így fogalmaz:

— *Illuzórikus igérvényekre támaszkodtak.* Tavaly hangsúlyoztuk a termelés, feldolgozás közti egyensúly fontosságát, figyelembevételét, de sebaj: 17 ezer tonnára méretezett a baromfivágóhidunk, ám a 20 ezer tonnányi kínálat sem késztette őket megálljra, változatlanul valamiféle *csodában hittek,* reménykedtek az igazgató tanácsban egyesek, főként az igazgató maga. A vállalat nem tartozik megyei hatáskörbe, de novemberben már levélben kért átfogó vizsgálatot és felelősségre vonást a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztériumtól Fülöp Győző.

Ami az „igérvényeket" illeti, bizony a pécsieknek is volt mit levágniuk, tehát kénytelenek voltak Egerszegről Szegeden át Bácskatopolyára, Jugoszláviába szállítani vágóbaromfit; ilyen körülmények közt *gazdaságosságról beszélni több, mint illuzórikus!*

Belenyúlni a zsebükbe

Ami számomra a *leghihetetlenebb:* mindenki komoly baromfiszakértőnek, egyszersmind azonban — 1982-ben legalábbis — elsősorban csodákban reménykedőnek mondotta e kétnapos riportutamon a vállalat igazgatóját, *Szentirmai Lászlót,* aki korábban a MÉM-ben dolgozott. Most is ott van a kezében a világon legmegbízhatóbb angol baromfiszaklap, benne a már reményt keltő prognózisokkal — de tavaly *biztos árzuhanásokról* értesülhetett onnan is, a Baromfitermelők Egyesületének ülésein is az igazgató.

— De hát hagyhattuk volna, hogy a már tengernyi pénzt fölemésztett állatokból ne legyen emberi táplálék? Látni kell, hogy az 1981-es évet még 55 milliós nyereséggel zártuk, az idei évet 18,5 milliósra terveztük, tavaly végül is 10,5 millió dollárt, bőséges zalai, somogyi ellátást teremtettünk, ami pedig a veszteséget illeti, azt a korábbi nyereségelv alapján rendeztük: 30 taggazdaságunk felerészben tőkéjük, felerészben behozott árujuk alapján fizette ki a hiányt.

Látnivaló, hogy *hiába volt* kísérlet az önmegtartóztatásra, az igazgató tanács tagjai elsősorban *termelői szívük* sugallatára hallgattak, s mivel a várt csoda *csak nem jött el,* most kénytelenek voltak *belenyúlni zsebükbe.* Kötelező tartalékalapjuk, biztonsági alapjuk, sőt egy-két esetben *nyereségük terhére tehették ezt.* (A visszapótlás miléntje *még nem tisztázott . . .)*

— Én amondó volnék, hogy induljunk tiszta lappal, mi hajlandók vagyunk a most kifizetett kétmilliót lenyelni — így a hajdan olajáról, most baromfijáról ismert Nagylengyel téeszének elnöke, *Radics József.* — Mi túltartás címén 800 ezer forintra lettünk volna jogosultak, de csak a *tényleges kárunkat, 400 ezer forintot kértünk,* ennyit is vettünk föl.

Ez a mondat *messzire vezet,* hiszen akkor mi indokolta ama 22. fillérnyi kilónkénti taksát másutt, ha Nagylengyelből *11 fillér is megtette?!* Ez a téesz, az Előre azonban éppúgy *nem* kistermelőket integráló, mint a nagykanizsai Alkotmány és a galamboki Május 1. Termelőszövetkezet, amelyeket szintúgy fölkerestem. *Millei József* elnök egy helyi tréfával igazít el, hol is vagyok voltaképp: „Kiskanizsán, mert csak azóta van Nagykanizsa, hogy egyesültünk vele." Csakugyan patak hídján jöttünk ide, ahonnan szintén futott be pénz a zalaegerszegi feldolgozó csődjének eltüntetéséhez: 2,1 millió forint, „amit jobb lett volna a nyereségből adnunk, mert visszapótolni majd csak adózottan lehet, vagyis már 3 millió forintból képezhető újjá a tartalékalap".

A termelés rovására?

Az Alkotmány Tsz 130 milliós termelési értékéből 45 milliót a baromfi adott, ami már a kezdetben, a hatvanas években meghonosult, főleg a pulyka. Szép, 17 milliós nyereséget könyvelhetett el a szövetkezet, amely 7 milliót kapott túltartás címén, például 10 helyett 37 százalékos volt az elhullása. „Jól jártunk a túltartással, kaptuk meg a MÉM főosztályvezetőjétől, de a vitát már elrekesztette, nem hagyott szóhoz jutni bennünket; pedig *hogyan járhatunk jól, ha többet etetünk?!"*

Azért is dohog Millei József, mert csak május 31-én lesz az egyébként már újjáalakult igazgató tanácsnak az az ülése, amely végre *napirendre tűzi a fegyelmi bizottság javaslatait.* A galamboki téeszelnök, Kohár István lett a zalaszentiváni Molnár Gyula utóda az igazgató tanács élén — a fiatal szakember érthetően morgolódik egy várható MÉM-javaslat ellen, hogy *figyelmeztetésben* részesítendő a tanács! Amely már új, tehát többé-kevésbé *vétlen* a tavalyi gyengeségben. Annál erélyesebb a megítélésben: — *Az igazgató csodaváró ember!* Ha mer vészhelyzetben határozni, 8 millióval megúszhattuk volna. Ehhez persze *nem nélkülözhette volna a szigort, még az igazgató tanács ellenében sem, amely aligha kockáztatta volna, hogy nélkülözze legjobb áttekintésűnek vélt szakemberét.*

A május végére kitűzött igazgató tanácsi ülésen határoznak majd a kellő stratégiáról, így személyek sorsáról is — hogy miért ily késedelemmel, arról választ nem, panaszt *(„ez a termelés rovására megy",* így Millei József), többet is hallottam.

KERESZTÉNYI NÁNDOR

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

Svájci segély Nicaraguának

Svájcban bejelentették, hogy az ország *6,8 millió svájci frank* értékű segélyt bocsát Nicaragua rendelkezésére. A külügyminisztérium közleménye szerint a segélyt 25 ezer farmer közt osztják szét, az ország északnyugati tartományában. További 5,6 millió svájci frankot a nicaraguai kormány rendelkezésére bocsátanak.

Szovjet–NSZK gazdasági kapcsolatok

A *Szovjetunióval* fenntartott gazdasági kapcsolatok *előnyeit* méltatták a nyugatnémet gazdasági élet képviselői, amikor elmondták, hogy gazdasági és tudományos-műszaki együttműködésük nemcsak a külkereskedelmi forgalom növelése és a két ország gazdaságának fejlődése szempontjából előnyös mindkét fél számára. Ez teszi lehetővé a nehézségekkel küzdő nyugatnémet vállalatok számára termelési kapacitásaik jobb kihasználását és számos munkahely megőrzését is.

Iszlám Közös Piac

Az iszlám kereskedelmi és ipari kamara Djakartában folyó négynapos évi ülésén 42 afrikai és ázsiai ország megállapodott egy iszlám Közös Piac létrehozásában. A döntés célja az árutermelés és elosztás hatékonyságának javítása, a gazdasági együttműködés fejlesztése.

...fele

Hallgatom a Kossuth rádió szombat reggeli műsorát. Riport a gyermekcipő-ellátottságról, pontosabban arról, hogy leánykacipő nem (vagy legalábbis nem minden méretben) kapható, mert ezeket a kis lábon élő nők vásárolják fel, a szülők pedig kénytelenek leányaikat fiúcipőben járatni iskolába.

Edzettségemnél fogva maga a tény nem okozott bennem különösebb megrázkódtatást, de az már megütötte a fülemet, hogy a nyilatkozó illetékes következetesen nem cipőkről, hanem „cipőféleségekről" beszélt.

Ha nyelvérzékem nem hord félre, akkor ez esetben a cipő nem kifejezetten cipő, hanem valami cipőféle. A cipőféleség ugyan hasonlit a cipőre, de mégsem egészen az.

Lehet, hogy valóban így van? Azóta sem tudom véglegesen eldönteni, hogy a magyar cipőiparral, vagy a helyes magyar beszéddel van-e baj. Esetleg tekinthetjük ezt a szóhasználatot önkritikának?

I. G.

Eltemették dr. Várkonyi Imrét

Kedden a Farkasréti temetőben mély részvéttel — a katolikus püspöki kar több tagjának és más egyházak magas rangú vezetőinek jelenlétében — kísérték utolsó útjára *dr. Várkonyi Imre* kanonokot, az Actio Catholica országos igazgatóját, a magyar katolikus püspöki kar külügyi bizottságának főtitkárát, országgyűlési képviselőt.

A gyászszertartást *dr. Ijjas József* kalocsai érsek végezte. A katolikus egyház és a papi békemozgalom nevében *Bíró Imre* kanonok, az Országos Béketanács katolikus bizottságának főtitkára mondott búcsúbeszédet. Az Országos Béketanács, az állami és a társadalmi szervek képviseletében *Pethő Tibor*, az Országos Béketanács alelnöke emlékezett meg dr. Várkonyi Imre munkásságáról. Az európai katolikusok berlini konferenciája részéről *Otto Hardmuth Fuchs*, a mozgalom elnöke méltatta az elhunyt érdemeit.

Földrengés Kaliforniában

Heves földrengés rázta meg keddre virradóra *Kaliforniá*t középső részét. A földmozgás epicentruma az első jelentések szerint *Coalinga* városától mintegy 8 kilométerre keletre volt. Erőssége elérte a Richter-skála szerinti 6,3—6,5 fokozatot.

A földmozgás több száz kilométerre is érezhető volt, így *Los Angelesben, San Franciscóban*, sőt a Nevada állambeli *Las Vegasban* is.

Coalinga mellett több helyütt kisebb törésvonalak nyíltak meg, amelyekből forró gőzök törnek felszínre; megrepedeztek az úttestek is. Így a mentőalakulatok nehezen jutnak el a katasztrófa által leginkább sújtott területekre, ezért *helikopteres mentéssel* próbálkoznak.

Napos, enyhe idő

Ma kevés nappali gomolyfelhő-képződésre számíthatunk. Eső nem valószínű. A szél már csak kissé élénkül meg. A több órás napsütés hatására délutánra 20 fokig melegszik fel a levegő.

Ballag már a vén diák...

Év végi vizsgarend a középiskolákban

Végéhez közeledik a tanév az általános és a középiskolákban. A nemzetiségi gimnáziumokban május 12-én, a többi középiskola IV., valamint az egészségügyi szakiskolák III. osztályos tanulói számára május 13-án, a szakmunkásképző intézetek utolsó évfolyamain május 27-én tartják az utolsó órákat.

Az *érettségi* — érettségi képesítő — írásbeli vizsgák a nemzetiségi gimnáziumokban május 13-án, a gimnáziumok és a szakközépiskolák esti és levelező tagozatán május 30-án kezdődnek. A közös írásbeli felvételi vizsgákon május 23-tól adnak számot tudásukról a diákok. A *szakmunkásképző* iskolákban június 16-tól kezdve tartják a szakmunkásvizsgákat, a gép- és gyorsíró iskolákban június 21—27. között vizsgáznak a végzős tanulók.

A nappali tagozatos alsófokú oktatási intézmények diákjai, a középiskolák I—III. osztályosai számára, továbbá a gép- és gyorsíró iskolákban és az egészségügyi szakiskolák I—II. osztályaiban június 17-én, a szakmunkásképzőkben június 10-én lesz az utolsó tanítási nap. Az évzáró ünnepségekre, a bizonyítványosztásra az utolsó tanítási napot követő héten — az igazgató által kijelölt napon — kerül sor.

TESTVÉRMEGYEI KÜLDÖTTSÉG. Romány Pálnak, az MSZMP Bács-Kiskun megyei bizottsága első titkárának vezetésével kedden delegáció utazott Bács-Kiskun romániai testvérmegyéjébe, Alba megyébe. A küldöttség a látogatás során megállapodik a további együttműködésben. Ez alkalommal Gyulafehérváron fotókiállítás nyílt Bács-Kiskun és Alba megye baráti kapcsolatáról.

TITOKZATOS RAGADOZÓ. Egy különös macskaszerű ragadozó nyolcvan bárányt falt fel hat hét leforgása alatt az angliai Devon grófságban. A bestia elleni éjszakai hajtóvadászatokhoz már katonai alakulatok is csatlakoztak speciális, infravörös világító eszközökkel. A rendőrség szóvivője közölte, hogy a bárányok gyilkosát lehetőleg élve szeretnék elfogni.

A FAMATUZSÁLEMET, a Borsod megyei Zili község határában levő, ezerévesre becsült hibrid tölgyet zöld lombsátor borítja. A Bódva völgyének vadregényes vidékén levő, védett természeti ritkaságot kerítéssel vették körül, s szöveges tábla hívja fel az arra járók figyelmét értékére. Az óreg fa még tavaly is bőségesen termett makkot.

LEHEL GYÖRGY karmester, Kossuth-díjas kiváló művész tegnap Washingtonba utazott, ahol — a Wilson Center meghívására — Bartóktól napjainkig címmel előadást tart a kortárs magyar zenéről. Ezután Új-Zélandban turnézik, ahol május 16. és június 19. között tizenkét koncertet dirigál.

KOMPTÜZ. Tűz ütött ki keddre virradóra a Boleró nevű norvég gépkocsi- és személyszállító komphajón Norvégia déli partjaitól mintegy 50 kilométerre. Az utasok mentőcsónakokon elhagyták az égő hajót, majd egy közelben tartózkodó személyszállító hajó vette őket fedélzetére. A szerencsétlenségnek egy halálos áldozata van.

Az Etna oldalán

Új utat nyitnak a lávának

Olaszországban a miniszterta-nács, a kormány lemondásával együttjáró huzavona miatt késve ugyan, de elfogadta azt a tervet, amelynek értelmében robbanóanyagot helyeznének el az Etna kratere közelében, és így új utat nyitnának a magmának, a korábbi ömlések által már letarolt földek felé.

Hétfő óta ezért már bulldózerek dolgoznak az egy hónapja működő vulkán oldalán, járhatóvá teszik a terepet a szállítókocsiknak, amelyek a kiömlő láva gátjaihoz szükséges anyagot viszik a helyszínre. A munka rendkívül veszélyes és bonyolult, hiszen a több mint ezerfokos láva közelében dolgoznak majd a robbanóanyaggal.

NEMZETKÖZI SZOBRÁSZ alkotótelep. A Siklós és Villány között magasodó Szársomlyó-hegyen tegnap megkezdte munkáját a nemzetközi szobrász alkotótelep. A négynapos programban — amelynek mottója tér—alkotás, — tíz ország művészei vesznek részt. Az idén hat hazai és külföldi szobrász kísérletet tesz egy közös szobor elkészítésére.

MAFFIATAGOK LETARTÓZTATÁSA. Az olasz rendőrség keddi közlése szerint letartóztattak 22 személyt, akik gyaníthatóan a maffia tagjai. Ügyükkel kapcsolatban 19, már börtönben ülő személyt elővezettek, 15 személy ellen pedig elfogatási parancsot adtak ki. A gyanúsítottakat 1981-ben már egyszer bíróság elé állították, de akkor bizonyíték hiján felmentették őket.

SZÁMÍTÓGÉP az iskolában. Az ország megyei közül elsőként Szolnok középfokú iskoláit és szakmunkásképző intézeteit látják el számítógépekkel. A korszerű technika középszintű oktatásához 37 HT 1080 Z típusú készüléket kapott a megye. A számítógéppel oktató szaktanárok részére tegnap háromnapos továbbképző tanfolyam kezdődött.

FUTÚJPEST. Május 8-án, vasárnap, egész napos sport- és kulturális rendezvényre várja Újpest lakóit — kicsiket és nagyokat — a kerületi KISZ-bizottság, valamint a Testnevelési és Sportfelügyelőség. A Tungsram SC Tábor utcai sporttelepén (megközelíthető a 12-es villamossal, valamint a 20-as, illetve 96-os autóbusszal). A fő esemény az 5 és 7 kilométeres távfutóverseny, a Futújpest lesz. Nevezni a helyszínen lehet, a győzteseket értékes nyereményekkel jutalmazzák. A futóverseny után játékos vetélkedők, sportolók élménybeszámolói, gyermek művészi torna és karatebemutató szórakoztatja a közönséget. A rendezők gondoskodnak arról is, hogy a futóversenyen részt vevő szülők hat éven aluli gyermekeire óvónők vigyázzanak.

A DEBRECENI SZÍNHÁZI napok idei bemutatóira megkezdték a jegyek árusítását a Hajdú-Bihar megyei székhelyen. A kulturális találkozóra az idén május 18—21. között kerül sor. Három társulat, a budapesti József Attila Színház, a nagyváradi Állami Színház, s a debreceni Csokonai Színház ad műsort, a közelmúltban felújított Nagyszínház Kossuth utcai épületében.

A GERILLAVEZETŐ HALÁLA. Az argentin biztonsági erők Cordoba városában tűzharcban megölték Raul Clemente Yaguert, a Montenero nevű baloldali gerillaszervezet egyik legfőbb vezetőjét. A szűkszavú rendőrségi jelentés szerint Yaguert gépkocsijában lepték meg.

ÁROKÁSÁS közben munkagéppel elvágtak egy 10 ezer voltos villanykábelt tegnap délelőtt, Debrecen épülő lakótelepén, a Tócoskertben. A szakadás következtében itt és Debrecen belvárosában 9 óra 45 perctől 11 óra 15 percig nem égtek a villanyok. A helyreállítás másfél órai munkájába került a Tisztántúli Áramszolgáltató Vállalat szerelőinek.

(×) Május 4-én, szerdán este fél 6 órakor Svájc X. rész címmel Laczkó Jenő tart diavetítést az Új Tükör Világjárók Klubjában (Budapest VII., Osvát u. 11.). Belépő az Új Tükör legújabb száma.

A NEMZETKÖZI SZABVÁNYÜGYI Szervezet (ISO) Gördülőcsapágyak Műszaki Bizottsága 16 ország képviselőinek részvételével tegnap Budapesten megkezdte háromnapos ülését. A budapesti ülés jelentős lépés a gördülőcsapágyak teljes nemzetközi egységesítésében.

BOTRÁNY a rockkoncerten. Botrány tört ki hétfő este a római sportpalotában Eric Clapton világhírű amerikai rockgitáros koncertjén. A megvadult fiatalok mintegy 14 ezer főnyi tömegét, akik nem jutottak be a „nagy eseményre", a rendőrség könnygázzal próbálta megfékezni. A fiatalok kövekkel és üvegekkel támadtak a rendőrökre. Az ádáz küzdelem mintegy két órán át tartott, amelynek nyomán mintegy harminc személy került kórházba.

MAGYAR TUDÓS olaszországi elismerése. Az olaszországi Lucca város 399 éves Akadémiája tiszteletbeli tagjai közé választotta Szabó Árpád tudománytörténészt, az MTA levelező tagját. A magyar tudós a matematikatörténet terén ért el kimagasló eredményeket.

Csongrád megyében, Szatymaz külterületén ifj. Illés Péter 27 éves gépkocsivezető, szegedi lakos személygépkocsival egy kanyarban áttért az úttest bal oldalára és egy fának ütközött. A baleset következtében utasa, Magyar Béla 26 éves villanyszerelő, szegedi lakos a helyszínen, ifj. Illés pedig a kórházban meghalt. A vizsgálat szerint a személygépkocsi vezetője nem az útviszonyoknak megfelelő sebességgel közlekedett.

AZ ELHAGYOTT FÖLDEK termelésbe vonásáról, a talajok szakszerű hasznosításáról bemutatóval egybekötött kétnapos országos tanácskozás kezdődött Kecskeméten. A tanácskozáson Dénes Lajos mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszterhelyettes tartott bevezető előadást.

HALÁLOS BALESET. Budapesten, az I. kerületben, a Krisztina körút és a Kuny Domokos utca kereszteződésénél egy személygépkocsi elütötte Reich László 73 éves budapesti nyugdíjast, aki a helyszínen meghalt. A baleset körülményeinek tisztázására a rendőrség eljárást indított.

Olajtársaságok a bíróság előtt

Negyven olajtársaság állt bíróság elé kedden Marseille-ben. Képviselőiknek arra kellett válaszolni a marseille-i fellebbviteli bíróság előtt, hogy az 1960—70-es években szövetkeztek-e a francia piacon azért, hogy termékeikért csillagászati árakat kérhessenek.

A vizsgálat 1971-ben kezdődött, akkor azzal perelte őket egy marseille-i vállalkozó, hogy előre, és közösen kitervelt módon tagadták meg neki nyersanyaguk eladását.

A vállalkozó, aki ez idő tájt került a csőd szélére, még azzal is megvádolta az olajmultikat, hogy minden piacon, az állami piacon is előzetes megállapodásokkal szövetkeztek árnyereség elérésére. Ha keresetének helyt adnak, akkor a francia törvények értelmében az „olajmultikat" akár háromévi fegyházbüntetésre is ítélhetik.

Elhunyt Fábián Zoltán

Megrendülten tudatjuk, hogy Fábián Zoltán József Attila- és SZOT-díjas író, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának tagja, az Olvasó Népért mozgalom munkabizottságának elnöke baleset következtében, 57 éves korában elhunyt.

Hazafias Népfront Országos Tanácsa, Magyar Írók Szövetsége, a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja Művelődési Minisztérium

*

Amióta mint fiatal író tollat vett a kezébe, vagyis három évtizede jól ismerem, találkoztunk is gyakorta, mégsem tudnám megrajzolni vagy megmintázni, azaz megörökíteni arcát. Mindig sietett ugyanis valamilyen ügyben; folytonosan úton volt; felbukkant és már el is tűnt. Örökmozgó: mindig intézett valamit. Az írószövetségnek hosszú éveken át szervező titkára volt, ámbár lehet, hogy nem is így hívták pontosan stallumát. Elkötelezettje az olvasásnak — az olvastatásnak —, annak, hogy minél szélesebb rétegekhez eljusson a könyv. Falura is, a parasztfiatalok közé, ahonnan jött. A kultúra egyik legbuzgóbb mozgalmi emberét veszítettük el benne. És — amit még előbb kellett volna mondanom — igen jó írót. Noha nem tudom, hogyan jutott rá ideje, hogy papírra vesse tömör, mindig realista fogantatású elbeszéléseit. Amelyek, mint a búvópatak, mégis rendre megjelentek, folyóiratokban, összegyűjtött kötetekben. Ha most majd — korai halála után — megkésett leltárt készítünk, sokkal feljebb kell helyeznünk azon a ranglétrán, amelyre életében odafigyelni sosem volt ideje.

L. A.

Elhunyt Szántó Lajos

Szántó Lajos, a közgazdaságtudományok kandidátusa, a Magyar Tudományos Akadémia Kutatásszervezési Intézetének igazgatója 54 éves korában szívroham következtében váratlanul elhunyt. Temetéséről később intézkednek, közli a Magyar Tudományos Akadémia Központi Hivatala.

*

Szántó Lajos 1928-ban született Simontornyán. Munkás volt, 1952-ben mérnöki diplomát szerzett. 1949 óta dolgozott a Magyar Tudományos Akadémián, különböző beosztásokban. 1959-től nyolc éven át az MSZMP Központi Bizottsága munkatársaként tevékenykedett, majd az Akadémia 1967-ben alapított tudományszervezési csoportjának, a későbbi Kutatásszervezési Intézetnek lett vezetője. Kiemelkedő munkát végzett a tudománypolitikai és tudományszervezési döntések előkészítésében.

HALÁLOZÁS

APOSTOL ANDRÁS, a Magyar Hírek főszerkesztő-helyettese, az ismert műfordító, 53 éves korában súlyos betegség következtében elhunyt. Temetéséről később intézkednek — közli a Magyarok Világszövetsége, a Magyar Hírek szerkesztősége és az Idegenforgalmi Propaganda és Kiadó Vállalat.

KOSZORÚZÁS

Bajáki Ferenc műlakatos, a nemzetközi munkásmozgalom harcosa születésének 100. évfordulója alkalmából május 6-án, pénteken 10 órakor koszorúzási ünnepséget rendeznek a Munkásmozgalmi Panteonban (Mező Imre úti temető).

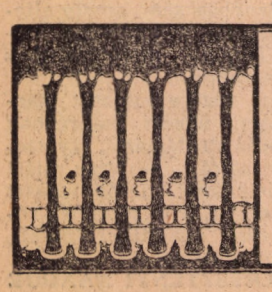
VÁCI BÚCSÚ VI. 4-5.

Csütörtökön nyílik

Szovjet áruk bemutatóterme

Az utolsó simításokat végzik a csütörtökön megnyíló szovjet bemutatóteremben. Az Örs vezér téren a Prizma-áruház mellett felépült impozáns kiállítóterem ezentúl állandó otthont ad a szovjet exportcikkeknek. Mint a keddi sajtótájékoztatón az újságíróknak elmondották, a Szovjetunió magyarországi kereskedelmi képviselete mellett működő szovjet exportáruk bemutatóterme 580 négyzetméternyi fedett, 250 négyzetméternyi nyitott kiállítási területből, száz férőhelyes moziteremből, valamint a katalógusok és prospektusok számára egy könyvtárból áll. Itt rendezik majd meg a mozgó- és szakkiállításokat, előadásokat és zártkörű tanácskozásokat, valamint reklámfilmeket vetítenek. A tervek szerint az idén *tizennégy* szakkiállítást szerveznek.

A kiállítóteremben most *tíz* szovjet külkereskedelmi egyesülés, így például: az *Avtoexport*, az *Energomachexport*, a *Techmasexport*, a *Raznoexport* bemutatója látható. A többi között szerepelnek a bemutatón a legújabb személygépkocsi-modellek, élelmiszerek, népművészeti termékek, textilipari gépek, valamint különböző hűtőgépek.

Az exportáruk bemutatóterme mellett már épül az *új műszaki központ*, amelynek rendeltetése, hogy a szovjet háztartási gépek műszaki kiszolgálását elősegítse. Egy esztendő múlva várható a megnyitója, amely annál is időszerűbb, mivel évről évre *egyre nagyobb számban* vásárolunk a Szovjetuniótól háztartási gépeket. Tavaly például negyvennégyezer darab televíziót, harmincezer hűtőgépet, nyolcvanhétezer fényképezőgépet, 203 ezer rádiót, 21 ezer mosógépet vettünk.

Az új bemutatóterem és a most létesülő műszaki központ egyaránt jobb és szélesebb körű információt kínál a magyar vállalatoknak és szakembereknek a szovjet exporttermékekről.

— mezei —

Egy hét a világgazdaságban

A recesszió másik oldala

Volt-e a visszaesésnek haszna? A kérdés feltevéséhez eleve kell bizonyos optimizmus, annak feltételezése, hogy a recesszióról már lehet múlt időben beszélni. Ahhoz pedig, hogy a folyamat pozitív oldaláról is szót váltsunk, józan realizmus kell.

A fejlett tőkés országok vállalatai közül a legtöbben úgy kezdik meg a fellendülést, hogy profiljukban erősödött a nemzetközi vonal, erőteljesebben támaszkodnak a világpiacra. Ez természetes következménye az elmúlt éveknek. A progresszív, új termékekkel kísérletező vállalati vezetésnek ugyanis kényszerűen számolnia kellett vele, hogy a belföldi kereslet stagnál vagy csökken, gazdaságos sorozatnagyságot tehát csakis a világpiaci igényekre építve lehet elérni.

Nemzetközi szemlélet

Ma tehát azt mondhatjuk, hogy a fejlett tőkés országokban *erősödött az export szerepe és a vállalatok nemzetközi szemlélete egyaránt*. Gyanithatjuk, hogy a következő években azok fognak majd a versenyben lemaradni, akik 1978 óta megpróbáltak a szűkülő belső piac segítségével életben maradni, s lemondtak a világpiaci igényeken alapuló fejlesztésről, konzervált vevőkörükre építettek.

A visszaesés persze nem volt alkalmas rá, hogy nagymértékben segítse a kormányok közötti kapcsolatok javulását. A közelmúlt nevezetesebb eseteire mindenki emlékszik, még: kvóta az USA-ba irányuló japán autóexportra, háború a mezőgazdasági világkereskedelemben, várakozó sor a japán videomagnók vámolására kijelölt egyetlen francia hivatal előtt. Úgy tűnik, a vállalatok közötti kapcsolatok jobban keresztülvészelték az ínséges éveket. Manapság például magától értetődő, hogy az ingatag anyagi helyzetbe került angol *Dunlop*-ot esetleg külföldi versenytársa veszi meg. Ráadásul a jelek szerint *többen is* szemet vetettek az érdekeltségre, a potenciális tulajdonosok között a malaysiai *Pegi* holdingot éppúgy emlegetik, mint a *Sumitomo Rubber*-t. A negyedik legjelentősebb amerikai autógyár, az *American Motors* részvényeinek 46 százaléka a francia *Renault* birtokában van, és a cég legújabb sikere az USA-piacon, az *Alliance*-típus nem más, mint a Renault-9-es módosított változata. Hasonló együttműködés persze másutt is előfordul az autóiparban, a *Porsche* és a *BMW* újabb modelljeit angol tervezők kreálták. Ide tartozik az a hír is, hogy Nyugat-Európában japán licenc alapján fognak videoberendezést gyártani. A kialakult vállalati szövetségek, „klánok" célja világosan az, hogy a „tagok" együttes erővel könnyebben vészeljék át a nehéz időket. Nyilvánvaló, hogy az a vállalat általában véve nehezebb helyzetben van ma a fellendülés „startvonalánál", amelynek — bár szüksége lett volna rá — az elmúlt években nem sikerült megerősítenie kapcsolatait külföldi cégekkel.

Az adatok alapján az sem vitatható, hogy a versenyképességüket visszanyerni akaró vállalatok adott esetben jelentős áldozatokat is kénytelenek voltak hozni. Sok esetben volt jellemző, hogy a cégek úgy tudták jelentősen javítani az előmunka termelékenységét, hogy az általuk foglalkoztatottak száma jobban csökkent, mint a termelés. 1981 óta a *Ford*, *General Motors* és *Chrysler* hét üzemet adott el és újabb hetet zárt be. A Ford 1979 után irodai alkalmazotti gárdájának 30 százalékától vált meg, a fizikai állomány létszáma pedig egyedül Észak-Amerikában 45 ezer fővel csökkent. Míg az „áramvonalasítás" előtt a vállalatnak majdnem 2 millió járművet kellett eladnia ahhoz, hogy nyereséget hozzon, manapság már 1,6 millió egység értékesítésénél profitot remélhetnek a részvényesek. Illúzió lenne azt gondolni, hogy a fellendülés az elmúlt években elbocsátottakat teljes mértékben „visszaszívja" majd a termelésbe olyan ütemben, ahogy a kereslet emelkedik. A visszaesés egyik — kétségtelenül fájdalmas — felismerése, hogy ugyanazt a termelési szintet kevesebb emberrel, energiával és anyaggal is fenn lehet tartani. A *konjunkturális* munkanélküliség egy része tehát menthetetlenül *strukturálissá* alakul át. Vannak és lesznek persze olyan vállalatok, amelyek 1978—83 között nem próbálták meg az „áramvonalasítást", hanem igyekeztek — például — foglalkoztatásuk *korábbi szintjét* fenntartani.

Szellemi bázis

Végezetül még egy érzés, melyet természetesen igen nehéz statisztikai adatsorokkal alátámasztani. A visszaesés időszakában kiderült, hogy valamit megtermelni „tisztességes iparos módjára" sokan tudnak. Megnövekedett a fontossága viszont az úgynevezett „szellemi bázisnak", a termék tervezésének, a hatékony hirdetési kampánynak, az átütő marketingstratégiának. Előfordul az is, hogy egyes vállalatok a meglevő termelési bázisukat külső szellemi bázissal házasítják össze, „alvállalkozóként" vesznek igénybe piackutatókat, konzultánsokat.

Gonda György—Szentgáli Péter

Átképzési segéllyel

Két új rendelet — Az alacsony hatékonyságú vállalatok sorsa

A számok *növekvő* tendenciát mutatnak. 1981-ben még „csak" 32 veszteséges vállalat volt Magyarországon, tavaly már 40. A veszteség összege ez idő alatt 1,2 milliárd forintról 5,5 milliárdra ugrott. De emelkedett az alaphiányos cégek száma is, vagyis egyre több az olyan gazdálkodó egység, amelynek fejlesztési alapja kevés az esedékes hitelek törlesztésére; vagy pedig a részesedési alap nem fedezi a kifizetett bérfejlesztésre esedékes adót.

Az utóbbi időben új kategória, új fogalom van elterjedőben: egyre több szó esik az úgynevezett *alacsony hatékonyságú* vállalatokról, amelyeknek jövedelmezősége elmarad az adott népgazdasági ágazat *átlagos jövedelmezőségének* felétől. A jövedelmezőségi mutatót úgy számolják ki, hogy a mérleg szerinti nyereséget viszonyítják a nettó eszközérték és a bérköltség együttes összegéhez. A mérleg szerinti nyereség eltér az érdekeltség alapjául szolgáló eredménytől, amely a különböző állami juttatásokat tartalmazza. Vagyis, ma már nemcsak a veszteséges gazdálkodó áll az irányító figyelmének középpontjában, hanem *az alacsony haszonnal dolgozó is*. Az elmaradt, azaz a lehetségesnél kisebb nyereség ugyanis szintén veszteségforrást jelent, nemcsak a feketén-fehéren kimutatható veszteség.

Cselekvési program

A Magyar Közlöny elmúlt heti (19.) száma tartalmazza a Minisztertanács 9/1983. (V. 4.) számú rendeletét, amely éppen *az alacsony hatékonyságú vállalatokkal kapcsolatban közöl módosításokat*. Eszerint a tartósan alacsony hatékonyságú gazdálkodónál az alapítószerv a vállalati beruházásokat, a létszám növelését *előzetes engedélyhez kötheti*, az értékcsökkenési leírást zárolhatja, illetve ha a vállalati eredmény nem javul, el is vonhatja. Ezenkívül a nem gazdaságos tevékenységhez kapcsolódó, a felesleges, valamint az alaptevékenységen kívüli állóeszközök és készletek értékesítését is elrendelheti. Akkor tartósan alacsony hatékonyságú egy cég, ha legalább *két, egymást követő évben* az adott népgazdasági ág átlagos jövedelmezőségének felét sem tudta elérni.

Felmerülhet a kérdés: mi van olyankor, ha a szóban forgó cég objektív okok miatt került nehéz helyzetbe, ha mondjuk a világgazdasági recessziót, értékesítési nehézségre vezethető vissza a gyengébb eredmény? A jövedelmezőségi mutató alapján automatikusan bekerül a tartósan alacsony hatékonyságúak kategóriájába, *ám más intézkedések vonatkoznak rájuk*. Az e kategóriába tartozóknak ugyanis *cselekvési programot* kell készíteniük arra, hogy két-három éven belül miként kívánnak javítani jövedelmezőségükön. A tervek megvalósítására *türelmi időt kapnak*. S ha az intézkedések nem járnak eredménnyel, akkor dönthet úgy a felettes hatóság, hogy különböző kényszerintézkedésekkel gazdaságosabb területekre áramoltatja az itt lekötött tőkét. S ha így sem teremtődik meg a veszteségforrások megszüntetésének lehetősége, akár *meg is szüntethető* a vállalat.

Jó, de *mi lesz az ott dolgozókkal?* — merül fel az újabb kérdés. Nem kerülhet utcára több száz, ezer ember. Ezt a vállalatok is pontosan tudják, így a megszüntetés veszélyét idáig nem érezték reális fenyegetésnek. De még a veszteséges tevékenység megszüntetését is csak halogatták. A *„foglalkoztatási feszültségekre" való hivatkozás* mindig elegendő ürügyül szolgált erre. Idáig. A Magyar Közlöny említett száma ugyanis a Minisztertanács elnökhelyettesének 3/1983. (V. 4.) ME számú rendeletét is tartalmazza *az átképzési támogatásról*.

Sok szó esik a hatékonyabb munkaerő-gazdálkodás szükségességéről. Ám ezenkívül e téren más nemigen történt. Miközben egyes helyeken „kapun belüli munkanélküliség" van, másutt dolgozók hiányában *állnak a gépek*. A szükséges munkaerő-átcsoportosulás, -átcsoportosítás csak nem akart megkezdődni: a vállalatoknak igazából nem fűződött ehhez érdeke. A munkáltatónak nem származott volna belőle haszna, ha elküldi a fölöslegesnek ítélt embereket, az így felszabaduló bérből 1983-ig csak nagyon keveset tarthatott meg. Ráadásul az elbocsátás mindig sok bajjal jár. Nem egyszerűbb akkor inkább tartalékolni a munkaerőt?! A dolgozó pedig csak akkor változtat munkahelyet, ha ehhez anyagi, vagy egyéb érdeke fűződik, vagy legalábbis *nem származik kára*. Az új rendelet most ez utóbbinak teremti meg a lehetőségét, egyúttal a vállalatot mentesíti a foglalkoztatás felelőssége alól.

Előzetes engedély

Tehát: ha a gazdálkodónak veszteséges, vagy hosszú ideig tartósan alacsony jövedelemezőségű a tevékenysége, az illetékes hatóságok hozzájárulásával megszüntetheti ezt. Az így munkahely nélkül maradók elhelyezéséről, más szakma betanításáról azonban gondoskodni kell, mégpedig úgy, hogy az új munkahelyen *a betanulás ideje alatt se keressenek kevesebbet*, mint a régin. Ezt hivatott megoldani az úgynevezett átképzési támogatás. Átképzésnek minősül a betanítás, a szakmunkás-képesítést, illetve a közép- vagy felső fokú szakképzettséget adó minden tanfolyam.

A támogatás addig illeti meg a dolgozót, ameddig „elértéktelenedett" szakképzettsége helyett újat szerez. Tehát az átképzésre való felkészülés és az átképzés időtartama vehető figyelembe. (Így *betanításnál maximum 12 hónapig járhat*, egyéb képzésnél pedig a felső határ *30 hónap*.) Ha ennél rövidebb időt vesz igénybe az új szakma elsajátítása, akkor a támogatás ennek megfelelően, kevesebb ideig tart. Az átképzési támogatás mindenkori összege — a dolgozó korábbi átlagkeresetének és a tárgyhónapban kifizetett munkabérének különbözete — *havonta, utólag, a fizetéssel együtt jár*. Ezt a munkáltató fizeti, de számára az állami költségvetésből megtérítik ezt az összeget. Vagyis: gyakorlatilag az állam képzi át — igényeinek megfelelően — a dolgozókat.

A támogatáshoz *előzetes engedélyre van szükség*. A szervezett átcsoportosítást kezdeményező munkáltatónak ezt a telephelye szerinti illetékes tanács munkaügyi szakigazgatási szervétől kell megkérnie. A támogatás csak akkor engedélyezhető, ha a szervezett átcsoportosításban érdekelt dolgozók *nem tudnak* korábbi szakmájuknak, munkakörüknek megfelelő munkahelyen elhelyezkedni.

Idő kell hozzá

Bár a rendelet *június 1-én hatályba lép*, a szakemberek véleménye szerint ez idén *nem lehet rá számítani, hogy tömegesen kérnek átképzési támogatást*. Egyrészt azért, mert a magyar gyakorlatban szokatlan, új megoldásról van szó, idő kell hozzá, míg elfogadják, másrészt ezzel olyan társadalmi mozgás indítható el, amely a konfliktusoktól sem lesz mentes. E rendeletnek inkább az a jelentősége, hogy *lehetőséget és érdekeltséget teremt* a szükségszerű, szervezett munkaerő-átcsoportosításokra, ugyanakkor, egyben *biztosíték a munkanélküliség ellen* is. Tehát utcára senki sem kerül egy-egy gazdaságtalan termelés megszüntetése miatt, de előfordulhat, hogy régi szakmáját sem gyakorolhatja tovább környezetében. Ha nincs ez a támogatás, akkor a váltás csak nagy anyagi áldozatokkal oldható meg, ami sokakat — vezetőket és dolgozókat egyaránt — *visszatarthatott volna e szükségszerű megoldástól*.

Kocsi Ilona

Tájékoztató a Keravillnál

Egy lámpa ürügyén

Voltaképp egy új termék bemutatójára gyűltek össze tegnap az újságírók a Keravill vállalat székházában, jóllehet, *sokkal többről esett szó*.

Először az apropóról. Már az üzletekben van a *Tungsralux Combi* (kicsit nehezen fogjuk kimondani a nevét), amely valóban korszerű termék. Ha hihetünk a rögtönzött bemutatón látott információs táblának, *ötször nagyobb fényt ad, ötször kevesebb energiával és ötször hosszabb az élettartama, mint az izzólámpáé*. Olcsó is, mert 626 forintba kerül, míg az angol Thorn cég hasonló terméke 2200-ba. Formatervezője, *Csatlósi László* iparművész, nívódíjat kapott érte.

Most már „csak" az kell, hogy valóban megkedveljük a fénycslámpát, mert eddig bizony — bár nem akarunk *Erdős András* igazgató szavaiban kételkedni, aki a növekvő fogyasztói érdeklődésről szólt — nem nagyon akarództunk lakásainkat a hideg fényt árasztó és nem minden berendezéshez illő fénycslámpával felszerelni.

Ami azonban az energiatakarékossági szándéknál is örvendetesebb, az a Tungsram és a Keravill egyre erősödő együttműködése. Nem is együttműködés ez már, hanem *együttdolgozás*, hiszen a *közös bolttól* mint kiinduló ponttól eljutottak egészen a *közös gyártmányfejlesztésig*. A fénycslámpa ennek eredménye, a fejlesztéshez anyagilag is hozzájárult a Keravill.

A Tungsrammal kialakított nagyon előnyös együttműködésnek más irányú eredményei is vannak. Még az első félévben az üzletekbe kerül a *szovjet* gyártmányú *Electronica C* típusjelű *kisképernyős szovjet színes tévé*. Cserébe a Tungsram infralámpákat ad.

A napokban írják alá a megállapodást a világhírű japán *Mitsubishi* céggel, amelynek alapján *japán híradástechnikai termékeket vásárolhatunk majd meg a Tungsram termékeinek ellenértékeként*.

Újszerű, az eddiginél sokkal mélyebb együttműködések ezek egy ipari és egy kereskedelmi vállalat között. A Keravill hasonló üzletpolitikát folytat az NDK *Aka Electrickel* és a *Siemenssel*, vagy a magyarok közül a *Videotonnal*.

Nehéz idők járnak a kereskedőkre — mondta bevezetőben az igazgató. De akkor úrrá lehet lenni a nehéz helyzeten, a lanyha keresleten is, ha az ezekhez hasonló korszerű és hasznos formáit találják meg az árualap bővítésének, ipari kapcsolataik elmélyítésének.

— elek —

Az INTERPRESS bemutatkozik

Kedden hazai és külföldi újságírókkal találkoztak az INTERPRESS sajtóügynökség képviselői a budapesti Lengyel Tájékoztató és Kulturális Központban.

A szervezet tevékenységét ismertetve elmondták, hogy a Lengyelország életét, gazdasági, kulturális helyzetét sokoldalúan bemutató sajtómunkájuk mellett számos szolgáltatással kívánják segíteni a külföldi újságírók és hírügynökségek munkáját. Így például az INTERPRESS — a kívánságoknak megfelelően — programokat, kiállításokat, találkozókat is szervez. Emellett könyveket és egyéb nyomtatványokat is kiadnak.

Ezt követően *Wieslaw Górnicki*, a Lengyel Népköztársaság Minisztertanácsa elnökének tanácsadója tájékoztatta a részvevőket az időszerű lengyel politikai és gazdasági kérdésekről, külön kitérve az idén kezdődő hároméves társadalmi-gazdasági tervben foglalt feladatokra.

Építők tanácskozása

A sajátház-építők anyagellátásának javítására hozott központi intézkedések végrehajtásáról tárgyaltak kedden a Tégla- és Cserépipari Vállalat gazdasági, párt- és tömegszervezeti vezetői az Épületkerámia-ipari Vállalat művelődési házában. *Trefil István*, az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium főosztályvezetője beszámolt arról, hogy a növekvő kereslet kielégítésére már tavaly is jelentős erőfeszítéseket tettek.

A vitát *Ábrahám Kálmán* építésügyi és városfejlesztési miniszter foglalta össze és megjelölte a legfontosabb feladatokat. Megállapította, hogy a vitában elhangzott felszólalások az iparág dolgozóinak tenni akarását tanúsítják, mert megértették, hogy az ország lakásépítési programjának teljesítésében — amelynek 80 százaléka magánerőből valósul meg — a tégla- és cserépellátás javítása alapvető feladat.

Halálos tűzesetek

Mezőberényben a 100 éves **Eiler Mártonné** ruhája meggyulladt a nyitott tűzterű konyhai tűzhely kicsapódó lángjától. A szerencsétlen idős asszony súlyos égési sérüléseket szenvedett, amelyeknek következtében a kórházban meghalt.

A Veszprém megyei Csabrendeken **Csombó András** 62 éves nyugdíjas dohányzás közben elaludt, a cigaretta parazsától ágyneműje és a környezetében levő bútorok tüzet fogtak. Az idős embert másnap találták meg holtan a lakásán. A vizsgálat szerint füstmérgezésben vesztette életét.

Jelöltjeink a galoppversenyekre

Csütörtök

1. Kozmetika (2) — Vadinda (4) — Árvalány (3) — Aquila (7).
2. Ungvár (10) — Tonica (9) — Akáctüske (1) — Titkár (3).
3. Köszöntő (1) — Diétás (3) — Médea (2) — Csikéria (6).
4. Akácerdő (3) — Mecénás (2) — Lemondó (4) — Garas (1).
5. Riverside (2) — Kontár (4) — Matyó (6) — Socrates (12).
6. Mondat (4) — Bulcsú (6) — Ötlet (5) — Láncszem (1).
7. Rádiusz (10) — Kámzsa (9) — Flower (7) — Filkó (6).
8. Mottó (8) — Ígéret (6) — Disco (3) — Georgikon (9).

A versenyeket 16 órakor kezdik.

Délutáni záporok

A várható időjárás ma estig: délután időnként erősen megnövekszik a felhőzet és helyi záporok, zivatarok lehetnek. A hőmérséklet csúcsértéke 20 és 25 fok között alakul.

(X) Az Apisz Kereskedelmi Vállalat versenypályázat útján bérbe adja a Budapest V., Múzeum krt. 5., a VII., Majakovszkij u. 53. sz., a XIV., Erzsébet királyné u. 30/b. sz. alatt levő üzleteit. A versenytárgyalást — közjegyző jelenlétében — az APISZ hivatalos helyiségében 1983. június 15-én tartjuk meg. Érdeklődni lehet: APISZ Kereskedelmi Vállalat áruforgalmi osztályán.

Kiosztották a miskolci filmfesztivál díjait

A miskolci filmfesztivál záróünnepségét és díjkiosztását kedden tartották meg a borsodi megyeszékhelyen a Szakszervezetek megyei Tanácsának székházában. A záróünnepségen, amelyen részt vett *Sarlós István*, a Politikai Bizottság tagja, a Minisztertanács elnökhelyettese is, *György István*, a fesztivál igazgatója üdvözölte a megjelenteket, majd a zsüri döntését ismertetve *Berecz János*, a Népszabadság főszerkesztője, a zsüri elnöke átadta a díjakat.

A Szakszervezetek Országos Tanácsának nagydíját a *Macskakörön* című film kapta, amelyet *Szobolits Béla* rendezett.

A Borsod megyei Tanács fődíját a *Magyar József* által rendezett Miért állnak? című film nyerte el.

Miskolc megyei város Tanácsának fődíját a *Gyermekstúdió* című filmért *Varsányi Ferenc* és *Zoltán Annamária* rendezőknek ítélték oda.

A Magyar Televízió különdíját *Nürnberg, 1946* című filmjéért *Róna Péter* kapta.

A Honvédelmi Minisztérium politikai főcsoportfőnökségének különdíját az *Élet a homokzsákok között* című film nyerte el, amelyet *Székely Ferenc* rendezett.

A kategóriadíjakban az alábbi filmek részesültek:

Híradófilm kategória: 50/1981. magyar filmhíradó, rendezője *Fehéri Tamás;*

animációsfilm kategória: *Ad astra*, rendezője *Cakó Ferenc;*

dokumentumfilm kategória: *Látomás az üveggyárban*, rendezője: *Péterffy András;*

népszerű tudományos film kategória: *Harang születik:* rendezője: *Szabó Árpád*, és *Csipetnyi logika*, rendezője: *Dévényi László.*

Az operatőri díjat *Fifilina Józsefnek* ítélték oda az 50/1981. magyar filmhíradó, a Macskakörön és a Modell című filmekért;

A Képcsarnok Vállalat tárgyi díját a *Szászbandi* című film rendezője, *Desser József* kapta.

A közönségdíjat *Ünnepeink* című filmjével *Macskássy Kati* nyerte el.

Az ünnepélyes díjkiosztás után a közönség részére levetítették a díjnyertes filmeket.

AZ ENSZ GYERMEKALAPJA igazgató tanácsának 1983. évi ülésén hétfőn felszólalt Simai Mihály akadémikus, az igazgató tanács alelnöke. Beszédében szólt a fegyverkezési versenynek és a világgazdaságban tapasztalható válsághelyzetnek a világ szociális helyzetére gyakorolt negatív hatásáról, valamint a nemzeti és a nemzetközi szervezeteknek ezzel kapcsolatos feladatairól.

HALÁLOS KARAMBOL. Izsák külterületén Korán István 48 éves segédmunkás, helyi lakos személygépkocsijával a vizes úton megcsúszott, áttért az úttest bal oldalára, ahol összeütközött egy tehergépkocsival. A tehergépkocsi az ütközés után áttért a menetirány szerinti bal oldalra, és ott előtte a vele szemben kerékpárján közlekedő Dediczki László 53 éves técsztag, helyi lakost. Korán István és utasa, Korán Anikó 14 éves tanuló, izsáki lakos a helyszínen meghalt, a kerékpáros könnyű sérülést szenvedett.

A PÁPA ÉS GALILEI. II. János Pál pápa hétfőn a Vatikánvárosban megnyitotta azt a tudományos konferenciát, amelynek témája Galileo Galilei munkássága. A pápa 200 — köztük 20 Nobel-díjas — tudós előtt beszélt Galileiről, akit az inkvizíció 1633-ban arra kényszerített, hogy vonja vissza fizikai és csillagászati tanait.

LEZUHANT egy Cessna 210 típusú magánrepülőgép kedden Dánia középső részén, 176 kilométerre Koppenhágától. A gép fedélzetén levő öt nyugatnémet állampolgár életét vesztette. A repülőgép Viborgból tartott az NSZK-ba.

TÁNCOSOK TURNÉJA. Kedden Belgiumba utazott a békéscsabai Balassi-táncegyüttes. Az Oostrozebeke-ben sorra kerülő nemzetközi fesztiválon vesz részt. A negyven csabai táncos és zenész többször is fellép a nagyszabású néptánctalálkozón, és önálló gálaesten is bemutatkozik.

SZENNYEZETT VÍZFOLYÁSOK. Pest megye kisebb állandó és időszakos vízfolyásai ma már nagyrészt nem tekinthetők élővizeknek, mert az intézmények és a lakosok sok helyütt nyílt szennyvízcsatornáknak használják azokat. Erről tárgyalt kedden Budapesten megtartott ülésén a Hazafias Népfront Pest megyei elnöksége.

MEGÖLTÉK A TIGRISEK. Három bengáli tigris megtámadott és megölt egy állatkerti alkalmazottat hétfőn a japáni Jamagucsi megyében levő Akijosidai rezervátumban. A szerencsétlen 40 esztendős férfi táplálékot szállított a rezervátum vadjainak, s amikor kiszállt gépkocsijából, rárontott a három fenevad.

A MÉZGA-CSALÁD meghódította a spanyol televíziónézők millióit is. Romhányi József és Nepp József filmje az egyik legsikeresebb tévéprogram. Minden hétfőn este 8-kor gyerekek millióri várják izgalommal Kriszta, Aladár, meg a többiek újabb kalandjait. A legnagyobb példányszámú napilap, az El Pais levelezési rovatában több néző kérte, hogy — bár a sorozat még a felénél se tart — ismételjék meg az első részeket, mert „akkor még nem nagyon figyeltek oda, nem gondolták, hogy ilyen szórakoztató a Mézga-család".

(X) **A Budapesti Szabadtéri Színpadok Igazgatósága közli, hogy az 1983. évi nyári műsorok jegyeinek árusítása megkezdődött. A Zichy-kastély, a Városmajori Színpad és a Hilton-szálló dominikánus udvar** jegyeit az **Országos Filharmónia** szervezésében és jegypénztárában, a **Budai Parkszínpad** jegyeit a **Fővárosi Operettszínház** szervezésében árusítják.

A PÉCSI MECSEK-KÓRUS képviseli hazánkat a hagyományos várnai nemzetközi kórusfesztiválon. Az ötventagú együttes — a Doktor Sándor—Zsolnay Művelődési Központ énekkara — kedden utazott el Bulgáriába.

ELHUNYT BARANOV. Tragikus baleset következtében meghalt Alekszandr Baranov szovjet újságíró, a TASZSZ hírügynökség vezérigazgatójának első helyettese — jelentették be kedden Moszkvában.

Újabb sajtfélék

Újabb sajtokkal bővíti választékát a Veszprém megyei Tejipari Vállalat. A Bakony Camembert, a Tihany Camembert és a Brie után most további két lágy sajt gyártásának előkészítését fejezték be. Így hamarosan piacra kerül-

het a Belpaise nevű lágy sajt, amelynek érlelésében nem a nemespenészé, hanem a különböző tejsavbaktériumoké a főszerep. A másik újdonság a Romadur típusú sajt, amely a Pálpusztaival van rokonságban.

Az új sajtok fejlesztésének és gyártásának hátterét a veszprémi gyárban kialakított korszerű, nagy teljesítményű gyártósor adja, amely jelenleg egy műszakban termel; teljesítménye a választék bővítésével párhuzamosan így akár háromszorosára is növelhető. A Belpaise és a Romadur még az idén „bemutatkozik" az üzletekben.

HŐSZIGETELŐ TÉGLA. A Szentesi Téglagyárban megkezdődött a Poroton nevű hőszigetelő téglablokkokat készítő új gépsor próbatermelése. Az üzemben hatszáz négyzetméteres új csarnokot rendeztek be műanyagfeldolgozó berendezésekkel; itt állítják elő a Polistirolgyönyört, amitől a tégla jó hőszigetelővé válik.

ANGOL NYELVŰ MŰKEDVELŐ SZINJÁTSZÓK tartják bemutatójukat a Hungária kávéházban szerdán és csütörtökön a 17 órakor kezdődő idegen nyelvű társalgási körben. A soknyelvű társalgás pénteken folytatódik a Roosevelt tér 5. alatti Gresham étteremben. Vidám diszkó szombaton és vasárnap 16—22 óráig a Rákóczi út 49. alatti Hauer irodalmi cukrászdában.

A VISSZAESŐKRŐL. A cannes-i fesztiválon hétfőn este mutatták be Kézdi Kovács Zsolt Visszaesők című filmjét, s kedden több francia lap elismeréssel méltatta a művet. A L'Humanité filmkritikusa kiemeli, hogy Kézdi Kovács rendkívül fegyelmezetten, szigorúan kezeli a témát, szinte klinikai eszközökkel mutatja be hősei magatartását. A Liberation és a France Soir, valamint a Le Matin is méltatta a magyar filmet.

VÁROSNÉZÉS, SÉTAHAJÓVAL. E héttől ismét minden szerdán, pénteken és szombaton közlekedik a MAHART műsoros városnéző hajója, a Rákóczi sétahajó. A városnézés este fél 9-kor kezdődik: a hajó a Vigadó téri állomásról, a Fórum-szálló elől indul, és utasai sötétedésig megtekinthetik a város valamennyi Duna-parti látványosságát.

HENGERLÉSI BEMUTATÓT rendeztek tegnap Veszprém megye útjain közösen az Aszfaltútépítő Vállalat, a Losenhausen cég (NSZK), a Közúti Gépellátó Vállalat és a Generálimpex Magyar Külkereskedelmi Vállalat szakemberei.

VÁSÁR-VASÁRNAP. Mezőkovácsházán május 15-én, vasárnap Békés megye gazdag népművészetét bemutató kiállítással és kirakodóvásárral kezdődik az ötödik békési népművészeti napok kéthetes rendezvénysorozata.

GYAKORLÓREPÜLÉS KÖZBEN kedden reggel lezuhant egy F—16-os típusú amerikai vadászrepülőgép az NSZK-beli Kirchberg közelében — közölte az amerikai légierők szóvivője. A gép egy tanya istállójára zuhant, pilótája életét vesztette.

ÚJ GYÁRTÓSORT állítottak munkába az Alföldi Szilikátipari Vállalat törökszentmiklósi üzemében, ahol a szárazelemeket készítik. A félautomata gép a meózásra is alkalmas: a végső ellenőrzéskor elektromos automatikája révén kiválogatja a hibás termékeket.

A FŐVINFORM jelenti: az útpálya helyreállítása miatt a VII. kerületben felbontották a Dohány utca bal oldali forgalmi sávját az Akácfa és a Kertész utca között. A Dohány utca jobb oldali forgalmi sávját reggel zárták le. A munkát várhatóan május 12-re fejezik be.

ÚJFAJTA TAPÉTA. A budapesti Domus Áruházban hat héten keresztül árusították a BUDAFLAX győri gyárának új termékét, a Dref-fonal felhasználásával készült textilhatású tapétát, amelynek előállításánál a gyár a viszkózahulladékot hasznosítja. A tapéta hő- és hangszigetelő tulajdonságánál fogva főként a lakótelepi lakásokban előnyös.

NOBEL-BÉKEDÍJAS ÉHSÉGSZTRÁJKJA. Meghatározatlan időre éhségsztrájkot kezdett Buenos Airesben Adolfo Pérez Esquivel szobrász, a Béke és Igazság elnevezésű argentin emberi jogi szervezet alapítója és vezetője, akit 1980-ban Nobel-békedíjjal tüntettek ki. Esquivel Buenos Airesben tartott sajtóértekezletén kifejtette: sztrájkjával az argentin nép nyomorúságos helyzete és elnyomása ellen tiltakozik.

ÉPÍTÉSZETI KIÁLLÍTÁS. A felszabadulás utáni magyar építészetet, főként az utóbbi tíz esztendő hazai építészeti alkotásait bemutató fotókiállítás nyílt kedden a debreceni Újkerti Általános Művelődési Központban. A kiállítás június 5-ig látogatható.

GANZ-VONATOK. Útrakészen állnak a görög megrendelésre gyártott első dízel hidraulikus mozdonyok a Ganz-MÁVAG vasúti járműgyárában. Tíz ilyen járművet rendeltek a görög partnerek, s a budapesti üzemben öt mozdonyt hamarosan átadnak.

TŰZ AZ OLAJFINOMÍTÓBAN. Tűz ütött ki kedden Bahrain legnagyobb olajfinomítójának egyik részlegében. Szemtanúk szerint a napi 250 ezer hordó kapacitású finomító felett óriás füstfelhő gomolyog.

KISKÖREI VIHARSZOLGÁLAT. Hazánk második legnagyobb favát, a 127 négyzetkilométer nagyságú — a Velencei-tónál ötször nagyobb — kiskörei tározót is bekapcsolják a meteorológiai és a viharjelző rendszerbe. A nagy kiterjedésű üdülőkörzet fürdőzőinek és vízi sportolóinak tájékoztatását, életének védelmét szolgáló időjárás- és veszélyjelző hálózatot lépcsőzetesen építik ki a következő években.

Energiagazdálkodás, -felhasználás

Az elkövetkezendő évek energiagazdálkodási politikájának kiemelten kell foglalkoznia a hazai források hatékonyabb igénybevételével, a szénhidrogének — elsősorban a *kőolaj — szénnel* és *atomenergiával* történő *helyettesítésével*, s nagyobb gondot kell fordítani az *energiatakarékosságra*. A tervek szerint az energiafelhasználás fele olyan ütemben növekszik, mint amilyen ütemben a népgazdaság fejlődik — egyebek között erről beszélt előadásában *Kapolyi László* ipari minisztériumi államtitkár, a Gépipari és az Energiagazdálkodási Tudományos Egyesület rendezésében kedden, a Magyar Tudományos Akadémián kezdődött *háromnapos* energetikai gépgyártási konferencián.

Gábor András, ipari miniszterhelyettes elmondta, mekkora akadályt jelent, hogy a háttéripart és a kohászatot a korábbi években nem a racionális energiagazdálkodás igényeinek megfelelően fejlesztették.

A konferencia mintegy 300 hazai és külföldi részvevője a plenáris ülés után szerdán szekciókban folytatja munkáját.

Fábián Zoltán temetése

Fábián Zoltán József Attila- és SZOT-díjas író temetése május 17-én 13 órakor lesz a Farkasréti temetőben.

Magyar Írók Szövetsége

HALÁLOZÁS

DR. KŐSZEGI MIKLÓS főtanácsos, a Nemzetközi Kulturális Intézet osztályvezetője, a Nemzetközi Kutatási-Fejlesztési Koordinációs Titkárság vezetője 52. éves korában váratlanul elhunyt. Temetéséről később intézkednek — tudatja a Nemzetközi Kulturális Intézet és a Nemzetközi Kutatási-Fejlesztési Kapcsolatokat Koordináló Bizottság.

TEMETÉS

DR. SZÁNTÓ LAJOSNAK, a közgazdaságtudományok kandidátusának, a Magyar Tudományos Akadémia kutatásszervezési intézete volt igazgatójának temetése május 13-án, pénteken délután 3 órakor lesz a Farkasréti temetőben.

Közös gyakorlat

A Varsói Szerződés tagállamainak egyesített fegyveres erői május végén—június elején az egyeztetett tervek szerint a Német Demokratikus Köztársaság, a Lengyel Népköztársaság, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság területén, valamint a Balti-tenger déli részén „Szojuz—83" fedőnéven a szövetséges hadseregek és flottaerők részvételével közös parancsnoki és törzsvezetési gyakorlatot tartanak. A gyakorlat célja a csapatvezetés, valamint a szövetséges hadseregek és flottaerők magasabb szintű törzsei közötti együttműködés begyakoroltatása a közös tevékenységek végrehajtása során.

Magyar és idegen nyelvű GÉPELÉST, KORREKTÚRÁT vállal FOLYÓIRAT-INFRASTRUKTÚRA VGMK EGYETEMISTÁK, FŐISKOLÁSOK FIGYELEM! Szakdolgozat, disszertáció stb. gépelése gyorsan, pontosan! Vállalatoknak, Kisvállalkozásoknak, ügyvédi és egyéb munkaközösségeknek folyamatos megbízás esetén éves keretszerződéssel ÁRKEDVEZMÉNY! Tel.: 223-903 Cím: VII., Dohány u. 94., üzlethelyiség.

Tizenhárom árucsoportban

Megnyílt a BNV

(Folytatás az 1. oldalról)

radtak a BNV-hez, és ha közülük némelyek most el is maradtak, helyükre újak léptek. Ezután kifejtette:

— Az elmúlt évben a nemzetközi politika és gazdaság feltételei jórészt hátrányosan változtak. Főleg emiatt mi is egy sor, *eredeti szándékainkkal ellentétes intézkedés meghozatalára kényszerültünk.* Nézeteink az alapvető kérdések megítélésében nem változtak. A korábbi évekhez hasonlóan továbbra is következetesen valljuk és vállaljuk, hogy Magyarország folyamatosan bővülő gazdasági együttműködésre, és lehetőség szerint zökkenőmentes kapcsolatokra törekszik partnereivel. Az 1982-es évnek és 1983. eddig eltelt időszakának rendkívül nehéz feltételei között is teljesítettük vállalt kötelességeinket, és mindent megteszünk azért, hogy erre ezután is képesek legyünk. Folytatjuk következetes elvi alapokon nyugvó kereskedelempolitikánkat. Külgazdasági biztonságunkat a szocialista országokkal — első helyen a Szovjetunióval — fennálló gazdasági kapcsolataink alapozzák meg. Ezzel nem ellentétes — ettől nem is választható el — *az a törekvésünk, hogy bővítsük kapcsolatainkat* azokkal a nem szocialista országokkal, amelyek a kölcsönös előnyök diszkriminációmentesség elve és gyakorlata alapján erre készek. A magyar gazdaságot ma már sok szál fűzi a nemzetközi munkamegosztáshoz. Ez a kapcsolódás a termelés, a belső ellátás és külkereskedelem tevékenységének szerves részévé, alkotó elemévé vált. Arra törekszünk, hogy kapcsolataink egészséges, számunkra is előnyös elemeit ne csak megőrizzük, hanem tovább is fejlesszük. A mai körülmények között még inkább igaz, hogy ez a kiállítás az üzleti kapcsolatok erőpróbája, fejlettségünk kritikus mércéje — mondotta.

A miniszter a továbbiakban rámutatott, hogy a beruházásokkal szűkmarkúan bánó mai világban a külföldi és a magyar vállalatok nem mondhatnak le a kiállítás által kínált kapcsolatteremtő, üzletszerző és a gyártásszakosítást segítő lehetőség kihasználásáról. Nehéz megmondani, mikor volt ekkora szükség arra, hogy a hazai és a külföldi gazdálkodó egységek technikai újdonságokat, korszerű, takarékosabban működő eszközöket és eljárásokat kölcsönösen kapjanak egymástól.

Veress Péter bejelentette, hogy *az idei vásár kiállítóinak valamivel több mint fele külföldi;* összesen 857 külföldi és 802 hazai kiállító népszerűsíti termékeit. A szocialista országok vállalatai a tavalyinál 9 százalékkal nagyobb területet foglaltak le. A kiállítás érdekes színfoltja: számos gazdasági közösség megjelenése. A vásár szervezői igyekeztek figyelembe venni a változó körülményeket, ennek megfelelően *a korábbi nyolc árucsoport helyett 13-ban szervezték meg a kiállításokat.* Az egyes magyar árucsoport-bemutatók arányait a korábbinál céltudatosabban állapították meg; a hazai vállalatok jelentőségük, érdemük és a kiszámítható érdeklődés mérlegelése alapján jutottak kiállítási lehetőséghez.

A miniszter végül valamennyi kiállítónak sikereket és eredményes munkát kívánt.

A megnyitó után a vendégek körsétára indultak, s megtekintették a vásárt.

A túlképzés veszélyei

Henry Ford utódai

Sokan foglalkoznak manapság „recessziókutatással". Az eseményeknek persze nem a leírása, a statisztikai ismertetése az érdekes. Sokkal inkább elemzésre méltó annak feltárása, mi is változott pontosan a világgazdaságban az elmúlt öt év alatt és főként: hogyan lehet a „*konjunkturális*" jelenséget a „*strukturálistól*" megkülönböztetni. Vagyis, mi az, ami átmeneti, a fellendüléssel amúgy is eltűnik és mi a tartós fejlemény.

Annak idején *Henry Ford* versenyképességét nem kis részben annak köszönhette — olvashatjuk a magyarul is megjelent *Életem és működésem* című könyvében —, hogy felismerte a szakmai „túlképzés" veszélyét és az ebből adódó pazarlást. Nála a gyártást nem szakmunkások végezték, hanem olyanok, kik „megtanulják feladataikat órák, vagy napok alatt". (Volt persze a Művekben szakmunkás is, a szerszámkészítő, a próbatermi gépész, a mechanikus és a mintaasztalos.) Azzal, hogy a szerelőszalag mellé Henry Ford *betanított* dolgozókat állított, olcsóbb bérkategóriájú embereket foglalkoztathatott és természetesen kisebbek lettek költségei is. Nem keletkezett veszteség „össztársadalmi szinten" sem abból, hogy valakit drága pénzen olyan tudással láttak el, amit az a munkájában, abban a bizonyos üzemben nem hasznosíthatott.

A recesszió a fenti gondolat *reneszánszát* hozta. A tőkés vállalatok — ezt kényszerítette ki a helyzet — egyre gyakrabban vizsgálták felül a szakmastruktúrát, váltották fel a képzett szakmunkásokat betanított dolgozókkal. Nem csupán a „hagyományos" ágazatokban. *Hongkongban* például chip-eket, integrált áramköröket állítanak elő olyan dolgozókkal — döntően női munkaerővel — akik minden előzetes szakképzés nélkül, háromhónapos gyári tanfolyam után kerülnek a munkaasztalokhoz. Ehhez a változáshoz persze egy magas színvonalú gyártásszervezés, egy megfelelő „szellemi bázis" kellett. Úgy kellett ugyanis a folyamatot kialakítani, hogy a problémák általában előre láthatóak legyenek és a dolgozó ne kerüljön váratlan helyzetbe. A betanított munkások súlyának növekedése nyilvánvalóan feltételezi a termelés kis fázisokra való felosztását is, ahol az egyéntől „áttekintést" a munka egyáltalán nem követel meg. (Ez nem új dolog persze, ezen az elven alapul a szerelőszalagos termelés.)

Úgy tűnik, hogy ez a folyamat, a „kiváltás" megtakarítási kényszerből, nem tudatosan indult, azonban a recesszió elmúlását túlfogja élni. Hiba lenne ugyanis azt várni, hogy jobb likviditási helyzetben a gyárak visszaveszik majd a magasabb bérű szakmunkásokat. Nem arról van ugyanis szó, mintha egy veszteséggel küszködő opera képtelen lenne világsztárokat megfizetni és így kénytelen harmadrangú énekesekkel megelégedni. Itt a tapasztalat azt mutatja, hogy *a vállalkozó végeredményben ugyanazt az eredményt kapja, de kisebb ráfordítás árán.* Ha nem így lenne, nem váltott volna. Nem megtakarítás ugyanis olcsóbb munkaerővel rosszabb, nehezebben eladható terméket gyártani.

A *„deskilling"*-nek — ahogy a folyamatot elnevezték — nyilvánvalóan vannak és lesznek következményei a gazdaságon kívüli szférákban is. (És az eddig kifejtettek természetesen nem csupán a szakmunkásokra állnak, hanem éppúgy vonatkoznak a felsőfokú képzettségűekre is. Ott is felesleges luxus, ha olyan munkakörben foglalkoztatják őket, amihez diploma felesleges.) Igazodnia kell a megváltozott igényhez a képzési rendszernek. Nagy valószínűséggel növekszik a munkaerő mobilitása is, hiszen egyre több olyan munkakör lesz, melyet rövid tanulás után be lehet tölteni. Elvileg tehát könnyebb lesz a jövő egy válságiparágából egy fellendülésbe lévőhöz átkerülni.

Gonda György—Szentgáli Péter

Mintaberuházás

Átadás előtti kételyek Tapolcán – Ha így nem, hogyan másként?

Fogalmazhatunk úgy is: önmagukon kísérleteznek az építők. Egy, az ÉVM irányítása alá tartozó cég — a Könnyűbeton- és Szigetelőanyagipari Vállalat (a KÖSZIG) — négy vállalatot tömörítő gazdasági társulással kötött fővállalkozási szerződést a tapolcai bazaltgyapotgyárának kivitelezésére. A társulásnak tagja az ÉPBER, a SZIKKTI, a Veszprém megyei Állami Építőipari Vállalat és az Egyesült Izzó. E fővállalkozást mintaberuházásnak szánták, remélve, hogy a hálóterv — és az együttes akarás — átsegíti őket a szokványos buktatókon. A 960 millió forintos beruházás fejleményeit lapunk is figyelemmel követi: 1981. szeptember 8-án, majd 1982. január 6-án, április 28-án, július 24-én és december 2-án adtunk helyzetjelentést.

— *X. úr, maga folyamatosan hazudik!*

A svéd JUNGERS-cég tapolcán dolgozó szerelésvezetője *nem óhajtott finomkodni*, s április elején, a beruházásban részt vevő magyar vállalatok képviselői előtt támadt e szavakkal egyik itteni partnerére. Majd ekként folytatta:

— A kooperáció a magyar vállalatok között olyannak tűnik, hogy *inkább akadályozzák egymást*, mint segítenék. Senki sincs, aki megfelelően *koordinálná* a beruházási tevékenységet, mert senkinek sincs olyan eszköz a kezében, ami ezt lehetővé tenné. A szerelés vezetőjeként, nem kapok annyi embert, amennyire szükségem volna, pedig akikkel együtt dolgozhatok, azok *nagyon jó képességűek*. Azt viszont látom, hogy *a munkafegyelem nagyon rossz;* felmérésem szerint egy-egy magyar munkás ténylegesen nem dolgozik napi öt, öt és fél óránál többet. Egy-másfél órával *később* érkeznek a munkahelyre, az ebédszünetük *hosszú*, napközben el-elcsellengenek, s *korábban végeznek*...

Sürgetően odaszóltak

E kirohanásnak fültanúja volt *Tahy Gáspár*, a KÖSZIG beruházási osztályvezetője is: ő említi fel, hozzátéve, hogy a svéd szerelésvezetőnek valójában *nem is közvetlen érdeke* a határidők feszes tartása. Forintban is, svéd koronában is tisztes a napidíja, ráadásul ha külföldön dolgozik, otthon adómentes a fizetése. Csakhát *alighanem más munkatempóhoz van szokva*... Igaz, a Könnyűbeton- és Szigetelőanyagipari Vállalat vezetői is zökkenőmentesebb beruházásban bizakodtak, amikor a fővállalkozási szerződést aláírták. Eszerint *nekik nem is kellene foglalkozniuk Tapolcával:* kulcsrakészen kapják a gyárat. Mégis idejük egy részét a rohangálás köti le.

— Mindig azt követően gyorsult fel a munka, hogy ott jártam valamelyik vállalat igazgatójánál, vagy *sürgetően odaszóltak* valamelyik minisztériumból, pártbizottságtól — mondja *Mészáros János* igazgató. — Amikor februárban alaposabban körülnéztünk Tapolcán, ismét indokolttá vált, hogy körbejárjam a cégeket. Aztán április 18-án, amikor a fővállalkozás résztvevői beszámoltak a tapolcai városi párt-végrehajtóbizottságon, megint kitűnt: *szinte minden csúszik*... noha valamennyien megígérték, hogy a szerelést május 31-ig befejezik. Vagyis *határidőre indulhatna* a hideg próba, július 1-én, pedig a meleg próbaüzem.

Meglesz, nem lesz meg? Tény: van olyan határidő, ami már a *tizedik*, ám az is tény, hogy az érdekeltek most szombaton és vasárnap is dolgoznak. *Hajráznak*. Hajráztak tavaly a veszprémi építők is, ezért írhattuk júliusi beszámolónkban: *„Csatát nyertek a veszprémiek"*. Szerelésre kész állapotban átadták ugyan az üzemcsarnokot..., ám a fogyatékosságok *később* derültek ki. A hiánypótlással *késlekednek*, márpedig a nagy értékű elektronikus berendezések addig nem szerelhetők össze, amíg nem zár megfelelően az ajtó, az ablak, a küszöbök résein port-hulladékot kerget be a szél, vagy még nincs végleges helyén egy fal. Ráadásul 1982. december 31-ig minden olyan létesítményt át kellett volna adniuk, ahol azt követően gépeket szerelnek, de *ma sincs készen* a szivattyúház, a hulladékfeldolgozó üzem. Késnek a magyar gyártmányú berendezések is, ezért a szerelést irányító JUNGERS-cég — a szerelési határidő elteltére hivatkozva — bejelentette a díjtétel *emelésére* vonatkozó igényét. Joggal tette, hiszen a szerelési napok száma emelkedett — *a népgazdaság devizát vesztett.*

— *Eszerint a fővállalkozási szerződés sem kínál nyugodt álmokat a megrendelő vállalat igazgatójának?*

— Annyi bizonyos, hogy ha a kivitelezést saját beruházásban végeznénk, *sehol sem tartanánk*, s nem tudnánk az eredeti költségkereten és határidőn belül maradni. De az is nyilvánvaló immár, hogy a fővállalkozásnak ez *a formája sem jó*, mert a résztvevők alapvetően csak a saját munkájukért felelnek. Ha a vállalatok igazgatói *értik is* a lényeget, a végrehajtó apparátus — főleg kezdetben — hagyományos módon „ügyeskedett", csaknem úgy levelezgettek egymással és mutogattak a másikra, mint a szokványos beruházásokon. Persze e fővállalkozás *mélyebb gyökereket* is feltár: hiába akarnák a társulás tagjai a maximumot nyújtani, ha időnként anyag nincs, máskor az alvállalkozók lépnek vissza a már leszerződött kis munkáktól. *A zökkenőmentes beruházásnak nincs igazi ipari háttere*... Miután most, május derekán még semmi sincs teljesen készen, s így minden szerelő meg szakiparos csak megalkuvások árán végezheti a maga munkáját — *hol kapkodásra, hol ténfergésre kényszerülve* —, nem tudjuk, hogy milyen minőségi következményei lesznek a rögtönzéseknek.

A harmadik illetékes

Jóllehet, a vállalatok vállalatokkal szerződnek, az sem szerencsés, hogy két év alatt is jó néhány *személyi változás* történt. Egyesek „örökölték" e fővállalkozást. Az Egyesült Izzóban *Mescsán Béla* termelési műszaki igazgató a harmadik illetékes, akivel — harmadik ottjártamkor — beszélgetek. Decemberi beszélgetőpartnerem, *Borbély Albert*, a fővállalkozói iroda akkori vezetője, vállalatától fontos külföldi megbízatást kapott. Az Izzó *ugyancsak új* vezérigazgatója a termelési műszaki igazgatót hatalmazta fel, hogy — tekintettel a kooperálók csúszására, az importanyagok hiányára, magyarán: a veszélybe került átadási határidőre — *vegye igénybe a Tungsram valamennyi erőforrását a vészhelyzet elhárítására.*

— Látva, hogy a Láng Gépgyár *a többször módosított határidőre* sem szállította az üzem lelkét, a kúpolót, egyik nagy tapasztalattal rendelkező munkatársunk elment a Láng vezérigazgatóságára és a dombóvári gyáregységükbe, hogy *megsürgesse* a munkát — mondja Mescsán Béla. — Miután az Izzónak önálló export—import joga van, saját preferencia keretünkből ötmillió forintot biztosítottunk behozatalra. Am előzőleg körülnéztünk *saját készletraktárainkban*, sőt: az egyik üzemünkben *leszereltünk* néhány, átmenetileg nélkülözhető hőfokszabályozó műszert, hogy Tapolcára szállítsuk. A Tungsram más munkáiról is *átirányítottunk* gépeket, berendezéseket, így április végén Tapolcán volt a Láng-gyáriak kúpolója. A technológiai sor, hideg járatásra május végére, a kúpoló pedig legkésőbb június 15-re *átadható*. Szeptember végén úgy kezdhet termelni a KÖSZIG, hogy az öt hónapra tervezett *próbagyártás valamivel rövidebb lesz.*

Az Egyesült Izzó saját TMK-gyáregységének szakembereivel is segíti immár a Tapolcán dolgozó alvállalkozókat. Így például ők végzik el a hulladékfeldolgozó üzem belső technológiai szerelését, s eközben az alvállalkozók *más fontos munkán* dolgozhatnak. Most, másokkal együtt nyolc segédmunkás is Tapolcára utazott Budapestről, mert az építkezés környékén *nem lehetett embert találni*, aki árkot ásson, kábelt fektessen, segédkezzék a gépek helyükre szerelésénél...

Csak kulcsrakészen

— *A Tungsramban mivel indokolják az előállott helyzetet?*

— A fővállalkozó irodánknak nem volt még ilyen jellegű és nagyságú hazai munkája, *nem számoltunk az itthoni környezet nehézségeivel.* Így azzal sem, hogy az alvállalkozóktól és a kereskedelmi vállalatoktól azt halljuk vissza: *ja kérem, importkorlátozás van!*... Ezért kellett fővállalkozói irodánkat megerősítenünk és az Izzó egyéb erőforrásait is a tapolcai beruházás rendelkezésére bocsátani.

Simon Tibort, a fővállalkozói iroda januárban kinevezett vezetőjét kérdezem:

— *Részt venne az Izzó máskor is hasonló fővállalkozásban?*

— Gazdasági társulás tagjaként, a tapolcai tapasztalatok alapján *nem*. Klasszikusan értelmezett fővállalkozásban, amikor mi szállítjuk kulcsrakészen a gyárat, *igen*. Ezzel egyetértve, *tárgyalunk hasonló munkáról* a svéd JUNGERS-céggel.

Földes Tamás

HORIZONT

Kölcsön Zimbabwénak

Az Európai Beruházási Bank, a Közös Piac hosszú lejáratú kölcsönöket nyújtó pénzügyi szerve 13,5 millió dolláros kölcsönt nyújt Zimbabwénak távközlési hálózatának modernizálására. A Hararéban aláírt megállapodás értelmében Zimbabwe egy digitális távközlési rendszert vezet be, amelynek becsült költsége 141 millió dollár.

Világélelmezési program

Az ENSZ világélelmezési programja összesen 1,5 milliárd dolláros segélyt javasol élelmiszer, készpénz és szolgáltatások formájában az 1985—86-os időszakra a fejlődő országoknak. Az 1,5 milliárd dolláros célkitűzést *Javier Pérez de Cuéllar*, az ENSZ főtitkára és *Edouard Saouma*, a FAO vezérigazgatója is támogatja. Az 1983—84-es időszakra a célkitűzés 1,2 milliárd dollár; a segélyezők eddig 951 millió dollárt ajánlottak fel.

Svájci banktitok

A svájci bankok cáfolták azokat a korábbi híreszteléseket, miszerint enyhítenének a banktitokkal kapcsolatos rendelkezéseken. Ügyfeleiket a napokban arról értesítik, hogy tévesek és rosszindulatúak voltak az ezzel kapcsolatos külföldi sajtójelentések, minden marad a régiben. Az ügy hátterében az áll, hogy a svájci szocialista párt állítólag a jelenleg igen szigorú banktitok enyhítését célzó javaslatot szeretne jövőre népszavazásra bocsátani.

Ne együnk, hanem táplálkozzunk

Az istenek itala: a tej

Az élethez *energiára*, és ahhoz *tápanyagokra* van szükségünk. Nem mindegy, hogy napi energiaszükségletünket milyen összetételű ételekből fedezzük. A három alapvető tápanyag — *fehérje, zsír* és *szénhidrát* — mellett kellenek még *vitaminok* és *ásványi sók* is.

Körülbelül 3 millióan túltápláltak hazánkban — ez is mutatja, hogy nem szabad a *szükségesnél* többet enni. *Ne együnk, hanem táplálkozzunk!* — elsősorban fehérjékben és vitaminokban dús élelmiszereket, ételeket. A régi rómaiak az *istenek italának* tartották a tejet. A tejben biológiailag értékes fehérjéket találunk, amelyekben olyan aminósavak is vannak, amelyeket *más anyagokból nem tudunk előállítani*, hanem az ételekkel kell felvennünk, megennünk. Ezeket a fehérjéket gyorsan hasznosítja szervezetünk, csaknem teljes egészében felszívódnak, hasznosulnak.

Csecsemőnek és öregnek

A tejben ásványi anyagok vannak, elsősorban *kalcium* és *foszfor*. Ezek az ásványi anyagok a csontrendszer felépítéséhez, sőt az egész szervezet működéséhez *nélkülözhetetlenek*.

A vitaminok (*vita — élet*) elnevezésük szerint is életfontosságúak. A tejben vannak A-, D-, C- és különféle B-vitaminok. Különösen utóbbiak tekintetében *fontos vitaminforrás a tej*.

A tejben és a tejtermékekben található értékes anyagok igen lényegesek a fejlődő szervezet számára, például a *gyermekeknek, serdülőknek, terhes- és szoptató nőknek. Idős emberek* tápanyagellátásában sem nélkülözhetők.

A tej feldolgozásakor előállított különféle termékekben — jellegüktől függően — a tápanyagok mennyisége, aránya más, mint a tejben. Például a *tejföl, a tejszín és a vaj zsírtartalma magasabb, ezért energiaértékük is nagyobb. Több bennük a zsírban oldódó A- és D-vitamin.*

A savanyított készítmények — a *joghurt, a kefir és ízesített változataik* — kiválóak saláták, levesek, főzelékek ízesítéséhez. Ha habaráshoz használjuk ezeket liszt helyett, *kevésbé lesz hizlaló* az étel. A gyümölcsös joghurtok (málna, meggy, eper stb.) a gyümölcsökre jellemző illat-, íz-, zamat- és színanyagokat tartalmazzák. A savanyított tejtermékben *hasznos mikroorganizmus* van, ezért előnyösen hat a bélrendszer működésére.

Desszertnek is jó

A sajtokban és túrókban — a tejjel összehasonlítva — *több fehérje, továbbá A- és D-vitamin van, zsírtartalmuk jellegüktől függő, általában magasabb, mint a tejé*. A sajtoknak jelentős a kálcium- és a foszfortartalma is. Magyar Elek feljegyzései szerint a sajtról a következőt írták a salernói iskola útmutatásaiban: *„a jó sajtnak nincs száz szeme, mint Argusnak, ellenben zsíros. Nem annyira vén, mint Matuzsálem, de könnyezik, miként Mária Magdolna"*.

Mintegy 24 féle különböző jellegű sajtot kínál az ipar. Ezek kemény, félkemény és lágy állományúak, nemes penésszel érő sajtok és krémsajtfélék. Sokan szeretnék, ha a franciákhoz hasonlóan *több száz* sajtféle közül választhatnánk. Ennek ellenére még az sem általános, hogy a főétkezés után *sütemény helyett sajtot* együnk.

A sajtot hűtve, idegen szagokat adó anyagoktól védve tároljuk. A vágásfelületet alufóliával fedjük be, különben hamar kiszárad. Konyhai felhasználására számos lehetőség van. Jó ízű hús- és halétel is készülhet a sajttal, de a tojásos ételeknél és különböző salátáknál is kiváló. Újabban igen népszerűek a sajtos melegszendvicsek is.

A különböző túrók, valamint a desszertjellegű termékek (puding, gyümölcsös túróhabok stb.), az ízesített tejtermékek ugyancsak a változatos étkezés alapelemei közé tartoznak.

Épp csak az átlag

A tej- és tejtermékek hazai fogyasztása az utóbbi években megnőtt, bár évenként *négyszer annyi értékű alkoholos italt ad el kereskedelem, mint tejterméket*. Az eredmények: 1970-ben 109, 1975-ben 126, 1980-ban 166, 1981-ben 172 kilogramm tejet és tejterméket fogyasztottunk fejenként. Ez csak látszólag sok, *az európai átlagnak éppen megfelel*, de a fejlettebb országokban 230—270 liternyi a tejfogyasztás. Éppen ezért a Nemzetközi Tejszövetség 10 évvel ezelőtti felhívására minden évben — akárcsak a világ minden országában — május 24-én nálunk is megrendezik a nemzetközi tejnapot.

Dr. Katona Edit
Országos Egészségnevelési Intézet

Spárgatök, sütőtök, patisszon és zukkini

Időszerű vetés a kiskertekben

Időszerű a *spárgatök, a sütőtök, a laskatök, a patisszon és a zukkini* vetése. Kiváltképpen értékes a sütőtök — nagy A-vitamintartalma miatt. A többi tökféle is jó néhány vitamint és jelentékeny mennyiségű szénhidrátot tartalmaz. A tök a talajban nem válogatós, de a laza, gyorsan fölmelegedő talajt kedveli.

A spárgatök *helyrevetéssel és palántázással* is termelhető. Fő vetési ideje *május*, de őszi fogyasztásra szánva még *júniusban is vethetjük*. Három-öt-centiméter mélyre vessük. A három-négy szem mag alá tegyünk négy-öt kiló szervestrágyát, vagy 5—8 dekagramm nitrogén- és 3—5 dekagramm foszfor—káli műtrágyát. A műtrágyát alaposan keverjük el a talajban. Ha állandó helyre vetettük, kelés után a legfejlettebb egy-két növényt hagyjuk meg. A palántákat 10×10 centiméteres tápkockákban vagy gyepkockákban neveljük, és ezekben a napokban ültessük ki végleges helyükre. A spárgatököt gyakran *öntözzük*. Tenyészterülete 1×1 méter.

A laskatököt 2,5×2,5 m sor- és tőtávolságra vetjük. Ugyanannyi trágyát tegyünk a fészekbe, mint a spárgatöknél. A laskatököt, *„Isten-gyalulta töknek"* is mondják, mert főzéskor a belseje csíkokra hasad szét. A laskatök indái egy-másfél méterre kúsznak. A fagyra kevésbé érzékeny, mint a spárgatök és a sütőtök. Utóbbit ugyanúgy vessük, mint a spárgatököt, de ha kikelt a mag, csak egy növényt hagyjunk a fészekben. Tapasztalt kertészek mondják, hogy *palántázással a sütőtök nem fejlődik olyan erőteljesen, mintha helyre vetették*. A sütőtök tenyészterülete kétszer két méter. Minden tökfélénél nagyobb tenyészterületet igényel, *és ez a legnagyobb A-, B-, B_2- és C-vitamin tartalmú tökféle*. Régen *kenyérsütéshez* is fölhasználták hazánkban. Jó ízű, foszlós, tápláló kenyeret sütöttek vele nagyanyáink. Sütve ma is ízletes téli csemege. Termését késő ősszel szedjük le, kocsánnyal. Ha száraz, fagymentes helyen tarthatjuk, március elejéig is eltartható.

Az utóbbi esztendőkben terjedt el hazánkban a *patisszon* termesztése. Ez a tökféle meghálálja a fészektrágyázást, de a talaj tápanyagtartalma iránt nem olyan igényes, mint rokonai, a sütő-, a spárga- vagy a laskatök. Ugyanannyi magot: 3—4-et vessünk 3—5 centiméter mélyre, mint a többi tökféléből. Általában méteres indái nőnek. Öt-tíz centiméteres terméséből az uborkához hasonló *saláta*, ugyanekkorából *húspótlónak* rántva és megfelelően fűszerezve *pörkölt* is készíthető. A 3—4 centiméter átmérőjű patisszon pedig *savanyítható*. Igen kellemes ízű savanyúság. A patisszon elviseli a szárazságot.

Újabban termesztik nálunk is a *zukkinit*, amelynek talaj- és trágyaigénye ugyanaz, mint a töké, de sor- és tőtávolsága csak nyolcvanszor nyolcvan centiméter. Egy fészekbe 2—3 magot vessünk, de kikelés után csak 1—2 növényt hagyjunk meg. *Vízigényes növény*. Hetenként kétszer szedjük. A 15—20 centiméteres termések *töltve és sütve*, az ennél nagyobbak pedig *főzelékként* fogyaszthatók.

Bodnár István

Kirándul a család

Célegyenesben

Az utolsó erdei sétájához érkezett a *Kirándul a család* elnevezésű mozgalom. Most vasárnap — valószínűleg — minden eddiginél

többen lesznek ott a *budakeszi vadasparkban*, mert ez alkalommal sorsolják ki a részvevők közt az értékes *jutalomtárgyakat, sporteszközöket*.

A Moszkva térről a 22-es busszal menjünk a Fodor—Korányi szanatóriumig. Onnan egy 20—30 perces erdei séta után jutunk el a 390 hektáron elterülő vadaskerthez, ahol különleges és ritka növényfajtákon kívül egy kisebb *állatkert* is található.

A kiállítási épületnél kell leadni az eddigi „sétákat", kirándulásokat bizonyító igazolólapokat. A gyerekekkel menjünk el a játszótérre, vagy vegyünk részt a szalonnasütésben. A felnőtteknek 10 órakor kezdődik a csoportos fotóséta, valamint a Magyar Autóklub ingyenes fényszóróbeállító akciója. Fél tizenkettőkor a szabadtéri színpadon műsor lesz a madarak és fák napjának alkalmából, és egy óra múlva ugyanitt kezdődik a *nyereménysorsolás*.

(rátkai)

Tessék választani!

Kulturális programajánlat

KIÁLLÍTÁSOK: Ma délután fél 6-kor nyílik meg a budapesti Csók István Galériában *Újváry Lajos* festőművész kiállítása. A Helikon Galériában *Csejdy Virág* és *Löblin Judit* könyvtervező művészek munkái tekinthetők meg. *Tóth István* ceglédi fotóművész és *Udvardi Erzsébet* festőművész kiállítását a Műcsarnokban láthatják az érdeklődők.

Pécsett, a Ferenczy-teremben *Szentgyörgyi Kornél*, Debrecenben, a Medgyessy-teremben *Madarász Gyula* festőművész kiállítása, Szolnokon, az Aba-Novák-teremben *Dobroszláv József* akvarellkiállítása mától, *M. Szűcs Ilona* festőművész kiállítása a Dunaújvárosi Galériában péntektől fogadja a látogatókat.

Budapesti műsorok

PÉNTEK: A *Kálvin téri református templomban* este 8 órakor *Baróti István* orgonaművész ad koncertet *Kocsis Katalin* közreműködésével. A műsorban: Nicolas de Grigny, Bach, Liszt, C. Franck művei szerepelnek.

Társkeresőknek szervez vidám, műsoros estet az „Új fészek" este fél 7-kor a Gresham étteremben.

SZOMBAT: A Normafánál rendezik meg az *Olimpiai ötpróba* futóversenyét, melyre a helyszínen is lehet jelentkezni. Indulás reggel 9 órakor.

Margittay Sándor orgonaestje fél 8-kor kezdődik a Zeneakadémián. A *MOM Szakasits Árpád Művelődési Központban* este 6-tól 10-ig táncház lesz, a *Jánosi* zenekar közreműködésével. A *Hököm Színpad* a Sportcsarnokban vendégszerepel a Miért bántják a magyar futballt? című előadással, mely délután 3-kor és este fél 8-kor kezdődik.

VASÁRNAP: A *Pesti Vigadó* kamaratermében este fél 8-kor kezdődik a *Magyar Média* és a *Hungaroton* közös élő lemezbemutatója, melyen *Sebestyén János* csembaló- és orgonaversenyekből ad elő. Közreműködik a *Corelli* zenekar.

A *Magyar Nemzeti Múzeumban* délelőtt 11 órakor Hogyan utaztak a rómaiak? címmel gyermekeknek tartanak ismeretterjesztő előadást.

A *Budapesti Történeti Múzeumban* délelőtt fél 12-kor reneszánsz kórusmuzsikát hallhatnak az érdeklődők, a *Balassagyarmati Kamaraegyüttes* és a *Rózsavölgyi Márk Zeneiskola* zenekarának tolmácsolásában.

A *Zeneakadémián* 11 órakor kezdődik a *Postás Szimfonikus Zenekar* hangversenye. Vezényel: *Lyonel Friend* (Anglia). Este fél 8-kor ugyanitt *Hamari Júlia* és a *Liszt Ferenc Kamarazenekar* koncertjére kerül sor, melyen *Baranyay László* működik közre.

Vidéki rendezvények

PÉNTEK: Mozart- és Haydn-művek csendülnek fel Győrött, az evangélikus Öreg-templom este 7 órakor kezdődő koncertjén, a *Liszt Ferenc Kamarazenekar* előadásában. Péntektől vasárnapig tart a *XI. szolnoki néptáncfesztivál* rendezvénysorozata, melynek kiemelkedő eseménye a Szolnoki Szigligeti Színházban tartandó néptáncbemutató. A gálaest szombaton este fél 8-kor kezdődik. *Debrecenben*, a Csokonai Színházban a *Nagyváradi Állami Színház* vendégszerepel *Tamási Áron* Ősvigasztalás című művével. Az előadás este 7-kor kezdődik.

SZOMBAT: Hagyományos autós találkozót rendeznek Bükfürdőn szombaton és vasárnap. *Debrecenben*, a Kölcsey parkban este 6-tól a *Csűrdöngölő* népzenei együttes szórakoztatja a közönséget. *Sopronban*, az evangélikus templomban *Nyitrai Gábor* orgonaestje este 7 órakor kezdődik. Műsoron: concertók Bach és Walther átiratában.

VASÁRNAP: Hajóson rendezik meg az Orbán-napi borünnepet, melyen sok érdekes program várja az érdeklődőket. Debrecenben, a Kölcsey parkban este 6-kor a helyőrségi fúvószenekar ad koncertet, majd este 7-től a Művelődési Központ színháztermében a szovjet déli hadseregcsoport művészegyüttese mutatja be műsorát.

A *győri* Petőfi Sándor Művelődési Központban az este 6-kor kezdődő ifjúsági koncerten a *Mr. Wagner* együttes a házigazda. *Pápán*, a diákcentrumban a *Regős* együttes közreműködésével néptáncház- és táncbemutató lesz délután 5-től.

Szentendrén, a Városi Tanács dísztermében a *Szentendrei Kamarazenekar* hangversenyére kerül sor este 7-kor, melyen fiatal szólisták mutatkoznak be a közönségnek. Műsorukon Vivaldi, Bach, Mozart és Haydn művei szerepelnek. *Szegeden*, az Ifjúsági Klubban a *Hököm Színpad* tart előadást a gyermekeknek délelőtt 10 órakor, melyet játszóház és táncház követ.

A programokról a TOURINFORM ad bővebb felvilágosítást a 179-800-as telefonszámon.

Kirándulók figyelmébe!

Hétvégi túrajavaslataink

SZOMBAT

Budapest SE: Pomáz — Holdvilágárok — Ságvári major — Pomáz. Találkozás 7.45-kor a Batthyány téren.

Budapesti Elektromos SE: Pilismarót — Miklósdeák völgye — Hirschorom — Ecsethegy — Hoffmann-kunyhó — Ilona pihenő — Dobogókő. Találkozás 6 órakor a Nyugati pályaudvaron.

Ganz-MAVAG Vasas SE: Májusi séta a tököli parkerdőben. Találkozás 9 órakor a 38-as autóbusz csepeli végállomásán.

MIKÖV: Nyílt túra a Budai-hegységben. Farkasrét — Ördögorom csárda — Farkasvölgy — Széchenyi-hegy. Találkozás 9 órakor az 59-es villamos farkasréti végállomásán.

Obudai Petőfi SE: Látogatás a Szentendrei Szabadtéri Muzeumban. Találkozás: 7.30-kor a Batthyány téren.

Orvosegyetem SC, Gyopár: Séta a Fővárosi Állat- és Növénykertben. Találkozás 15 órakor a kert főbejárata előtt.

Soroksári Vörös Október SE: Dömös — Prédikálószék — Szókeforrás völgye — Dömös. Találkozás 8.10-kor a Nyugati pályaudvaron.

Vasúti Főosztály SC: Autós túra. Ócsa — Pusztavacs — Kunszentmiklós — Apaj puszta. Találkozás 10 órakor Ócsán, a műemlék templom előtt.

Csepel SC: Zebegény — Törökmező — Nagymaros. Találkozás 6.30-kor a Boráros téri HÉV-állomáson.

VASÁRNAP

Állami Nyomda SC: Gödöllő — Bolnoka-hegy — Isaszeg. Találkozás 7.30-kor a Keleti pályaudvaron.

Budapesti Elektromos SE: Látogatás a Bajor Gizi-emlékmúzeumban. Találkozás 10.30-kor a Moszkva téren.

Gázművek MTK: Nagymaros — Törökmező — Kisinóc — Királyrét. Találkozás 6.45-kor a Rákospalota—Újpest MÁV-állomáson.

Postás SE: Csillaghegy — József-hegy — Ezüsthegy — Kevélyek — Majdánnyereg — Csobánka. Találkozás 8 órakor a Batthyány téren.

Újpesti TTE: Nagybörzsöny — Nagyirtáspuszta — Királyrét. Találkozás 7.30-kor a MÁV Rákospalota—Újpest állomáson.

Posta Számítástechnikai SK — Postás Természetjáró Társadalmi Bizottság: Kopárcsárda — Vöröshegy — Panoráma út — Zajnáti hegyek — Iluska forrás — Piliscsaba alsó MÁV-megálló. Találkozás 7.50-kor a Volán Engels téri állomásán.

Fagyasztott gondok

A beruházás drága ára – Átvészelni a nehéz időszakot

Ja, a Mirelite? Az egy jól menő cég! Jó dolgokat exportálnak, dől hozzájuk a dollár. *Vagy talán nem?* Hiszen minden évben átadnak egy új hűtőházat, mutatja a tv-híradó. Ki másnak volna pénze ilyen százmilliós építkezésekre? Ezt mondta pályatársam — egyébként gépiparral foglalkozik —, amikor említettem, hogy miről készülök írni. S hogy tévedett!

A Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium illetékes osztályvezetője, *Piros László,* arról tájékoztatott, hogy most már egy ideje évről évre *egyedi intézkedésekkel* tartja fönn a tárca a Magyar Hűtőipar önfinanszírozó képességét. Az élelmiszeripar átlagában az eszköz-, bérarányos nyereség *nyolc százalék* körül mozog, a hűtőipar viszont jó, ha eléri a *három százalékot.* Ez pedig *kevesebb, mint az iparági átlag fele.* Vagyis az érvényes rendelkezések szerint a vállalat *alacsony hatékonyságúnak* nevezhető.

Az utolsó fillérig

Csaba László, a hűtőipar gazdasági igazgatója először nem lelkesedik az ötletért, hogy írjak a vállalatról, gondolkodási időt kér. Aztán mégis fogad. Jobb tiszta vizet önteni a pohárba, derüljön ki: *miként válhatott ennyire ingataggá a korábban kitűnően prosperáló vállalat helyzete?*

Formás előadást jegyzetelhetek találkozásunkkor. Múltról, jelenről, feladatokról, gondokról, mezőgazdasági és ipari háttérről kapok részletes, logikus sorba rendezett információkat. Most mégis egy, a beszélgetés vége felé elhangzott adaton akad meg először a szemem: a Magyar Hűtőiparnak 1987 végéig évi 300 millió forint hitelt és kamatot kell *visszafizetnie.* Ehhez képest a tavalyi viszonylag jól sikerült évben képződött fejlesztési alapjuk 120—130 millió forint, a vállalatnál maradó amortizációs alap pedig 140 millió. Vagyis *a hiteltörlesztés az utolsó fillérjüket is elviszi.* Elvben még egy csavarhúzót sem vásárolhatnak a következő négy évben. Íme, a új hűtőházak ára.

Meg kell, hogy mondjam, amikor ezek az adatok elhangzottak, a meglepetéstől meglehetősen illetlen kijelentésre vetemedtem: *de hiszen ez kalandorpolitika!* Hogyan jut eszébe egy önálló exportjoggal rendelkező, országos nagyvállalat vezetésének a nyolcvanas évek fordulóján, a kibontakozó recesszió vagy inkább válság közepette ilyen mértékű beruházási program? Ha sikerül is a többletterméket elhelyezni a szűkülő piacon, *az elérhető árak akkor sem fedezik még az energiaigényes termelés szükségszerűen növekvő költségeit sem!* Hát még a beruházás terheit!

— Tisztán közgazdász logikával *nem lehet megérteni* az efajta döntést — kapom a választ. S a további magyarázat (nem magyarázkodás) eszembe juttatja: hányszor írtam arról, hogy *megfelelő tároló, hűtőtárolótér hiján a magyar élelmiszer-külkereskedelem képtelen a manőverezésre,* a késztermeket azonnal szállítani kell, mert nincs hová elrakni, soha nem tudjuk kivárni a kedvező világpiaci áralakulást, dollármilliókat veszítünk.

Hát igen. A Magyar Hűtőipar közelmúltban megépített hűtőházaival a tárolótér 510 ezer köbmétere növekedett, s ennek *a fejlett országok átlagát elérő kapacitásnak több mint fele a hús-, a baromfi- és a tejipart szolgálja.* S az említett iparágaknak még így is időről időre költséges külföldi bértárolásra van szükségük. Vagyis *az új hűtőházak nem elsősorban a Mirelite-termékek gyártásának bővítését szolgálják, hanem a társágazatok igényeit.* Az utóbbi évek beruházásai évtizedes elmaradások megszüntetését célozták. Azt már a MÉM-ben, Piros Lászlótól tudom még, hogy *a hús- és baromfiipari export magas minőségi követelményeinek megfelelő drága eszközök költségeit is a hűtőipar viselt, viselte. S hiába emelték a bértárolás díjtételeit, a bevétel nem fedezi a költségeket.* Erről pedig igazán nem tehet a vállalat — jelenti ki a minisztérium osztályvezetője. (Mint ahogy arról sem tehet a vállalat, hogy a beruházások indításakor érvényes szabályozás szerint a képződő amortizációs alapot teljes egészében visszatarthatták, felhasználhatták a vállalatok. Tavaly már csak 54 százalék maradhatott meg. A hűtőipar fejlesztési alapjából ez az intézkedés több mint 100 millió forintot vett ki.) *Ezért nem szabad a csekély nyereség ellenére sem besorolni a vállalatot az alacsony hatékonyságúak körébe.* Nem a Mirelite-termékeken múlik...

Piacellenesen?

Illetve... 1981-ben több mint 45 ezer tonna Mirelite-terméket exportáltak a nyugat-európai országokba. És *ráfizettek! A csökkenő világpiaci árak nem ismerték el a fejlett mezőgazdaságú országok hozamainak a felét produkáló honi szántóföldi zöldségtermelés aránytalanul nagy ráfordításait.* Arra nem számíthatott a hűtőipar, hogy egyik évről a másikra gyökeresen megjavul a magyar zöldségtermesztés gazdaságossága. S a csökkenő jövedelmű bértárolás, az aránytalanul nagy hiteltörlesztés mellett a ráfizetéses export már végképp elviselhetetlen volt. *Ha nem változtatnak a helyzeten, menthetetlenül alaphiányos lesz a vállalat.* Ennek következményeit pedig semmilyen népgazdasági cél érdekében sem vállalhatták.

Kiszelektálták hát a hazai és az exportkínálatból a nem gazdaságos termékeket. A tőkés exportot alaposan, több mint *hétezer tonnával* csökkentették, *a hazai fogyasztói árakat pedig emelték.* (A Mirelite-készítmények nem alapvető élelmiszerek.) *Az átlagnyereség így rögtön háromszorosára nőtt.* Ez tavaly bizonyos fokig stabilizálta a vállalatot. Mondom: *bizonyos fokig.* Mert így viszont *kihasználatlan kapacitásaik maradtak.* A győri hűtőházban például a 25 millió forintos beruházással nemrégiben üzembe helyezett zöldborsóvonal teljesítményének jó, ha a 60 százalékát ki tudják használni. S hasonló a helyzet az ország más részein üzemelő zöldborsó-feldolgozó sorokkal is. Hogy miért? Mert *kevés a zöldborsó.* A mezőgazdasági üzemek zöme csak *alacsony hozamokat* tud elérni, így az egy kiló termésre jutó költség aránytalanul nagy. A hűtőipar pedig *csak annyira emelheti a felvásárlási árakat, amennyit a magyar és a külföldi fogyasztó hajlandó érte megfizetni.* Mert a vállalat *nem* fizethet rá. És a mezőgazdaság sem fizethet rá. Inkább *abbahagyják* az üzemek a termelést. Van jövedelmező növény is.

Persze kínálkozik megoldás: *csekély többletráfordítással megduplázni a hozamokat.* A kukoricánál, a napraforgónál ez sikerült. Sőt a Hajdúságban, a Debreceni Konzervgyár által összefogott területeken (ők szintén készítenek gyorsfagyasztott zsenge borsót) a zöldborsó esetében is sikerült. Az érintett mezőgazdasági üzemek *jobb minőségű földjeikbe* vetették a borsót, a konzervgyár segítségével *korszerű betakarítógépeket* szerezték be, közösen kialakították *a megfelelő és biztonságot adó agrotechnikát,* és vasfegyelemmel be is tartják. A ráfizetéses termékből *jövedelmező termék lett* — a mezőgazdaságnak és a konzervgyárnak is.

Miért nem követi a hűtőipar ezt a példát? A válasz: hazai zöldborsó-betakarító gép évtizede leginkább csak az Agromasexpón létezik, igaz ott *aranyérmet* kap. A vásárolni szándékozó üzem viszont csak epeömlést, mert *a gép valójában nincs,* vagy ha van, akkor immár *négymillióba kerül.* Kinek van ennyi pénze rá? Márpedig ez a gép előfeltétele a hűtőipari célra alkalmas zsenge minőségű borsó szüretelésének. S még ha van is ilyen gép! Zsenge minőségű csak a termés egy részéből lesz. A többi leginkább konzervipari technológiával dolgozható fel.

— *Könnyű a Debreceni Konzervgyárnak, ők átvehetik az ilyen meg az olyan minőséget is* — mondja Csaba László.

— *A hűtőipar viszont kooperálhatna a konzervgyárakkal* — mondom.

— *Csakhogy ahol hűtőházunk van, ott többnyire nincs konzervgyár* — hangzik a válasz. Vagyis a kör bezárul.

S bezárulni látszik másutt is. Mert:

— A mostanában jól eladható csomagolt, gyorsfagyasztott zöldségfélék *rengeteg emberi munkát* igényelnek. A Magyar Hűtőipar gyáraiból (máshonnan is) elmennek az alacsony fizetésű, képzetlen emberek. Az átlagbérszínvonal-szabályozás miatt így a megmaradók fizetését nem, vagy csak alig lehet emelni. Tehát ők is *inkább elmennek.* A folyamat önmagát gyorsítja, gép van, de ember, aki mellé álljon, egyre kevesebb.

— A rugalmas piaci munkához *jókora választék* és *nagy készlet* kell. Választék munkáskéz híján nincs, a készlet pedig a finanszírozásához szükséges pénz híján csekély.

— Az export növelése erőteljes piaci munkát igényel, sok utazást, drága hirdetéseket — *pénzt.* Ez pedig...

Kár folytatni a sort. A diagnózis egyértelmű: *a Magyar Hűtőipar jelenlegi pénzügyi helyzetében védekező piacellenes magatartásra kényszerül.* Pedig kitörni csak fölfelé lehetne!

Csaba László erre helyeslően bólogat, majd minden félreértést kizárandó kijelenti:

— *Nem szabad azt hinnie, hogy eluralkodott rajtunk a kiúttalanság érzése. A hűtőiparnak, a Mirelite termékeknek jövőjük van. Hiszek benne, hogy át tudjuk vészelni ezt a nehéz időszakot!*

Fölfelé kitörni

Hogy miként? A hűtőipar termelőeszközeinek 60 százaléka az elmúlt időszak erőltetett beruházási ütemének köszönhetően *a világ élvonalába tartozik, a kapacitás bőséges.* A vállalat gyárainak önállósága, érdekeltsége növekszik, mezőgazdasági kapcsolataik javulnak. A nagyüzemi zöldségtermesztés mai alacsony színvonala nem végzetszerű, a legkorszerűbb fajták itt teremnek az országban, az eredményt hozó és javító agrotechnikák ismertek. A nagyüzemi keretek között folyó háztáji és részesművelés gyakorlata a zöldségtermesztésben is terjed, vagyis *megjelenik a közvetlen, a zsebre menő termelői érdekeltség, csökkennek a költségek.* Példa rá az 1981-ben még egyértelműen ráfizetéses gyorsfagyasztott sárgarépa és hagyma. Tavaly a mezőgazdasági gyakorlat változásával egyszerre csak *nyereségessé vált* mindkét termék...

És végül: a recessziónak, a válságnak — mértékadó szakmai prognózisok szerint — *vége lesz.* A kereslet és az ár nőni fog. A Magyar Hűtőipar korszerű üzemei onthatják majd az árut. *Csak addig* talpon kell maradni. *Csak addig* stabilizálni kell a zöldségtermelést. *Csak addig* a kor igényeinek megfelelően teljes egészében korszerűsíteni kell a vállalat belső szervezetét, érdekeltségi rendszerét. Csak addig...

Dehát mindez a Magyar Hűtőipar vezetőinek a dolga. A MÉM osztályvezetője állítja: a tárca minden tőle telhető segítséget megad.

GÁBOR IVÁN

Egy hét a világgazdaságban

Élelmiszer-feleslegek

Lezárultak az e hét végi williamsburgi tőkés csúcsértekezlet nyilvános és színfalak mögötti előkészületei, s így az elmúlt hét világgazdasági történéseit *a várakozásokkal teli* eseménytelenség jellemezte. A Közös Piac számára azonban május harmadik hete meglehetősen pezsgő volt, hiszen a tagországoknak több olyan kérdésben sikerült végre *döntést hozniuk,* amelyek az elmúlt hónapokban sok ellentétet, belső harcot váltottak ki.

Központilag csökkenteni

Noha a Tízek óvatos derűlátással nyilatkoznak az idei nyugat-európai mérsékelt gazdasági fellendülés esélyeiről, jelenleg az egyes tagországokban csak a konjunktúra „csírái" mutatkoznak: a kamatok még mindig magasak. Ennek következtében igen lanyha a beruházási tevékenység, a keresletélénkülés hajtóereje pedig nem a külső, hanem *a belső kereslet* növekedése. Ennek következtében nem túl rózsásak az EGK-országok exportkilátásai sem, de a Közös Piac kereskedelmi partnereinek is tudomásul kell venniük, hogy az integráció piacára irányuló kivitelük *szinten tartása* is rendkívüli erőfeszítéseket igényel. *Terjed a munkanélküliség,* javulóban van azonban a tagországok fizetési mérlege, elsősorban az olajárcsökkenés és a visszaesett olajfogyasztás miatt.

Hosszas viták után pont került az elmúlt héten az agrárárak kérdésére. Az idei mezőgazdasági felvásárlási áraknak április 1-én életbe kellett volna lépniük, a nézeteltérések miatt a döntés azonban *hat hetet késett. Átlagosan 4,2 százalékkal emelkednek idén a közös piaci agrárárak — tavaly a növekedés 10,5 százalékos volt* —, s ez elsősorban a francia parasztoknak kedvező. A szerény mértékű felvásárlási áremelés és a viták mögött az áll, hogy a Közös Piac *központilag akarja csökkenteni* a gazdák termelési kedvét, mivel jelentős élelmiszerfelesleg alakult ki a Közös Piacon. Így a legfontosabb feladat most nem a készletek további növelése, hanem inkább azok leépítése. A mezőgazdasági kivitel feltételei is egyre nehezednek a Tízek számára, hiszen a világon *jelentős élelmiszer-túlkínálat* mutatkozik, s az Egyesült Államok szintén fokozza mezőgazdasági cikkeinek *kedvezményezett* exportját.

A felvásárlási árak csekély emelése egyben azt is jelenti, hogy *a Közös Piac élelmiszerszállítói részére nehezednek a feltételek:* amikor Brüsszel a termelés visszafogását, a kivitel növelését szorgalmazza, a kívülálló élelmiszerszállítók csak jobb minőséggel, tetszetős csomagolással, a szállítási határidők pontos betartásával, árelőnnyel, s a korábbinál jobb marketing munkával lehetnek képesek elért pozícióik megőrzésére.

Keleti kapcsolatok

Továbbra sem sikerült dűlőre jutniuk a közös piaci tagországoknak a brit visszatérítés kérdésében: a szigetország évek óta többet fizet be a közös költségvetésbe, mint amennyit onnan kap, ezért Brüsszel különböző jogcímeken minden esztendőben a befizetések egy részét *támogatás formájában* visszautalja. A „vaslady" már bejelentette a jövő évre szóló visszatérítési igényét, ennek teljesítése azonban *sok akadályba ütközik.* Egyrészről a Közös Piac költségvetése igen szoros, másrészről a többi tagország — saját érdekeit előtérbe helyezve — *kritikusabban szemléli, mire is fordítják a közösségi pénzeket.* A választások előestéjén a brit miniszterelnök-asszony *presztízskérdésnek* tekinti a visszatérítés ügyét.

A megélénkült közös piaci tárgyalótevékenység az elmúlt héten *kiterjedt* a külső kapcsolatokra is. Az idei év végén lejár a Közös Piac és 63 fejlődő ország ötéves megállapodása az együttműködésről. A Tízekkel társulási viszonyban álló 63 afrikai, karibtengeri és csendes-óceáni állam képviselői *megbeszéléseket* kezdtek Brüsszellel a kapcsolatokat szabályozó Loméi Egyezmény megújításáról, illetve a feltételek megváltoztatásáról. A fejlődők szeretnék elérni, hogy a nyugat-európai gazdasági integráció *fokozza* segélyezésüket és *az eddiginél hatékonyabban járuljon hozzá a nyersanyagexportból származó bevételek stabilizálásához.* A társult országoknak kemény alkura kell felkészülniük, mivel a Közös Piac jelenleg nincsen abban a helyzetben, hogy a jelenleginél lényegesen nagyobb támogatásban részesítse őket.

A brüsszeli hivatalnokok *nincsenek könnyű helyzetben.* Túl sok még mindig a felgyülemlett kényes ügy, s *egyre nehezebb* a döntéselőkészítés, a döntéshozatal. A „zenekarban" mind több a „hangszerszóló", igazi együttes munkára csak kedvezőbb gazdasági körülmények közepette lehet számítani. A legnagyobb egység talán a kelet—nyugati kereskedelem kérdésében mutatkozik meg: *a tagországok továbbra is a „keleti gazdasági kapcsolatok" szélesítését kívánják.* A határozott kiállás eredményeként — a múlt heti híradások szerint — a kelet—nyugati gazdasági kapcsolatok jövőjének kérdése *nem szerepel* majd kiemelt helyen a tőkés csúcsértekezleten.

Gonda György—Szentgáli Péter

Szakmai rendezvények

Félidőben a vásár

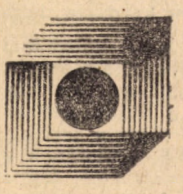

Vasárnap félidejéhez érkezett a tavaszi BNV. Egész hét végén a nagyközönség látogathatta a vásárt, sok tízezren érkeztek vidékről is. Nagy sikere volt az építőipar kiállításának, ahol az ÉGSZÖV, a Nyugat-Magyarországi Fagazdasági Kombinát, valamint több más vállalat különböző alapanyagú panelelemekből összeállítható családi és nyaralóház típusokat mutat be.

Rendkívül sok volt az érdeklődő a számítástechnikai standoknál. Alig akad olyan vásárlátogató, aki ne tekintette volna meg az elsősorban külföldiek bemutatóin látható mikroszámítógépeket, személyi számítógépeket. Ez utóbbiból már a Videotonnak is megjelent a BNV-n egy prototípusa.

Hétfőn ismét folytatódott a szakmai napok rendezvénysorozata. Már a reggeli órákban megteltek a tárgyalók, és több hazai vállalat sajtótájékoztatót is tartott. A komplett villamos-energetikai rendszerek legnagyobb exportáló vállalata, a Transelektro képviselői vásári részvételüket felhasználják arra, hogy találkozzanak jelentősebb külföldi partnereikkel és újabb szerződéseket készítsenek elő. A Transelektro termékeit Görögországba, Indiába és számos közép-keleti országba exportálja. A Technoimpex sajtótájékoztatóján elmondották, hogy a vásárra meghívták legnagyobb nyugat-európai kooperációs partnereiket, s velük az együttműködés további bővítésének lehetőségeiről tárgyalnak. A szerszámgépipari termékek vásári bemutatójára egyébként jellemző, hogy a kiállított berendezések többsége mikroelektronikát alkalmazó, számjegyvezérlésű NC vagy CNC gép, ipari robot. Hagyományos szerszámgépet már alig látni a BNV-n.

Tűnődés

A demokrácia hatásfokáról

SZOCIALIZMUS nincs demokrácia nélkül; a gazdasági reform nem tud igazán kibontakozni, ha nem kíséri *a közélet* reformja; a nehezebb helyzetben *nem szűkíteni, hanem bővíteni kell* a demokratizmust; a szocialista állam ereje a dolgozók tömegeinek *cselekvő támogatásában* van; tanácsrendszerünk széles keretet biztosít az állampolgároknak a közügyekben való részvételéhez; erősödött a törvényalkotás társadalmi nyilvánossága...

Még hosszasan sorolhatnánk a fentiekhez hasonló *általános* megfogalmazásokat, amelyek — különböző változatokban —, mindig elhangzanak, ha *belpolitikai életünk* kerül szóba. Felesleges idézőjelbe tenni ezeket a félmondatokat, hiszen bizonyos értelemben közhelyekké váltak, de mert minden közhely *féligazságot* fejez ki, következésképpen együttal el is takarja *az igazság másik* felét — s ez már elgondolkodtató.

Az *MSZMP Központi Bizottságának* áprilisi határozata viszont kellő nyomatékkal mondja ki az igazság másik felét is. S ezt — ha nem is a teljesség igényével — idézni kell.

„Erőfeszítéseink ellenére nem értünk el kellő eredményt a szocialista demokrácia fejlesztésében. Olyan megoldások felé kell haladnunk, amelyek egyaránt szolgálják a dolgozók szélesebb körű, aktivabb részvételét a döntéshozatalban, a végrehajtásban, az ellenőrzésben és a munka hatékonyságának javítását...

A XII. kongresszus határozataival összhangban meg kell gyorsítani a társadalomirányítás, a politikai rendszer tökéletesítését, az intézményrendszer fejlesztésére irányuló munkát."

Egyértelmű, sürgető és súlyos megállapítások ezek. Nem kevesebbet mondanak, mint hogy *a közhelyek sikjáról végre ki kell lépni a tettek* mezejére. A lecke: a gazdasági reform — ugyan elég gyakran, de rugalmasan változó — szabályozói mellett *közmegegyezésre kell jutnunk a „közéleti szabályozók"* jóval bonyolultabb és sokkal nehezebben szankcionálható területén is. Több mint egy hónap telt el a Központi Bizottság határozatának nyilvánosságra hozatala óta, és — természetesen az előzményeket is figyelembe véve —, igyekszem követni a fejleményeket. A kép — egyelőre — meglehetősen vegyes.

NÖVELNI KELL a társadalom befolyását az állami szervek tevékenységére, hatékonyabbá kell tenni azok társadalmi ellenőrzését — *kulcsmondat*, nem is akárhonnan. Azután olvasok egy *szenvedélyes beszámolót* irodalmi hetilapunkban a fővárosi Pozsonyi út és a Fürst Sándor utca lakóinak *közlekedési* vitájáról. Az történt ugyanis, hogy a jóval szélesebb és korszerűsített „útról" a közforgalmat *átterelték a szűkebb és rozogább állapotban levő* „utcába". A háborúság tart, a döntést hozó tanácsi szerv megmakacsolta magát, csak *áldemokratikus* formaságokra hajlandó. Nem szeretnék okosabb lenni a cikk szerzőjénél, de helyében annak is utána néztem volna, hogy *esetleg az „út" csoportérdekei mellett kiálló döntés mögött milyen egyéni érdekek* húzódhatnak meg.

Ehhez képest üdítő volt a „demokratikus lelkületű" *Makó* tanácselnökének — rádióriportban elhangzott —, rövid beszámolója arról, milyen *„népszavazással"* döntöttek a városban *az új piac helyének* kijelöléséről. Ide kapcsolható *Bács-Kiskun megye* tanácselnökének nyilatkozata is: szerinte *a falugyűlés a legdemokratikusabb* fórum. Persze nehéz lenne bármelyik nagyobb városban vagy fővárosi kerületben „falugyűlést" tartani, de Makó esete mutatja, hogy vannak *áthidaló megoldások* is. Miért lenne elképzelhetetlen, hogy a tanácstagi beszámolók ne csak arról szóljanak, mit sikerült elintézni és mit nem, hanem *a tanácstagok ott kérjék ki előre* a választók véleményét a küszöbönálló döntések tervezetére is.

Talán először kellett volna említeni, hogy *Békés megyében* a közelmúltban a szokásosnál szélesebb körű tanácsülést tartottak; meghívásukra háromszáz érdeklődő lakos is végighallgatta a tanácskozást. Követendő, jó példa. Tűnődésre csak az késztet, hogy *a törvény szerint minden tanácsülés nyilvános* — külön meghívás nélkül is. Márpedig előfordult, hogy egy-egy tanácsülésre nemhogy az érdeklődő választópolgárokat, de a hivatásukat teljesítő újságírókat sem akarták beengedni.

ÁLTALÁNOSAN hangoztatott vélemény, hogy ne az apparátusok irányítsák a választott testületeket, ám az ilyen helyzet mégsem ritkaság. A *Szolnok megyei Tanács* elnöke szerint a hiba már ott kezdődik, hogy torzulások vannak a tanácstestületek és a végrehajtó bizottságok *hatásköreinek elhatárolásában.* A furcsa viszont az, hogy ez a kérdés rendszerint (mindig?) csak horizontálisan, azonos szinten merül fel, vertikálisan soha. Pedig az az általánosan elfogadott rend (?) — vagy hallgatólagos gyakorlat —, hogy *a választott* szerveket többnyire *felülről kinevezett* tisztviselők irányítják-ellenőrzik. Nem emlékszem olyan esetre, hogy egy tanácstestület és az „elöljáró" hatóság vitájában a felsőbb szintű választott testület — horribile dictu: az országgyűlés — lett volna a „döntőbíró". Pedig ma már elismert dolog, hogy *a bürokrácia és a bürokratikus jelenségek nem azonos* fogalmak. A bürokrácia *nem a hivatalnokok* rossz tulajdonságainak összessége, hanem inkább *a hivatal uralma.*

Az országgyűlés illetékes bizottsága a közelmúltban tárgyalta *a jogszabályok előkészítésével* kapcsolatos társadalmi viták tapasztalatait. Hasznos észrevételek, jó javaslatok hangzottak el. Többek között: *szélesíteni kellene a vitákban részt vevők körét, például a tanácsok bekapcsolása révén is.* Mintha elfeledkeztünk volna arról: a tanácsoknak *törvényben előírt* joguk, hogy *országos kérdésekben is* véleményt nyilvánítsanak. Nem hinném, hogy túl gyakran éltek volna ezzel a jogukkal.

Ugyanitt hangzott el, hogy *nem tekinthető társadalmi vitának, ha harminc szakember összeül* tanácskozni. (Hozzátenném: szerintem a különböző vezetőségek, elnökségek, választmányok ülései sem.) Erről viszont a zánkai gyorsvonat ügye jutott eszembe, amiről a helyi tanácselnök számolt be egy rádióriportban. A MÁV ugyanis *egy tollvonással eltörölte* a gyorsvonat zánkai megállóhelyét. Lehet, hogy a döntést megelőzően összeült tíz, húsz vagy harminc vasutas, de az intézkedés által érintett *15 község lakosságát vagy népképviseleti szerveit senki sem* kérdezte meg.

NAPIRENDEN van választási rendszerünk továbbfejlesztése is. Csak üdvözölni lehet az olyan javaslatokat, mint *a többes jelölés* általánossá tétele vagy a területi és rétegérdekek képviseletének *a jelenleginél szerencsésebb* kombinálása. Mindaddig azonban okunk van kételkedni az ilyen reformok igazi hatékonyságában, amíg *sokfelé él az a hiedelem, hogy a demokrácia a hatalom ajándéka* a társadalomnak. Egyrészt ugyanis *nem ajándék*, hanem a szocialista rendszer elválaszthatatlan alkotóeleme, másrészt *nem sokat ér az olyan „ajándék", amelyre a „megajándékozott" nem igen tart igényt.* Más szóval: a szocialista demokrácia fejlesztését nem elég „felülről" kezdeményezni, *„alul" is mozdulni* kell.

Vagy mozdítani...

Imre Gábor

Tanácstagok műhelyében

Milyen esélyeink vannak?

Sorozatunkban eddig két fővárosi kerületi és egy nagyközségi tanácstagot szólaltattunk meg arról, *milyen esélyekkel képviseli választókerületének* ügyeit a testületben, hogyan találja meg a maga helyét, szerepét a közös munkában — vagyis, hogyan alakul e közéleti tisztség viselőjeként a közérzete. Őszinte vallomásaik óhatatlanul felvetettek olyan — már korábban is széles körű viták alapjául szolgáló — kérdéseket, mint a helyi tanácsok *önkormányzati jellegének* jelenlegi állapota, önállóságuk megnyilvánulásának *adott lehetőségei és annak korlátai*, a döntéshozatal felelőssége stb.

Ezúttal *Esztergomban* kerestük fel *Sáfár Ferencet*, az Észak-dunántúli Áramszolgáltató Vállalat helyi igazgatóságának munkaügyi vezetőjét, aki két évtizede a városi tanács tagja.

— A jelenlegi tanácstörvény, amely *a népképviseleti-önkormányzati jelleget* különösen kinyilvánította, sokkal több lehetőséget adott nekünk, tanácstagoknak, mint amennyivel valójában élünk — kezdi. — *Más kérdés, hogy vajon a mi hibánkból van-e ez így?* Szerintem többnyire nem. S itt nyomban érintenem kell a helyi tanácsok és a megyei tanács közötti viszonyt, amit egyelőre aligha érdemes bírálni, hiszen annak lényege a *jelenlegi struktúrából* fakad. Azt, hogy az amúgy is kevésből mire, mennyi jusson a városnak, végső soron *központilag* döntik el. A helyi apparátus *kész tények elé* van állítva, s amikor az előirányzatok a testület elé kerülnek, mi azt lényegében *csak tudomásul veszszük* a szavazáskor. Senki sem kutatja, hogy egy-egy feltartott kéz mögött mennyi a meggyőződés...

Nincs beleszólás

— A helyi testület döntései ezek szerint formálisak?

— Ezt egyáltalán nem állítottam, hiszen eddig *csak a nagyobb összegű* ráfordítások jóváhagyásáról beszéltem, ami évenként egyszer esedékes. S ilyenkor is elhangzanak természetesen ellenvélemények, akad tartózkodás, sőt, ellenszavazat is. *Többet azonban nem lehet várni*, hiszen az ilyen döntések kimunkálásánál a sorainkból választott megyei tanácstagok is ott vannak, még ha nem is tudják álláspontjukat minden esetben érvényre juttatni, vagy talán nem tanulmányozták eléggé gondosan *a helyi* igényeket. Ennél visszássabb, hogy egy-egy új bolthoz vagy egyéb létesítményhez a város olykor *csak személyes kapcsolatok révén* juthat. Ezeket ugyanis a különféle megyei vállalatok saját elgondolásaik, gazdaságossági számításaik alapján telepítik, a helyi tanácsnak — pénze nem lévén —, az ilyesmibe *voltaképpen semmi beleszólása* nincs. S ha már a megyénél tartunk: egyszerűen nem értem, *miért nem ismerik fel ezeréves városunk idegenforgalmi jelentőségét*, miért késik például évek óta a vendéglátó- és szállodaipar fejlesztése? Nem is szólva a 10-es és a 11-es utakat összekötő, egyetlen átmenő útvonalunkról; állapota egyre romlik, s ha egyszer valahol baj támad, *a forgalom bármiféle elterelése itt egyszerűen lehetetlen.* Szerintem a megye nem figyel erre kellően, s a KPM is még csak a tanulmányterveknél tart...

Kire hagyatkozzunk?

— Lát-e valamilyen módot arra, hogy a tanácstagok révén jobban hangot kapjanak a lakosság jogos kívánságai?

— Többfélét is. Nagyon célszerűnek tartanám például, ha az ötéves tervciklusok előkészítésének időszakában *választókerületek szerint összesítenék a tanácstagok által jelzett igényeket*, s azokat külön bizottság rangsorolná, így kerülne be a legsürgetőbb ügyek megoldása a tervjavaslatba. Bizonyára segítene egyféle, *előzetes* közvéleménykutatás is a körzetekben arról, hogy hol, mire van a lakosságnak leginkább szüksége. Ehhez azonban még szorosabb kapcsolat kell a választókkal; így az, hogy a tanácstag *ne csak évenként egyszer* — a kötelezően előírt szervezeti keretek között — találkozzék velük, hanem az adódó gondoktól függően, gyakrabban. Már akadt városunkban, így a magam területén is példa arra, hogy az ilyen összejöveteleket *maguk a választók* kezdeményezték, a körzeti politikai és társadalmi szervek segítségével. De *a teljes értékű képviselet* ellátása körül — főként, ha pénzről van szó —, már ismét bajok vannak. A testületi tagok zöme *ilyen kérdésekben nem szakember, ráhagyatkozik a határozati javaslatokat előkészítő*, hozzáértőkből álló illetékes bizottságok munkájára, s a szakigazgatási szervek előterjesztéseit *úgy tekinti, mint aminél bölcsebbet már maga sem tud* mondani. Nagyon *szűkösnek* tartom a költségvetésből az egyes körzetekre jutó tanácstagi alapot is, noha annak képzését éppen a mi megyénk kezdeményezte annak idején. Nem telik belőle arra, hogy a tanácstagok a maguk területének *akár csak legégetőbb gondjait is* enyhítsék.

— Törekvéseiben milyen támogatásra számíthat a városi tanács vezetői, az apparátus részéről?

— Már vártam a kérdést, de a válasz — az én esetemben — meglehetősen bonyolult dolog. Alighanem szerencsém, hogy 1980 óta a 27. számú választókerületben, *az aranyhegyi* Irinyi utcában és környékén egy viszonylag „panaszmentes", új tanácsi bér-, illetve szövetkezeti lakásokban élő közösséget képviselek, ahol *nem adódnak olyan „kedélyborzoló" fejlesztési problémák*, mint például a Kertvárosban avagy Szentgyörgymezőn. De ha olykor mégis fel kell lépnem közvetlen választóim érdekében, nem a legkedvezőbb tapasztalatokat szerzem: egyik-másik ügyben többször is reklámálnom kell, amíg elintézik, s ilyen „kihajtási" módszerrel kell élnie még számos tanácstagtársamnak. Hanyagság, feledékenység, elháríthatatlan nehézségek? Egyszerűen *nem tudom, minek tulajdonítsam* ezt. Igaz, már észlelhető némi javulás azóta, hogy tanácselnökünk a testületi ülésen hangsúlyozta: *a hivatal van a lakosságért, és nem fordítva!* De munkánk mindennapos segítésén kívül még egyebet is elvárnék a szakigazgatási szervektől. Például azt, hogy egyes feladataik végrehajtásába *bátrabban vonják be a tanácstagokat*, adjanak lehetőséget a bennük meglevő alkotó energia kibontakoztatására.

Időrablás a testületben

Több kérdésem voltaképpen már nem is lenne, de Sáfár Ferenc még tartogat tarsolyában néhány gondolatot:

— Általában ott pezsgőbb s együttal demokratikusabb — a helyi közélet, szorosabb a társadalmi összefogás, ahol *sok megalapozott kérés* vár megoldásra. S ez így helyes, de van egy „hátulütője is", amit a saját bőrömön tapasztaltam. *Ahol viszonylag rendjén mennek a dolgok, ott csökken a közéleti érdeklődés, az emberek elkényelmesednek;* legutóbbi beszámolómon például már csak a meghívottaknak alig *egyötöde* jelent meg, hiszen csak arról tájékoztathattam őket, hogy mivel gyarapodtak *egyéb* városrészek. De, nehogy csak a választókat bíráljam, *mi tanácstagok sem vagyunk angyalok.* A testületi ülések érdemi vitájából sok időt elvesznek az „ügyeletes" hozzászólók, *az előterjesztések kritikátlan magasztalásával*, a már elhangzott vélemények alátámasztásával. Mások pedig képesek *akár fél órán át is interpellálni* olyan ügyben, amelynek — ha az arra illetékes szakigazgatási szervet felkeresik — *öt perc alatt* a végére juthattak volna. A helyi tanácsok önállóságának, tekintélyének növeléséhez aligha ez a helyes út.

G. Szabó László

Jövő kedden: TANÁCSOK FÓRUMA – MELLÉKLET

Szabálysértés – sok oldalról

A szabálysértések olyan jogellenes cselekmények, amelyek ugyan a bűncselekményeknél csekélyebb fokban veszélyesek a társadalomra, mégis hátráltatják az államigazgatási tevékenység eredményességét, akadályozzák az állami szervek munkáját, sértik a társadalmi együttélés szabályait.

Szakmai mellékletsorozatunk egy korábbi — 1980 őszén megjelent — számában már foglalkoztunk ezzel a témakörrel. A tapasztalatok azonban azt mutatják, hogy a szabálysértési ügyek sokfélesége miatt az állampolgárok többsége — és sajnos, az ügyintézők egy része — még ma sincs eléggé tisztában ezekkel a jogsértésekkel. Pedig az az alapvető jogelv, hogy a jogszabály nem ismerése nem mentesít a felelősség alól, változatlanul érvényes.

A Tanácsok Fóruma jövő kedden, május 31-én megjelenő A SZABÁLYSÉRTÉSEKRŐL című melléklete ezért kíván újólag eligazítást nyújtani az olvasónak a szabálysértési törvényben és az egyes — szabálysértésekről szóló — kormányrendeletben meghatározott ügyfajtákról, azok jellemzőiről, s várható jogkövetkezményeiről.

Mellékletünk a többi között a vagyon elleni, a közrend, közbiztonság elleni, a honvédelemmel, a gazdálkodással, a közellátással összefüggő, a kereskedelmi, árszabályozási, élelmezésügyi és közlekedési témaköröket felölelő szabálysértéseket ismerteti. Annak a reményében, hogy az összeállítás hasznos tanulságokkal szolgál a lakosságnak és a tanácsi ügyintézőknek egyaránt.

Williamsburg után

Nincs áttörés

A hét vezető tőkés ország kormányfőjének, valamint a Közös Piac brüsszeli bizottsága elnökének részvételével megtartott, sorrendben kilencedik csúcstalálkozója mindössze egy, de elég vaskos meglepetést hozott. A várakozásokkal ellentétben a világgazdaság kérdései háttérbe szorultak, s a háromnapos megbeszélés-sorozaton a *katonapolitika* vitte a főszerepet. A világgazdaság legégetőbb gondjainak felszámolását sürgető tízpontos záróközlemény — a korábbi csúcstalálkozók gyakorlatának megfelelően — nemigen megy túl az óhajokon és az általánosságokon.

Az amerikai álláspont

A fejlett tőkés államok gazdasági és üzleti körei hónapok óta „Williamsburg-lázban" égtek. Azzal mindenki tisztában volt, hogy a háromnapos konferencia nem tud majd orvosságot találni az elhúzódó recesszió bajaira, mégis azt remélték, hogy néhány fő kérdésben sikerül közelíteni az álláspontokat az óceán két partja, valamint Japán között. A különböző szinteken tartott előkészítő megbeszélések során élesen kirajzolódtak a vezető tőkés országok ellentétei, valamint a válság leküzdésére javasolt gyógymódok eltérő vonásai.

A tét igen nagy: az elmúlt négy hónap statisztikai adatainak tanúsága szerint igen lassú, törékeny fellendülés kezdődött az OECD-országokban. Most nem lehet más a legfontosabb feladat, mint az, hogy a fejlett tőkés állomok „dédelgessék", szinte melegházban neveljék és tartóssá tegyék *a csíráiban mutatkozó konjunktúrát.* A nyugat-európai és a japán álláspont szerint elsősorban az amerikai gazdaságpolitikán múlik a fellendülés életképessége. Ha az USA hajlandó leszállítani a kamatlábakat, csökkenteni az idei pénzügyi évre tervezett 210 milliárd dolláros költségvetési rekorddeficitet s hozzájárulni a valutaárfolyamok stabilizálásához, a várva várt fellendülés tartóssá tehető. Az előzetes csatározások során *Mitterrand* odáig ment, hogy egy új nemzetközi pénzügyi rendszer létrehozásának szükségességét hangoztatta, s egyúttal szorgalmazta a francia érdekeket sértő amerikai pénzügyi politika módosítását.

A csúcsértekezlet gazdasági záróközleménye az amerikai álláspont győzelmét tanúsítja. Reaganék ugyan hajlandók voltak némi engedményre, de ezek egyelőre nem haladják meg az általánosságok szintjét, konkrét cselekvési program még véletlenül sem szerepel a dokumentumban. A részvevők egyetértettek abban, hogy a válság után megkezdődött a gazdasági fellendülés a tőkés világban, s ez a folyamat tartósnak ígérkezik.

A konjunktúra erősítése érdekében „törekedni fognak a magas kamatlábak leszorítására". Az alacsonyabb kamatok ugyanis *olcsóbbá teszik a hiteleket, s ez ösztönzi a beruházásokat, táplálja a fellendülést, sőt hozzájárulhat a munkanélküliség csökkentéséhez is.* A részvevők hangsúlyozták az állami költségvetések kiegyensúlyozásának szükségességét, mert a hiányok lefaragása közvetlenül is segítheti a kamatszint süllyedését, a gazdasági tevékenység felfűtését.

A szinfalak mögötti egyeztetéseken már megállapodás született arról, hogy a kelet—nyugati gazdasági kapcsolatok kérdéskörét nem foglal majd el központi helyet a csúcsértekezleten, hiszen a szocialista országokkal fenntartott gazdasági kapcsolatokat illetően meglehetősen eltérő Nyugat-Európa és Japán, valamint az Egyesült Államok érdekeltsége. A „hetek", valamint a Közös Piac képviselője a záróközleményben a kelet—nyugati kereskedelemmel kapcsolatban kijelentette, hogy annak „összhangban kell lennie a Nyugat biztonsági érdekeivel", s a jövőben együttesen, összehangoltan fogják vizsgálni és tanulmányozni a szocialista országokkal kapcsolatos kereskedelmi korlátozásokat.

Amint az várható volt, a williamsburgi értekezlet részvevői futottak néhány „tiszteletkört", az úgynevezett rutinkérdésekben. Ismételten elítélték a nemzetközi kereskedelemben mind jobban eluralkodó protekcionizmust, s tovább kívánják liberalizálni az árucsere-forgalmat a GATT keretei között. Ez a finom megfogalmazás elsősorban *Japánnak* szól.

Nem hallgat a gazdasági közlemény a fejlődő országokról sem. Az előkészületek során — elsősorban a kanadaiak és a franciák felhívták a konferencia részvevőinek figyelmét, hogy csak akkor válhat tartóssá a fellendülés, ha konkrét segítséghez jutnak a harmadik világ eladósodott és nehézségekkel küszködő államai. A fejlődők anyagi helyzete, export- és importképessége nagy mértékben befolyásolja a fejlett tőkés országok gazdasági fellendülésének kibontakozását, stabilizálását. Noha a nyilatkozat széles körű segítséget ígér a fejlődő országoknak, konkrét intézkedéseket, ígéreteket nem sorol fel, nem tesz.

Ami a sok vihart kiváltó valutaárfolyam-politikát illeti: Washington ebben a kérdésben engedett a legtöbbet. Az amerikai gazdaságpolitikát érő támadások egyik sarkalatos pontja az erős dollár, amely „megfojtja" a nyugat-európai valutákat és a jent.

Kontinensünk nyugati felének pénzügyi szakemberei ez idáig hiába követelték, hogy az USA — a világméretű fellendülés érdekében — mesterségesen gyengítse valutáját, avatkozzon be az árfolyam alakulásába. A williamsburgi kompromisszum értelmében „ha szükséges, nemzetközi konferenciákon kell összehangolni a tőkés országok valutaárfolyam-politikáját". Ez a megfogalmazás már jóval közelebb áll a közös piaci, elsősorban a francia állásponthoz, mint a korábbi merev elutasítás, bár csak a cselekvés lehetőségére utal.

Az ellentétek fennmaradnak

Korai lenne még átfogóan értékelni a kilencedik csúcsértekezlet gazdasági álásfoglalásait, hiszen a dokumentumok csak részben ismertek. Annyi azonban már most megállapítható, hogy *lényeges áttörés nem történt*, a fejlett tőkés országok ugyan kaptak némi általános útmutatást a konjunktúra életben tartásához, ezek azonban nem mennek túl az általános közgazdasági megfogalmazásokon, a kívánságokon. Nem is mehetnek túl, hiszen a vezető tőkés országok között olyan gazdasági, gazdaságpolitikai ellentétek feszülnek, amelyeknek feloldására nem lehet alkalmas egy háromnapos értekezlet. Amelynek ráadásul az egység, a közös tenniakarás demonstrálása volt a célja. A két- és többoldalú ellentétek továbbra is fennmaradnak, a szakértők pedig törhetik a fejüket, miként váltsák aprópénzre a vezetők óhajait. Az ellentéteket elfedő általános megfogalmazások egyben azzal a veszéllyel is járnak, hogy a záróközleményt minden részvevő a saját érdekeinek megfelelően értelmezi majd. Hasonlóan a tavalyi, Versaillesben megtartott csúcskonferencia záródokumentumához, amelynek szövege, ajánlássorozata kísértetiesen hasonlít a willamsburgi nyilatkozathoz.

Gonda György—Szentgáli Péter

Törölték a sorból

A túlóra, vagy szabadságolás hátrányai – Ki marad a kaptafánál?

Kőbányán, az új lakótelep tövében a gyárkerítés akár egy várat is megvédhetne. Pedig ami a kapun belül van, inkább hasonlít egy háborús film kiszolgált díszletéhez, mint termelő üzemhez. Az *Uray* család egykori birtokán az épületek mintha tanakodnának: *összedőljenek maguktól, vagy megvárják, amíg lebontják őket?*

Kísérőm nem szavakkal szépíti a látványt, hanem megmutatja az új épületeket, a változás és a gyarapodás hírnökeit. Először azt hittem, ő a KISZ-titkár. Nem. *Puskás Ferenc*, a PEMÜ kaptafagyárának igazgatója.

Költői túlzás persze kaptafáról beszélni, mert a kaptát már régóta *műanyagból* készítik. Pontosabban: egyelőre még vannak, akik készítik. Az ország *egyetlen* kaptagyára ugyanis — monopolhelyzet ide vagy oda — egyszerre küszködik a létszám és a foglalkoztatás gondjaival.

Hosszú az átfutás

— Az évi kapacitásunk 240—250 ezer pár kapta — tájékoztat Puskás Ferenc. — Idei rendelésünk 70—75 százalékot tesz ki, de nem is ez a baj, hanem hogy a munka *hullámokban* érkezik. *Néha túlóráznak* az emberek, máskor megesett, hogy *szabadságra kellett őket küldenünk.* Próbálkoztunk más tevékenységgel is, hogy viszonylag folyamatosan tudjuk ellátni őket feladattal, de speciális a gépparkunk, túl sok válogatási lehetőség *nem adódik.*

A kapta alapvetően meghatározza a cipő formáját és tulajdonságait. Az elfuseráltból már nem lehet kényelmes a lábbeli, de ha kiváló, még sok buktatót kell kikerülnie a cipőgyártás folyamatában, hogy a kész lábbeli hordhatatlanná ne váljék.

— Mert mi is a divattól függünk, legalább abban kell megteremteni az előre gyártás feltételeit, ami viszonylag állandó. Ezért hozták létre 1980-ban a *központi normalizációt*, amelynek előírásai a divattól független részek egységét teremtik meg: a kapta alsó, hátsó része, a sarokbázis, a talpbélés, a kéreg egységcsomagját. Elismerem, nem tökéletes a rendszer, de lehetséges út, hogy sok munkafázist rövidítsünk, ami a jelenlegi létszámhelyzetben nem mellékes szempont.

Más cipős szakemberek nem ilyen finoman fogalmaznak az egységesítésről — és sokszor a kaptagyártásról sem. Őket okolják, ha egy modell nem esztétikus.

— Pedig munkánk 80 százalékát a cipőgyári tervezők megrendelése adja, és csak 20 százalék az, amit saját szakembereink terveznek — hárítja el a vádat az igazgató.

Hornyák János, a tervező részleg vezetője körbemutat birodalmán: ez már egy új, világos épület. Itt a mintakészítők jó, ha

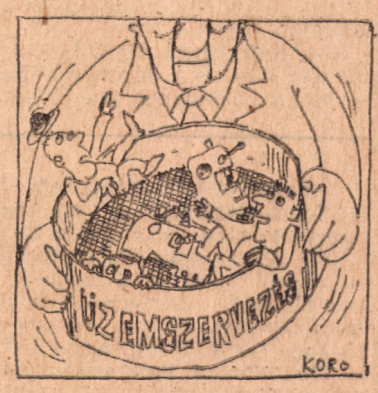

nyolcan vannak, és csak 70—80 százalékuk szakmunkás. Fából készítik a mintapéldányokat, amelyekből sorozat lesz a műanyag forgácsoló gépeken.

— A kis sorozatot két nap alatt, a nagyobb mennyiséget pedig 7—14 nap alatt le tudjuk gyártani — felel az igazgató a cipőgyárak másik panaszára, hogy *hosszú az átfutási idő.*

Kiöregszenek

— Hiába folyik nálunk saját modellezés, ez nem kell jóformán senkinek — folytatja Puskás Ferenc. — Évről évre csökken a megrendelésünk, mert a gyárak *takarékoskodnak* a költségekkel, és ameddig csak lehet, kihasználják a kaptát. Igaz, a korszerű technológia, a gyorsszárító berendezések miatt is eleve kevesebbre van szükség. Sokan külföldi minta után készíttetnek velünk vagy saját kaptásukkal, akikből azonban igen kevés van az országban. Az öreg szakemberek *szivesebben dolgoztak a fával*, mint a műanyaggal, ennek előnye azonban, hogy élettartama másfélszerese a fáénak.

A gyár 70 százalékban hulladékfeldolgozó. Saját selejtjét, a gyártás során keletkezett forgácsokat, valamint a máshol elhasznált műanyagot darálógép aprítja fel, amiből tömböket öntenek, és ebből forgácsolják le a méretes kaptát. Az üzem, ahol az automatikus olasz forgácsolók állnak, szintén a *felújítottak* közül való. Vadonatúj öltözőszekrények állnak a sarokban, de hogy törzsgárda dolgozik együtt, abból is kiderül, a régi bútorokból „visszaszivárgott" néhány: a megszokás az erősebb úr.

— A gyári létszámunk 150, ebből kaptakészítéssel 55—60-an foglalkoznak — folytatja az igazgató. — A modellezőket leszámítva nyolc szakmunkásunk van. Azért ilyen *siralmas* a helyzet, mert 1966-tól kezdve egyszerűen megszűnt a szakmunkás-utánpótlás, akkor törölték a szakmák sorából a kaptakészítőt. A 90-es évek végére „elfogynak", kiöregszenek ezek a szakemberek, és *nincs, akinek át tudnák adni tapasztalatukat, tudásukat.* Ha nem is minden évben, de legalább 2—3 évenként szükség volna a *frissítésre*, hogy a minimális, 15—20 százalékos szakmunkásarányt megtarthassuk. Amit mi tehetünk: tervezzük cipősök és mintaasztalosok átképzését. És, mert sürgős a dolog, már az *ősszel elkezdjük.*

Nincs kikkel

A gyár számára persze *nem lehet fenntartani* egy szakmunkásképzőintézet-évfolyamot, de az sem várható, hogy a földből nőjenek ki a kaptakészítők. Nem tudni, hány fiatal cipész és mintaasztalos találja majd vonzónak a kaptát, az apránként megújuló kőbányai gyárat és annak érezhetően friss légkörét, mert végső soron arról van szó, *hogyan lehet presztízst teremteni* egy szakmának, amely nincs. Fenntartását nemcsak a hagyománytisztelet, hanem a cipőgyárak érdeke is követeli, akik bármennyire kifogásolják is a kapták formáját és minőségét, nem lehetnek meg nélküle. Lehet, hogy a monopolhelyzet miatt idegenkedőbbek a változástól, de ha a cipőgyári megrendelések aránya 80 százalékos, csak rajtuk múlik, hogy milyen kapták készüljenek — a forgácsoló gépnek teljesen mindegy.

A máshol alkalmas recept — *teremtődjön meg a konkurrencia, esetleg egy másik gyár alakjában* — gazdaságossági szempontból *nem jöhet számításba*, hiszen a PEMÜ-gyár kapacitása elegendő. Meg aztán, a valóság sem engedi meg ezt. Egyszerűen azért, mert *nincsen kikkel* még egy üzemet kialakítani...

Szikora Katalin

Arckép

Az igazgató

Az iroda ajtaján nincs aranybetűs név. Az igazgatói szoba belülről is puritán, egyetlen dísze egy ikon. S akinek az íróasztal mögött kellene ülnie, ha fénykép készülne róla, inkább egy székbe telepszik, vagy suhogó kabátszárnyakkal iramlik az üzem felé.

Apró termetével cikázik a forgácsológépek között, s amerre jár, nem vágják magukat haptákba az emberek. Akiknek félnivalójuk volt, azok már nincsenek a kaptagyárban.

Puskás Ferenc két és fél évvel ezelőtt vette át a vezetést. Most, mintha mindent egyszerre akarna elmondani, gyors beszédével végigszalad az eseményeken:

— A daráló veszélyes üzem. Ha itt részeg valaki, elég egy rossz mozdulat, és kész a baj. Akik itt dolgoztak, tudták jól, nincs kivel helyettesíteni őket. Tényleg nem volt. Mi, a vezetők is beálltunk a géphez, mégis elküldtem azokat, akik nem tudták abbahagyni az ivást.

A rendteremtés nem állt meg félúton. Azoktól is elköszönt, akik hivatali pozíciójukban elvben alkalmasak lettek volna a fegyelem számonkérésére, de a gyakorlatban, hasonló magatartásuk miatt — nem.

— Pedig munkánk 80 százalékát a cipőgyári tervezők megrendelése adja, és csak 20 százalék az, amit saját szakembereink terveznek — hárítja el a vádat az igazgató.

Hornyák János, a tervező részleg vezetője körbemutat birodalmán: ez már egy új, világos épület. Itt a mintakészítők jó, ha

nyolcan vannak, és csak 70—80 százalékuk szakmunkás. Fából készítik a mintapéldányokat, amelyekből sorozat lesz a műanyag forgácsoló gépeken.

— A kis sorozatot két nap alatt, a nagyobb mennyiséget pedig 7—14 nap alatt le tudjuk gyártani — felel az igazgató a cipőgyárak másik panaszára, hogy hosszú az átfutási idő.

Kiöregszenek

— Hiába folyik nálunk saját modellezés, ez nem kell jóformán senkinek — folytatja Puskás Ferenc. — Évről évre csökken a megrendelésünk, mert a gyárak takarékoskodnak a költségekkel, és ameddig csak lehet, kihasználják a kaptát. Igaz, a korszerű technológia, a gyorsszárító berendezések miatt is eleve kevesebbre van szükség. Sokan külföldi minta után készíttetnek velünk vagy saját kaptásukkal, akikből azonban igen kevés van az országban. Az öreg szakemberek szivesebben dolgoztak a fával, mint a műanyaggal, ennek előnye azonban, hogy élettartama másfélszerese a fáénak.

A gyár 70 százalékban hulladékfeldolgozó. Saját selejtjét, a gyártás során keletkezett forgácsokat, valamint a máshol elhasznált műanyagot darálógép aprítja fel, amiből tömböket öntenek, és ebből forgácsolják le a méretes kaptát. Az üzem, ahol az automatikus olasz forgácsolók állnak, szintén a felújítottak közül való. Vadonatúj öltözőszekrények állnak a sarokban, de hogy törzsgárda dolgozik együtt, abból is kiderül, a régi bútorokból „visszaszivárgott" néhány: a megszokás az erősebb úr.

— A gyári létszámunk 150, ebből kaptakészítéssel 55—60-an foglalkoznak — folytatja az igazgató. — A modellezőket leszámítva nyolc szakmunkásunk van. Azért ilyen siralmas a helyzet, mert 1966-tól kezdve egyszerűen megszűnt a szakmunkás-utánpótlás, akkor törölték a szakmák sorából a kaptakészítőt. A 90-es évek végére „elfogynak", kiöregszenek ezek a szakemberek, és nincs, akinek át tudnák adni tapasztalatukat, tudásukat. Ha nem is minden évben, de legalább 2—3 évenként szükség volna a frissítésre, hogy a minimális, 15—20 százalékos szakmunkásarányt megtarthassuk. Amit mi tehetünk: tervezzük cipősök és mintaasztalosok átképzését. És, mert sürgős a dolog, már az ősszel elkezdjük.

Nincs kikkel

A gyár számára persze nem lehet fenntartani egy szakmunkásképzőintézet-évfolyamot, de az sem várható, hogy a földből nőjenek ki a kaptakészítők. Nem tudni, hány fiatal cipész és mintaasztalos találja majd vonzónak a kaptát, az apránként megújuló kőbányai gyárat és annak érezhetően friss légkörét, mert végső soron arról van szó, hogyan lehet presztízst teremteni egy szakmának, amely nincs. Fenntartását nemcsak a hagyománytisztelet, hanem a cipőgyárak érdeke is követeli, akik bármennyire kifogásolják is a kapták formáját és minőségét, nem lehetnek meg nélküle. Lehet, hogy a monopolhelyzet miatt idegenkedőbbek a változástól, de ha a cipőgyári megrendelések aránya 80 százalékos, csak rajtuk múlik, hogy milyen kapták készüljenek — a forgácsoló gépnek teljesen mindegy.

A máshol alkalmas recept — teremtődjön meg a konkurrencia, esetleg egy másik gyár alakjában — gazdaságossági szempontból nem jöhet számításba, hiszen a PEMÜ-gyár kapacitása elegendő. Meg aztán, a valóság sem engedi meg ezt. Egyszerűen azért, mert nincsen kikkel még egy üzemet kialakítani...

Szikora Katalin

Van, aki meleg fürdőt vesz, mielőtt nagy munkába kezd; más rendet teremt maga körül, hogy tisztábban lássa a feladat körvonalait. Puskás Ferenc is ilyen ember lehet. Az üzem, amely megújulás előtt áll, ezt példázza:

— Építőipari vállalattal borzasztó drága lebontatni a régi épületeket. Ezért kitaláltam, hogy a dolgozók elvihetik a bontási anyagot, ha tisztára varázsolják a kijelölt területeket. Ez most a nagy tervem, a környezetünk rendbetétele. És persze a termelés hullámzásának csillapítása.

— És azután?

A kérdés mögé kérdőjelek és „ha"-val kezdődő mondatok sorakoznak. Az biztos: ha egy fiatalember nem a kedvező szelek szárnyán vitorlázva, hanem tudatosan választja ki sorsa állomásait, nem süppedhet bele a kényelembe és a megelégedettségbe, nem töltheti ki a nyugdíjasévekig hátralevő hosszú időt saját névtáblája szidolozásával. Puskás Ferenc legalábbis nem ezt teszi. Az előbbihez túl fiatal, az utóbbinál pedig jóval céltudatosabb.

—sz—

Valamit visz a sör

„Az üvegeket csak tisztára mosottan vesszük vissza!" Gondolom, a fölszólítás ismerős, a legtöbb üvegvisszaváltóban találkozhatunk vele. Persze, van ahol nem ingerlik a vásárlót ilyesmivel, mert tudják: illetlen dolog tisztán visszakérni valamit, amit a cimke csirizétől ragacsosan, mocskosan adtak el. Merthogy általában ilyen állapotban találjuk a boltokban az üdítős és sörös üvegeket.

A sörös és más szeszes palackok esetében még érthető is, hátha ez is egyfajta harc az alkoholizmus ellen. Mondjuk: örökre megundorodik valaki a szutykos üvegek láttán. A Kőbányai Sörgyár tovább csiszolta az ötletet: egyik literes palackjának nemcsak külseje volt visszataszító, hanem — biztos, ami biztos alapon — egy undok csikk is úszkált benne. A vásárló csak otthon vette észre, és nem tudta eldönteni: most egy kicsit sokkolva éppen elriasztják valamitől, vagy esetleg meg akarják mérgezni?

— sk —

Színházi vezetők kinevezése

Tóth Dezső művelődési miniszterhelyettes június 1-i hatállyal *Giricz Mátyást* a Népszínház művészeti vezetőjévé nevezte ki, egyidejűleg megerősítette *Petrik Józsefet* a Népszínház főrendezői beosztásában. A Játékszín igazgatójává *Berényi Gábort* nevezte ki.

Magyar tudósok csehszlovák elismerése

Pál Lénárd akadémikust, az MTA főtitkárát és *Straub F. Brunó* akadémikust, az MTA szegedi biológiai központja enzimológiai intézetének igazgatóját — tudományos munkásságuk és a két akadémia közötti tudományos kapcsolatok fejlesztésében kifejtett tevékenységük elismeréseként — a Csehszlovák Tudományos Akadémia tiszteleti tagjává választotta. Az erről szóló oklevelet *Stefan Oross*, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság budapesti nagykövetségének ideiglenes ügyvivője kedden a nagykövetségen nyújtotta át.

Vízben áll a kölni dóm

Harmincöt éve nem volt ilyen magas a Rajna, a Mosel és a Saar vízállása. A part menti nyugatnémet városok utcáin áthömpölygő ár személygépkocsikat ragad magával, rombadönt házakat, továbbsodor törmeléket, bútorokat...

A múlt héten lehullott nagymennyiségű csapadék következtében a Rajna szintje Kölnben elérte a tíz métert. Erre 1921 óta nem volt példa. A régi belváros utcáin másfél méteres piszkosszürke víztömeg hullámzik. A folyó partján fekvő híres dóm környékén rendkívül aggasztó a helyzet. A közelében levő főpályaudvaron az áradás miatt szünetel a vasúti forgalom. A rendőrség képtelen megbirkózni az utakon kialakult közlekedési káosszal.

Kölntől néhány kilométerre, Bonnban a kormányzati negyedből katonai egységek mozgósításával megkezdték egyes hivatalok kiköltöztetését. Vízben áll most Bonn büszkesége, a máskor csendes és festői Rajna-parton elterülő modern épületcsoport: a minisztériumok, a Bundestag székhelye, a kancellári hivatal.

A legfrisebb jelentések szerint az árviznek eddig hét halálos áldozata van, s csupán Kölnben eddig 2000-re tehető a fedél nélkül maradtak száma.

Meleg idő

Ma estig általában kevés lesz a nappali felhőképződés, eső nem valószínű. A szél mérsékelt marad. A legmagasabb nappali hőmérséklet 25, 30 fok között alakul.

Szövetkezeti export

Kerti bútorok bemutatója

Fehérre festett alumínium bútorok, fémcső keretű párnázott székek, lakkozott rusztikus asztalok, fából készült kis talicskák virágtartónak — és még sok-sok más kertet szépítő, teraszt élénkítő garnitúra látható a Lövölde téri bemutatóteremben. A *Hungarocoop* kiállításán vagyunk. A szövetkezetek külkereskedelmi vállalata tavaly hatmillió dollár értékben szállított — divatos szóval élve — *szabadidőtermékeket* nyugat-európai és tengerentúli országokba. Szocialista országokba irányuló kivitele meghaladta a kétmillió rubelt.

E termékcsoport piaci helyzetét sem kímélte a dekonjunktúra — sok a konkurrens áru és sok esetben olcsóbbak, mint a magyarok által készítettek. Ez is közrejátszott abban, hogy a Hungarocoop az idén több újdonságot hozott ki és belső szervezeti formáját is korszerűsítette: az eddig különálló kempingcikk- és kerti bútor osztályt összevonta. Ennek szimbólumai lehetnek a cső—fakombinációjú garnitúrák. Nívósabb, igényesebb, drágább típusokat is bemutattak — ezt jó pénzért el lehet adni külföldön — és játéknak, virágtartónak egyaránt használható kis talicskákat. A tegnapi megnyitón az ipari szövetkezeteken, téeszeken és gazdasági munkaközösségek képviselőin kívül már a külföldi érdeklődők is megjelentek.

Óhatatlanul felmerül az emberben a kérdés: *miért nem kaphatók e külföldre szánt termékek itthon is?* Mint a Hungarocoop egyik képviselőjétől megtudtuk, egyrészt a szövetkezetek kapacitása véges, másrészt a hazai kereskedők nemigen szeretik ezeket a cikkeket, mert igencsak szezonhoz kötődnek, és a *készletezés drága.* Ezért kis tételeket rendelnek, amiért meg a szövetkezetek nem lelkesednek.

Márpedig meg kellene ismertetni mindezt a hazai vásárlókkal is, mert ha esetleg nem üt be a külföldi üzlet, itthon kell eladni a kerti bútorokat. *Lenne rá fizetőképes kereslet.*

—elek—

PAKISZTÁNI—MAGYAR MEGÁLLAPODÁS. A Magyar Népköztársaság és a Pakisztáni Iszlám Köztársaság közötti tudományos, műszaki és a gazdasági tapasztalatok cseréjéről szóló megállapodást írt alá Iszlamabadban Ferró József nagykövet és Ejaz Ahmad Naik pakisztáni gazdasági államtitkár. A megállapodás keretében tudományos és műszaki információk és delegációk cseréjére, szakértők küldésére és ösztöndíjasok képzésére nyílik lehetőség.

LEZUHANT A TETŐRŐL. Novák György 41 éves alkalmi munkás, budapesti lakos a II. kerületi Guyon-köz 8. szám alatti társasház tetőszigetelése közben körülbelül tíz méter magasról lezuhant és a helyszínen meghalt.

TÖRTÉNÉSZTANÁCSKOZÁS. Balatonalmádiban befejeződött a Magyar Tudományos Akadémia Történelemtudományi Intézete és a mainzi Institut für Europäische Geschichte háromnapos konferenciája, amelynek tárgya: Magyarország és Németország a két világháború között.

ÚJ GALÉRIÁT nyitott a XIV. kerületi Művelődési Ház az Ajtósi Dürer sor 5. szám alatt. A Liget Galéria első kiállítója a 9 éves, 1981 óta publikáló Varga Zsófi lesz: rajzait június 3. és 24. között tekintheti meg a közönség, kedd kivételével naponta 15 és 19 óra között.

A BÉKE ÉS BARÁTSÁGI HÓNAP kiemelkedő eseményeként magyar—NDK baráti napok kezdődtek kedden Szolnok megyében. Az eseménysorozat ünnepélyes megnyitójára Szolnokon, a Hazafias Népfront városi bizottságának székházában került sor, ahol Erwin Skeib, az NDK kulturális és tájékoztató központjának igazgatója tartott előadást.

PUSZTÍTÓ ÁRVIZEK. Noha már több mint három napja nem esett újabb csapadék, a folyók továbbra is áradnak a franciaországi Lyon környékén. A néhány száraz napot megelőzően csaknem két hónapig mindennapos volt az eső. Tegnap éjszaka katonai egységek segítettek a tűzoltóknak a veszélyeztetett körzetek lakóinak kitelepítésében. Lyon környékén hétezer gazdaságban okozott jelentős károkat az áradás.

EGYÜTTMŰKÖDÉSI SZERZŐDÉST kötött tegnap az Ózdi Kohászati Üzemek és a putnoki Egyetértés Termelőszövetkezet. Az ózdi üzemben gyártott alapanyag további feldolgozásával a putnoki téesz — saját technológiája segítségével — szántóvasat gyárt, illetve ekevasat újít fel a mezőgazdasági üzemek számára. Emellett a más mezőgazdasági gépekhez, munkaeszközökhöz szükséges alkatrészeket is előállít.

SZOBOR A BÚZÁNAK. Búzavetőmagot ábrázoló szobrot avattak kedden a Közép-magyarországi Vetőmagtermeltető és Értékesítő Vállalat szolnoki központi telepén. A Kucs Béla szobrászművész által süttői mészkőből faragott három méter magas alkotás pelyvalevelekbe foglalt hatalmas búzaszemet ábrázol, s a magas színvonalú hazai búzatermesztésnek állít emléket.

BÁNYÁSZMUZSIKUSOK. Kedden az NSZK-ba utazott a tatabányai bányász fúvószenekar. Ambergben, a helyi fúvószenekar megalakulásának 150. évfordulója alkalmából rendezendő nemzetközi fesztiválon lép fel. Hatvan zenekar szerepel a nagyszabású találkozón, öt alkalommal lépnek pódiumra.

PALÓCKENYÉR néven kedden, kilónként 11 forintos áron, finom fehér lisztből készült kétkilós kenyér árusítását kezdték meg a salgótarjáni boltokban. Ugyanott rövidesen kapható lesz búzakorpás kenyér is, amely az orosz szmolenszki kenyérhez hasonlít, hosszúkás, szögletes formában sütik, alacsony szénhidrát tartalmú és nagy tápértékű.

Országos kotorékverseny

A kotorékkutyák országos versenyét rendezik meg június 4-én, a kecskeméti műkertben. A rendezőség akár előzetesen, akár a helyszínen elfogadja a megfelelően idomított foxterrierek, tacskók, pumik nevezését. A verseny

színhelyén mesterséges kotorékokat — lyukakat — alakítanak ki, és ezekben idomított rókák, menyétek lapulnak majd. A kutyák ügyességét, gyorsaságát, ragadozó fogását, tájékozódását szakemberek pontozzák.

ÚJ HATÁRÁTKELŐHELY. Ma éjjel nulla órakor megnyitották a személygépkocsi és az autóbuszforgalom számára a vámosszabadi határátkelőhelyet. A Győrhöz közel eső átkelőt egyelőre csak a gyalogosok, a személygépkocsik és az autóbuszok használhatják. A határállomás átadása után Vámosszabadi a nemzetközi teherforgalom áteresztője is lesz.

ÖLTÖZKÖDÉSKULTÚRÁNK. Kedden Boglárlelléin az Ipari Minisztérium üdülőjében megkezdődött a KGST-országok könnyűipari állandó bizottsága ruházati és öltözködéskultúra munkacsoportjának ülése. A négynapos tanácskozáson megtárgyalják többek között a ruhaipar fejlesztési irányát, az öltözködéskultúrával kapcsolatos teendőket.

TESTVÉRVÁROSOK. Gyula olasz testvérvárosából, Budrióból 21 tagú szövetkezeti küldöttség érkezett kedden a Körös menti városba. A delegáció Carlo Tedeschi, a budriói városi tanács elnökhelyettese vezeti. A küldöttség tagjai itt-tartózkodásuk alatt ismerkednek a magyar szövetkezeti mozgalommal és a mezőgazdaságban alkalmazott munkamódszerekkel.

VASILE PUNGAN BUDAPESTEN. Veress Péter külkereskedelmi miniszter meghívására kedden hivatalos látogatásra Budapestre érkezett Vasile Pungan, a Román Szocialista Köztársaság külkereskedelmi és nemzetközi gazdasági együttműködési minisztere.

A NÉMETÜL BESZÉLŐK és a budapesti németek ismerkedési estjei: hétfőn műsoros gardenparti a Thermál Szálló parkjában ének-, zene-, tánckari műsorral és discóval 5-től fél 10-ig, szerdán és csütörtökön 5 órától ismerkedés a Hungária Kávéházban, pénteken és vasárnap 6 órától a margitszigeti Casinóban, szombaton discóval az Akácfa u. 12. sz. alatti Balaton étteremben 6—10-ig.

CSÖKKENT MUNKAKÉPESSÉGŰEKET foglalkoztató üzemet hoztak létre nagyarányú társadalmi összefogással Szombathely peremkerületében, a Gyöngyöshermán és Szentkirály között fekvő zárkaházi kastélyban. Az egykori kúria falai között ötven csökkent munkaképességű dolgozó kapott munkalehetőséget.

A MOZDULATLANSÁG VILÁGCSÚCSÁT akarja megdönteni Bill Fujua. A 37 éves amerikai férfi, aki egyszer már tíz órán és hat percen keresztül állt teljesen mozdulatlanul, most a Los Angles-i vásártéren mutatta be „mozdulatlansági tudományát", mint mondta, csak azért, hogy „formában maradjon". A háborús hősök emléknapja (május 30.) alkalmából hétfőn három órán át állt a bámészkodók hada előtt, valósággal szóbálvánnyá meredve.

KOPTEFF VLADIMIR finn festőművész kiállítása látható a pesterzsébeti Kis-Duna Galériában június 10-ig.

ÚJ REND LÉP ÉLETBE június 1-től augusztus 31-ig a hajdúszoboszlói gyógyfürdőben: a főidényben a termálfürdőt csak azok látogathatják, akik gyógyászati kezelésre kaptak beutalót, illetve külön termálfürdő-jegyet váltottak.

KÖNYVPREMIER. A Corvina Kiadó és a Magyar Nemzeti Galéria baráti köre diavetítéssel egybekötött könyvpremiert rendez ma délután fél hatkor a galéria B-épületének földszinti előadótermében. A baráti kör összejövetelén Aradi Nóra mutatja be és dedikálja az ünnepi könyvhétre megjelent Mednyánszky című könyvét.

ALUMINIUMPOR. A diósgyőri Lenin Kohászati Művekben megteremtették egy mindeddig importált drága és speciális anyag — a porlasztott aluminium — gyártásának feltételeit. Az aluminiumpor-üzem egyelőre csak a helyi igényeket tudja kielégíteni, de hamarosan tovább bővítik oly módon, hogy a MÁV-ot is ellátthassák.

ÉJSZAKA: SÁRGA VILLOGÓ. Mától a Belváros csaknem 50 csomópontjában — kísérleti jelleggel — mindennap éjjel fél tizenkettőtől reggel öt óráig sárga villogóra kapcsolják a jelzőlámpákat. A szakemberek az intézkedéstől a forgalom gyorsulását várják, ám, ha az elkövetkező hetekben, hónapokban ez a balesetek számának szaporodásával járna együtt, a jelzőlámpákat az eredeti üzemmódra állítják vissza. Mivel nem minden útkereszteződésre vonatkozik a változtatás, kérik az autóvezetőket, a hagyományosan működő lámpák jelzéseire is fokozottan figyeljenek az éjszakai órákban.

ENSZ-VÍZPROGRAM. Az ENSZ tízéves nemzetközi ívóvízellátási és közegészségügyi programjának magyar feladatairól rendeztek ankétot kedden, a MTESZ székházában.

Koszorúzások

Hamburger Jenő orvos, a magyar és nemzetközi munkásmozgalom kiemelkedő harcosa születésének századik évfordulója alkalmából kedden a Mező Imre úti temető Munkásmozgalmi Panteonjában koszorúzási ünnepséget rendeztek.

Hamburger Jenő a Tanácsköztársaság alatt földművelésügyi népbiztos, majd — egy ideig — hadtestparancsnok volt. A Tanácsköztársaság megdöntése után külföldön folytatta tevékenységét, s jelentős szerepet töltött be a magyarországi illegális kommunista mozgalomban.

A panteonban levő emléktáblát az MSZMP Központi Bizottsága nevében *Deák Lívia* és *Szlamenicky István*, a KB tagjai koszorúzták meg. Elhelyezték a kegyelet koszorúit, virágait az Egészségügyi Minisztérium, a Honvédelmi Minisztérium és a TOT képviselői, valamint a családtagok, volt harcostársak.

Bolgár Elek jogász, történész, a magyar és a nemzetközi munkásmozgalom kiemelkedő személyisége születésének 100. évfordulója alkalmából koszorúzási ünnepséget rendeznek pénteken a Farkasréti temetőben.

Ugyancsak koszorúzási ünnepséget rendeznek pénteken *Chlepkó Ede* vasesztergályos, a KMP egyik alapítója, a magyar és a nemzetközi munkásmozgalom kiemelkedő személyisége születésének századik évfordulója alkalmából a Mező Imre úti temető Munkásmozgalmi Panteonjában elhelyezett emléktáblánál.

HALÁLOZÁS

PEHL ANDRÁS harsonaművész, az Operaház zenekarának felügyelője, a Zeneművészeti Főiskola tanárképző intézetének tanára, életének 62. évében, május 30-án váratlanul elhunyt. Temetéséről később intézkednek — tudatja az Operaház igazgatósága és a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola.

Harcászati gyakorlat

A közeli napokban a magyar néphadsereg kijelölt törzsei és csapatai, az éves kiképzési terveknek megfelelően — tartalékos hadkötelesek bevonásával — harcászati gyakorlatot hajtanak végre. A gyakorlaton mintegy 14 ezren vesznek részt.

Nemzetközi fórumon

Gabona és étrend

A Nemzetközi Gabonakémiai Szövetség kétnapos tanácskozása a Fórum Hotelben — a Gabonaipari Tröszt, és a Magyar Élelmiszeripari Tudományos Egyesület szervezésében — kedden megkezdődött. Tizenhat ország szakemberei a fontos fehérjeforrás hasznosításának bővítési lehetőségeit vitatják meg.

Az előadások egy része a gabonának az *étrendben betöltött szerepével* foglalkozik. Az elmúlt években sok országban a napi étrend összeállításánál visszaszorult a gabona, ám a legújabb kutatások bebizonyították: rendszeres fogyasztásának elhagyása *hátrányos* következményekkel járhat az egészségre. Éppen ezért — amint több szakember is szólt róla — a táplálkozás-tudósok gabonából újfajta, s gazdag rostanyag- és vitamintartalmú termékek előállításán is fáradoznak.

Jelöltjeink a galoppversenyekre

Csütörtök

1. Vegeta (6) — Ritola (3) — Sodó (5) — Uránia (9).
2. Mufti (5) — Quarrel (8) — Akáctüske (1) — Bucsú (3).
3. Flower (8) — Köszöntő (7) — Adós (6) — Bernarda (1).
4. Rió (2) — Socrates (4) — Drachma (5) — Nigéria (8).
5. Calvados (4) — Alku (5) — Moped (6) — Garas (7).
6. Rama (2) — Aktor (4) — Walzer (5) — Parancsoló (6).
7. Tilinkó (5) — Mon ami (1) — Jobber (2) — Mandula (6).
8. Kongré (6) — Jákó (1) — Galga (2) — Adoma (3).

A versenyeket 16 órakor kezdik.

Árak a világban

Kedvre, szabályra

Ki fizet többet az olajért?

A fejlett tőkés országokban a belföldi árak és a világpiacon elérhető árak között általában *szoros kapcsolat* van. Aligha lehet másképp. Egy adott árut termelő vállalat számára ugyanis elvileg *mindegy, kinek ad el, honi-e vevője vagy külföldi.* Könnyű belátni: ha a külföldi vásárlók az áruért rendszeresen többet adnának, úgy cégük *nem adná termékét* belföldre. Ha pedig a külföldiek vonakodnának megfizetni azt, amit egy hazai felhasználó kész — *üzlet nélkül* térhetnének haza.

Ugyanez áll persze az importra is. Ha a fogyasztó ugyanazon terméket külföldi márkával olcsóbban kapja meg, mint hazai megfelelőjét, *félreteszi honfiúi érzelmeit* és az idegen árut választja. Legyen viszont az import drágább, senki sem fogja megvenni. Mindez persze korántsem jelenti azt, hogy a behozott termék „meztelen" importára lesz azonos a hazai áru fogyasztói árával. A behozatalt ugyanis mindenütt *különböző költségek terhelik*, vámok vagy illetékek. Az árunak a határtól el is kell jutnia az áruházig. A konkurrens termékek árainak összehasonlítását tehát *„azonos pályán"*, mondjuk *a kirakatban* érdemes elvégezni.

A kanadai játszma

Azonos tehát egy fejlett tőkés országban egy adott termék belföldi termelői ára az exportárral? *Elvileg és többé-kevésbé igen.* Akkor persze, ha a két termék tényleg azonos. Ez persze nem is olyan biztos. Nyilvánvalóan más autóbusz készül tömegközlekedési célokra és más egy sejk privát megrendelésére. De két tömegközlekedésre gyártott autóbusz sem azonos feltétlenül, ha az egyiknek a kontinentális éghajlatú Stuttgartban, kell futnia, a másiknak pedig a trópusokon, Szingapúrban. És itt van aztán a csomagolás. Néhány órás kamionfuvarnál nyilvánvalóan más az igény, mint kéthetes tengeri hajóútnál. (Visszatérve a buszhoz, az exportárnak adott esetben fedeznie kell a szerviz fenntartási költségeinek arányos részét, hetenként kétszeri tv-hirdetést stb. Ezek a tényezők pedig nem biztos, hogy ugyanilyen súllyal terhelik a belföldi árkalkulációt.)

Vannak olyan országok, ahol az exportár és a belföldi termelői ár a fentieken túl is *eltér:* ez az úgynevezett *hozzáadott értéktípusú* adórendszert alkalmazzák, melynek lényege, hogy *az exportra kerülő termékek után a beszedett jövedék visszatérítésre kerül.* Figyelembe véve, hogy az úgynevezett VAT ma, a Közös Piac országaiban *13—17* százalék, a kivitelre szánt áruk enynyivel *alacsonyabb* áron hagyhatják el a határt, mint hazai forgalomba kerülő társaik. Ha úgy tetszik, ez a *legális*, a GATT által *elfogadott, a szabályoknak megfelelő exporttámogatás.*

Eddig a szabály. Hozzászoktunk azonban manapság ahhoz, hogy a tőkés világgazdaságban általános szabályok csak azért léteznek, hogy alkalmat adjanak a számos kivétel létezésének. Most sincs másképp. Azoknál az áraknál, melyeket valamilyen formában a kormány vagy hivatalai állapítanak meg, természetesen *érvényre jutnak különféle szempontok.* A kanadai árpolitika alapja például 1982. szeptember 1-ig az volt, hogy *nem kívánta* a hazai fogyasztókkal megfizettetni a magas világpiaci olajárat, hanem a hazai költségek alapján kialakított *alacsonyabb* szinthez ragaszkodott. Ez a meggondolás politikailag nyilvánvalóan népszerű volt — *ki fizetne ugyanis szívesen többet a benzinért vagy háztartási olajért?* A rendszert persze dühödten támadta a nagy olajtermelő szövetségi állam, Alberta, a központi kormány filantrópiája ugyanis a pénzt az ő zsebéből húzta ki. A tavaly szeptember elsején alá-írt megállapodás aztán változást hozott. Ottawa az úgynevezett „új" — értsd: *újonnan felfedezett*, kitermelésbe vont — olajra engedélyezte Albertának a világpiacihoz *közeli* ár alkalmazását, ez a fogyasztóknak évente csaknem *7 milliárd többletkiadást jelentett.* Az egyezmény egy másik pontja a földgázra vonatkozott. A világpiaci árak itt is jelentősen meghaladták a belföldi piacon elérhetőket. A központi kormány úgy igyekezett a kivitelt fékezni, hogy megadóztatta a külföldi rendeltetésű földgázt. A szeptember 1-i csomag értelmében *az exportlefölözést megszüntették.* Hasonló rendszer működött *Reagan* elnök beiktatásáig az Egyesült Államokban. Az árrobbanás előtt kitermelésbe vont, úgynevezett „régi" olaj csak egy meglehetősen alacsony áron kerülhetett a tagállamok közötti kereskedelembe, míg az „új" olaj már magasabb, de a folyó világpiaci áraktól még mindig elmaradó szinten értékesült. Reagan elnök talán első gazdaságpolitikai intézkedése volt a belföldi olajár „felszabadítása". A kanadai és egyesült államokbeli intézkedések következménye persze például a drágább benzin lett. A kormányok azonban *tudták, mit miért tesznek:* a világpiaci szinttől elmaradó energiaárszint ugyanis *nem ösztönözte* új lelőhelyek feltárását, kitermelését. Ha úgy tetszik, „ösztönözte" viszont a *fogyasztást.* Az energiával való takarékosságnak pedig — így a tapasztalatok — az árak „rendezése" fontos eszköze.

Közös piaci lefölözés

Nincs kapcsolat a belső és a külpiaci árak között a Közös Piacon belüli mezőgazdasági árak esetében sem. Illetve: *kapcsolat van*, ezt teremti meg a közös gazdasági politika rendszere. Az integráción belüli mezőgazdasági termelői árakat *nem a külpiacon elérhető jövedelem, hanem a belföldi termelők költségei határozzák meg.* Az olcsóbb behozatal versenyképességét így *lefölözéssel kell megsemmisíteni.* Ha pedig a közös piaci mezőgazdasági áruk *exportra kerülnek*, központi forrásból kell a kivitelt megtámogatni, egyébként veszteséges lenne. Más a helyzet az Egyesült Államokban. A chicagói tőzsde jegyzéseit azért veszi figyelembe hazai és külföldi vásárló egyaránt, mivel a farmerek belföldre is a tőzsdén keresztül — vagy a tőzsde árait alapul véve — értékesítenek. Ott tehát a belföldi és exportárak kapcsolata — például a búzánál — igen szoros. Míg tehát az USA-beli gazda jövedelme döntően a világpiaci áraktól függ, addig a *nyugat-európai kollégájáé inkább attól, mekkora emelést sikerü évente Brüsszelben az érdekeit képviselőknek kiharcolni.*

Hasonló a helyzet a közösségen belül az acélpiacon is. A rendtartás értelmében az integráción belül irányárak léteznek — ezeket közös megállapodással (ebben az évben már másodszor) emelik —, és a külföldi szállítók eladásaiknál kötelesek ezeket figyelembe venni. Az árszabályozást mennyiségi korlátozások, kvóták egészítik ki. A rendszer célja a hazai (az EGK-n belüli) acélipar védelme, illetve rövid időn belül *ismét versenyképessé* tétele. Nem kétséges persze, hogy a rendtartás azonnali „eredménye" az, hogy például a közös piaci gépgyártók *kénytelenek drágább acélt felhasználni* annál, mint amit a világpiacon be tudnának szerezni...

G. Gy.—Sz. P.

Amelyik szerződéses és amelyik nem

Vasárnap soha

Érdemes-e nyitva tartani? — Hétköznap kitolódtak a zárórák

Történt pedig, hogy egy vidám, jubileumot ünneplő társaság elhatározta, hogy a vacsora után még elmennek egy kicsit mulatni. Nem afféle Hiltonos-Hyatt-es kiruccanásra gondoltak, műsoros night clubra sem fájt a foguk; valami szolid helyen akartak még inni valamit. Hihetnénk, ennél aztán mi sem egyszerűbb, hiszen Budapesten *minden második* sarkon van egy kocsma.

Fagylaltot se

A vasárnapot választaniuk tévedés volt. *Kis Royal* zárva, *Kis Rabló* zárva, a *Szeged* éttermet tatarozzák, a *Ma Cherie* zárva. Újabb taxik: irány az *Egyetem* presszó — vasárnap csak tízig van nyitva. A *Corso* zárva, a *Remy Martint* tatarozzák, az *Anna* zárva, a *Rézkakas* nincs nyitva, az *Alföldi* se, a *Vén Diák* se, a *Múzeum* se. Itt feladták, és egyre hevesebben dohogtak: hát világváros ez? Bezzeg Olaszországban, Spanyolországban este 10-kor kezdődik az élet és éjjel-nappal találni hangulatos kis bárokat, tisztább kocsmákat... No igen, de azoknak az országoknak más az életritmusa, az idegenforgalomból élnek! A legtöbb üzlet családi vállalkozás, ha bezár, tönkremegy. A vendég megy a konkurrenciához.

Persze lehet, hogy nem jó környéken keresgélt a társaság, és kevéssé volt tájékozott a honi vendéglátás rejtelmeiben. Nálunk a vendéglátósok azt hiszik, hogy vasárnap a Derrick után mindenki kikapcsolja a tévét és a kánikulai kora estén aludni megy. Pedig naponta több ezer külföldi érkezik fővárosunkba, nem beszélve a belföldiek „kicsapongó" kedvéről. Ne higgyük persze, hogy csak egy pohár italt nehéz kapni. Vasárnap este tízkor Budapesten egy tölcsér fagylaltot, egy pohár szódát szerezni is lehetetlenség. A hivatkozási alap, hogy hétfőn reggel az emberek többsége dolgozni megy. És csütörtökön vagy pénteken nem megy dolgozni? A másik hivatkozás: vasárnap kevés a vendég. Gyenge kifogás ez: ha az üzlet be van zárva, persze csakugyan nincs vendég, de ki kellene próbálni, hogy mennyien tévednének be a kerthelyiségekbe egy-egy forró estén, amikor alig lehet megmaradni a lakásban?

Ami a *hétköznapokat* illeti, *javul* a helyzet. A szerződéses üzletek többsége meghosszabbította nyitvatartási idejét, mégpedig az esti órákban. Inkább délben zárnak be, akkor ugyanis menüt kéne tartani, amin kevés a nyereség, viszont az éjszakai vendég több borravalót ad. Csakhát nem tudja az ember fejből, melyik üzlet szerződéses. Néhány név, cím szájhagyomány útján terjed, ezeken a helyeken aztán jól elszemtelenednek a pincérek. Különben is: ma kockázatos anélkül vacsorázni menni, hogy előtte telefonon *ne érdeklődnénk*, mikor van szünnap, asztalt rendelni is ajánlatos előre.

A szoros üzleteknél *két irányzat* tapasztalható. Az egyik: magam is tapasztaltam, hogy este fél

tízkor az egész Hungáriában ketten ültek — az ötvenforintos számlát aligha ellensúlyozta a több száz wattos égő villanyszámlája... Hasonló a helyzet a Palace-ban is, de egy szállodai étteremnek mégis illik nyitva tartani késő estig.

A másik irányzat: a vállalat ráébred, hogy itt az idegenforgalmi szezon és hosszabbítja a nyitvatartási időt. A Belvárosi Vendéglátó felségterületén például a Pilvax, a Napoletana, a Ménescsárda újabban éjjel kettőig, a Montmartre egy óráig, az Éva söröző éjjel háromig, az Ibolya és a Bonbon éjjel két óráig tart nyitva. A zenés helyek meghosszabított zárórája ellen sokszor a környék lakói tiltakoznak, és ilyenkor megkezdődik az ádáz harc a tanács, a vendéglátók és a ház lakói között. Talán ezért is kevés a nívós diszkó. Ha több lenne, a portás nem képzelhetné magát hatósági közegnek, kidobó legénynek, olykor már-már Napóleonnak.

Ádáz harc

Ezek persze csak a felszíni jelenségek. A fő kérdés: érdemes-e egyáltalán nyitva tartani — megéri-e túlmunkát is vállalni? Bármilyen furcsán hangzik, sok pincér azt válaszolná (főképp azok akik nem szerződéses üzletben dolgoznak), hogy nem. Hiába számít az éjszakai vendég jó vendégnek, este már nem tér be turistacsoport (ezen lehet pedig igazán keresni), késő éjszaka már csak taxival tud hazamenni a pincér is, ami nyolc vendég borravalóját is elviszi (de inkább tizenhatét, mert a pultossal, a mosogatóval, a szakáccsal is osztozni kell.) Egyáltalán: valamikor pihenni is kell, s ez a nap leginkább a vasárnap. A vendéglátóipari dolgozók jó része meg feleség, anya, és együtt akar lenni hétvégeken a családdal.

Nincs az embernek kedve pénzt keresni, ha alig áll a lábán — mondta egy pincér ismerősöm. — A felszolgálók egy részét a dupla borravaló se „dobja fel", mert nem szereti a szakmát sem, a vendéget sem — ki tudja. Jó néhányan csak azért szegődnek a vendéglátóiparba, mert sok pénzt remélnek, s megszokták: akármilyen rosszul szolgálnak ki, kapnak borravalót, legalábbis kap a fizető. Aztán úgyis osztoznak. Olyan eset még aligha fordult elő, hogy valakit a rossz munkája miatt kiközösítettek volna a szakmából. Ma pincér- és szakácshiány van — a szerződéses üzletek elszívó ereje és a közelmúltban egyszerre belépő új szállodák is éreztetik még hatásukat. A nagy üzletek többsége Budapesten van — ezek nem lesznek szerződésesek, sem maszekok — hanem jövedelemérdekeltségűvé válnak. Csakhogy a forgalmi jutalék és az alapfizetés, amelyre hivatalosan apellálhatnak, nem nagy — a borravaló és a nem legális haszon a fő jövedelemforrás — ezt az utóbbit nehéz kiküszöbölni, bármilyen is az üzemeltetési forma.

Verseny?

Komolyabban kellene venni tehát a panaszkönyvi bejegyzést, az osztálybesorolást, a keresletnek igazítani a nyitvatartást, külön vizsgálni a nagy hodály jellegű üzletek rentabilitását (nem pedig vállalati egészben számolni — a nyereséges eltartja a veszteségest is alapon), s meggondolni, nem célszerű-e átalakítani egyik-másik egységet, mert érdemes megváltoztatni az üzlet profilját, ha az csak halódik a régi formájában. Elébe kell menni a vendégnek és versenyezni érte. Mindez persze csak kívánalom. Amíg nem szorítja rá a vendéglátót valamiféle gazdasági kényszer, addig sorolhatjuk álmainkat, vágyainkat, azok beteljesületlenek maradnak.

Budapesten ezernyi vendéglő, eszpresszó, cukrászda van, de ha el akarunk menni valahová, mindössze két-három pénztárcánknak megfelelő, lakhelyünkhöz közeleső, igényünknek megfelelő hely marad. Rejtély miért, de így van. Ezt a kettőt-hármat aztán hamar megunjuk, és kezdődik előlről a hiábavaló keresgélés, az ajánlgatás.

A verseny ma még csak látszólagos.

Elek Lenke

Mai kommentárunk

Tojástánc

Azok a boldog szép régi idők! — sóhajtott föl tegnap a zöldségesnél egy középkorú asszony, miközben elmerülten szemlélte az üzlet sarkában fölhalmozott tojáskupacot. Darabja 2,20. S ez alá már véletlenül sem megy. Én is emlékszem: annak idején nyaranta egy forintért, egy forint tizért vesztegették a tojást, télen a duplájába is belekerült. De most? Télen 2,70 és nyáron sem megy két forint alá, bár elvétve akad 1,70-ért. Hát igen — nyugtatom magam — a termelési költségek állandóan emelkednek, s a termelőktől igazán nem lehet elvárni, hogy ráfizetéssel dolgozzanak.

Hát elvárni valóban nem lehet. De mint az idei nyárelőn is, előfordul, hogy súlyos, milliós ráfizetést kénytelenek lenyelni azért, mert nem veszik át tőlük az árut. Még a szerződött mennyiséget sem. Tudom, a termelők most odaadnák a tojás darabját akár egy forintos áron is. Dacára annak, hogy nekik legalább 1,40-ben van. S logikus, hogy ezt akarják: így legalább valamennyi pénzt kapnának érte, veszteségük kisebb volna. Ha a nyakukra romlik a tojás, úgy az egész ráfordítást veszteségként könyvelhetik el.

Hogy akkor miért kerül változatlanul az üzletekben 1,70-be meg 2,20-ba a tojás? Hát ez az, amit nem értek: 1,10-ért, 1,30-ért nyilván többet vásárolnának belőle hazánkfiai és tudnának mit kezdeni vele a háztartásokban. Csökkenhetne a mezőgazdasági üzemek készlete, kára — ugyanakkor a fogyasztó jól járna. Egyszer végre valaminek csökkenne is az ára, egyszer végre diadalmaskodhatna a józan piaci törvény.

— gádor —

GYORSLISTA

A gépkocsinyeremény-betétkönyvek 1983. május 31-én megtartott sorsolásáról.

Az Országos Takarékpénztár a gépkocsinyeremény-betétkönyvek 88. sorsolását május 31-én, Budapesten tartotta meg.

A sorsoláson azok a 10 000 és 5000 forintos betétkönyvek vettek részt, amelyeket 1983. január 31-ig váltottak és 1983. április 30-án még érvényben voltak.

Ezúton tájékoztatjuk az érdekelteket arról, hogy a forgalomban levő gépkocsinyeremény-betétkönyvek között vannak olyanok, amelyek számában — nyomdatechnikai okokból — az értékelt szám előtt eggyel több nulla van, mint amennyi a jegyzékben szerepel. Az eredmény megállapításánál az értékelhető számok előtt szereplő nullás számokat természetesen figyelmen kívül kell hagyni.

1	043999	T	11	027323	S	21	135101	T	3	554529	P
1	051912	S	12	034383	M	21	137456	SS	3	566056	T
1	066780	S	12	056637	W	21	140757	T	3	576231	SS
1	074861	SS	12	063287	S	21	142161	SS	3	576670	T
1	075805	W	12	063360	S	21	144671	S	3	601944	P
1	076177	T	12	073458	WD	21	145864	SS	3	604647	S
1	076995	W	12	074909	TC	21	150565	S	3	607974	M
1	078610	T	12	082244	WD	21	154046	T	3	634405	T
1	080289	S	12	093311	W	21	154960	T	3	639674	S
1	082092	S	12	093432	P	21	164064	T	3	652258	T
1	084766	T	12	097981	WD	21	165139	WD	3	655695	S
1	086870	W	12	099001	P	21	172105	T	3	659007	M
1	087213	WD	12	102008	WD	21	176213	S	3	662243	WD
1	088517	T	12	104319	WD	21	177590	WD	3	685907	T
2	045747	S	12	107079	T	21	178797	T	3	687455	T
2	053075	S	12	107115	T	21	181255	S	3	698842	T
2	053757	P	12	108121	T	21	187892	S	3	699409	T
2	058730	SS	12	108298	S	21	189880	T	3	699914	T
2	058776	W	12	109386	T	21	190582	T	3	701864	T
2	061942	SS	12	109657	S	21	190823	T	3	710023	WD
2	063291	P	12	110938	S	21	196017	T	3	714778	S
2	0666851	P	12	111496	W	21	198322	T	3	718502	WD
2	071162	W	12	111583	WD	21	198564	P	3	721939	S
2	076037	M	12	112286	T	21	199860	S	3	722948	T
2	079180	SS	12	116026	T	21	201773	T	3	727335	T
2	079941	T	12	117513	WD	21	210579	T	4	590218	S
2	081351	T	13	007619	T	21	211568	SS	4	603348	T
2	081447	WD	13	031315	W	21	214378	WD	4	620721	WD
2	082569	T	13	032372	M	21	215013	WD	4	626551	WD
2	088530	WD	13	033707	TC	21	218355	S	4	670871	SS
2	090945	SS	13	039765	S	21	224270	WD	4	683905	S
2	029801	SS	13	043605	T	21	225227	S	4	687418	T
3	032381	T	13	043610	T	21	227888	T	4	692189	T
3	038326	W	13	050160	SS	21	232683	T	4	699791	W
3	039266	P	14	023796	WD	21	234187	T	4	731524	T
3	039535	WD	14	033872	T	21	235094	S	4	736506	S
3	050809	P	14	043400	SS	21	236955	W	4	738681	WD
3	052005	S	14	052225	W	21	238656	W	4	750276	SS
3	052857	T	14	052260	S	21	240627	M	4	759650	S
3	055293	T	14	052516	T	21	242866	W	4	775569	W
3	057603	T	14	055324	T	21	243610	WD	4	779243	W
3	068129	W	14	055429	WD	21	246380	T	4	780466	TC
4	022240	SS	14	055791	S	21	250759	W	4	788874	P
4	031431	S	14	058417	WD	21	251564	T	4	792344	SS
4	037818	W	14	065089	T	21	252924	T	4	792599	P
4	040353	T	15	019801	WD	21	254290	WD	4	798277	T
4	047113	SS	15	027462	T	21	255317	S	4	802369	T
4	047614	SS	15	029533	T	21	261340	S	4	807750	T
4	054822	P	15	040357	S	21	262380	WD	4	812881	P
4	058881	W	15	043908	WD	21	263014	P	4	815253	T
4	058935	T	15	047210	SS	21	273192	W	4	825629	M
4	072874	P	15	048856	T	21	277028	S	4	826955	P
4	074427	T	15	051550	W	21	277370	T	4	830974	SS
4	078110	M	15	052993	WD	21	278512	SS	4	831781	S
4	080209	P	15	057061	SS	21	280045	SS	4	832753	T
4	084963	S	15	057725	W	21	283214	P	4	839051	W
4	088483	T	15	058389	SS	21	284051	W	4	840169	T
4	092677	W	16	022195	WD	21	291174	T	4	844544	T
4	095202	S	16	026603	SS	21	292638	T	4	845047	SS
4	100349	TC	16	032441	WD	21	294752	TC	4	849694	WD
4	101584	T	16	034067	SS	21	296380	TC	4	854655	T
4	105000	T	16	035651	S	21	298384	TC	4	856198	T
4	106787	M	16	036176	T	21	300315	WD	4	857634	P
4	108391	W	17	014164	T	21	301410	T	4	857983	SS
5	037669	P	17	016184	P	21	301572	S	4	867337	S
5	060133	T	17	022396	T	21	301609	T	4	868511	W
5	060811	T	17	026207	T	21	305440	T	4	878365	T
5	061395	T	18	020441	SS	21	307371	WD	4	880829	SS
5	062463	T	18	041178	T	21	309348	W	4	883682	M
5	065309	M	18	041679	P	21	311766	T	4	887103	T
5	068273	S	18	041754	T	21	314240	TC	5	531216	T
5	069383	M	18	046774	SS	21	314825	P	5	535077	WD
5	070272	M	18	050939	TC	21	316618	M	5	598013	WD
5	072811	S	18	056594	T	21	318285	T	5	618644	S
5	073721	T	18	058364	WD	21	319913	S	5	629497	P
5	078458	S	18	059119	S	21	320740	P	5	638737	T
6	019153	S	18	059211	TC	21	325365	T	5	648162	T
6	019598	T	18	059695	TC	21	326548	W	5	659745	T
6	021209	P	18	062151	T	21	327191	S	5	693630	T
6	025649	T	18	063229	M	21	327720	WD	5	698056	T
6	029417	T	19	020142	S	21	328017	SS	5	707604	T
6	042044	T	19	025630	P	21	328079	SS	5	709359	T
6	047880	T	19	026253	T	21	328694	WD	5	712492	T
6	051930	T	19	027138	T	21	330471	M	5	717536	T
6	058243	T	19	027247	S	21	331284	T	5	725040	S
6	059325	T	19	031591	T	21	337295	T	5	727000	S
6	063074	T	20	038132	P	21	337404	S	5	730857	T
6	063929	W	20	143170	M	21	337713	T	5	733708	T
7	010174	S	20	150083	T	21	338566	T	5	734764	SS
7	017518	T	20	215723	T	21	339119	T	5	738861	M
7	029013	TC	20	245984	W	21	342285	M	5	744366	P
7	034257	S	20	259759	T	21	346875	T	5	746981	W
7	039768	T	20	287095	P	21	348310	W	5	755563	T
7	041119	T	20	287534	SS	21	353632	TC	5	758479	W
7	042916	M	20	301602	W	21	362460	WD	5	758838	M
7	044432	T	20	311537	T	21	364340	S	5	769824	T
7	051626	W	20	315921	W	21	364695	P	6	587608	T
7	05223	W	20	325950	S	21	367094	SS	6	622879	W
7	053542	T	20	328630	T	21	368107	T	6	623579	T
7	060037	SS	20	33025	TC	21	369062	P	6	629362	S
8	030189	T	20	337233	M	21	370415	SS	6	630652	W
8	045443	P	20	364060	T	21	374324	W	6	655270	T
8	046405	SS	20	369094	P	21	374432	T	6	662037	S
8	052069	T	20	379386	WD	21	381746	T	6	663098	S
8	052287	TC	20	398451	P	21	382348	P	6	664336	T
8	052368	WD	20	408050	SS	21	389141	T	6	665555	T
8	056130	P	20	411912	T	21	392006	S	6	673664	TC
8	059758	P	20	423938	T	21	394676	T	6	675771	W
8	063232	T	20	437657	W	21	398588	T	6	680104	P
8	071322	P	20	445005	T	21	399197	T	6	680381	P
8	072031	T	20	462839	T	21	422872	T	6	686071	P
8	075222	S	20	463136	SS	1	571540	M	6	687174	W
8	085049	T	20	469095	T	1	611403	T	6	687442	T
8	085563	T	20	474663	W	1	617404	T	6	689711	S
9	015246	T	20	498269	S	1	636818	T	6	690207	S
9	021107	T	21	006551	S	1	645234	T	6	692136	SS
9	030763	W	21	010020	P	1	647077	W	6	693818	SS
9	038968	T	21	015782	W	1	654626	SS	6	698189	S
9	042128	T	21	034064	T	1	676196	W	7	511507	T
9	046169	T	21	034307	T	1	676220	T	7	543157	T
9	050799	T	21	051776	M	1	682479	P	7	548648	SS
9	056523	W	21	053023	T	1	685446	S	7	566480	T
9	057278	T	21	053781	SS	1	687791	TC	7	592058	T
9	062281	T	21	056353	T	1	695645	T	7	594934	T
10	020970	TC	21	066198	P	1	705661	W	7	597246	T
10	023986	T	21	067526	S	1	712123	T	7	605193	P
10	028476	WD	21	070556	SS	1	722170	SS	7	629913	T
10	029552	T	21	078143	M	1	731907	P	7	635584	P
10	030828	T	21	080074	WD	1	736328	S	7	635872	T
10	035294	T	21	080795	T	1	750977	SS	7	638544	W
10	036877	TC	21	088499	WD	1	754984	WD	7	647912	T
10	037272	W	21	093455	T	1	755312	T	7	652742	P
11	015529	P	21	098445	TC	1	755762	P	7	653565	P
11	017053	T	21	102563	WD	1	756311	P	7	659169	T
11	017118	SS	21	108547	S	1	760947	WD	7	660999	T
11	017982	T	21	118211	T	1	762196	TC	7	663208	P
11	023743	T	21	132893	T	1	769298	W	7	665919	S
						2	540062	WD	7	670974	T
						2	575658	M	7	672162	T
						2	585733	S	7	674488	T
						2	586628	WD	7	675324	T
						2	593549	P	7	676919	SS
						2	612675	T	7	677044	T
						2	617009	SS	8	509258	S
						2	618201	S	8	538755	T
						2	630172	T	8	551161	T
						2	630414	T	8	552918	TC
						2	665218	P	8	569089	P
						2	667280	WD	8	612194	T
						2	669085	T	8	650409	TC
						2	675445	T	8	667033	T
						2	683847	T	8	688692	WD
						2	686490	S	8	702414	W
						2	688920	T	8	707243	T
						2	695960	S	8	715787	WD
						2	702897	T	8	735303	SS
						2	720151	WD	8	747587	T
						2	721045	T	8	754380	WD
						2	723724	W	8	759912	S
						2	724989	P	8	759148	T
						2	728853	S	8	759618	T
						2	730982	T	8	781951	T
						2	734305	WD	8	784200	S
						2	737310	T	8	770952	S
						3	521628	T	8	775570	SS
						12	775551	WD	15	697182	TC
						12	778006	TC	15	698198	T
						12	780211	WD	16	526639	TC
						12	788708	T	16	571293	T
						12	795211	M	16	574284	SS
						12	796477	T	16	575768	T
						12	802664	M	16	579193	S
						12	804108	SS	16	584487	T
						12	804678	T	16	591336	SS
						12	805655	WD	16	598082	M
						12	806761	S	16	603818	WD
						12	807581	W	16	607527	WD
						12	808337	T	16	607924	T
						12	810014	T	17	509962	WD
						12	820244	T	17	512352	WD
						12	820580	P	17	515900	SS
						12	831664	T	17	541056	TC
						12	836061	T	17	550605	WD
						13	504856	S	17	551663	WD
						13	524338	T	17	569884	T
						13	556115	S	17	570148	WD
						13	590233	S	17	573486	T
						13	595001	S	17	575233	W
						13	595791	WD	17	600140	T
						13	602517	WD	17	604056	P
						13	613134	T	17	606458	W
						13	619953	P	17	625465	T
						13	626654	T	17	626322	T
						13	632936	TC	17	631727	T
						13	636031	T	17	632643	TC
						13	637619	P	17	633416	P
						13	640009	T	17	635161	P
						13	644332	P	17	640432	T
						13	645642	W	17	644554	S
						14	530702	S	17	646125	SS
						14	568634	M	17	649512	SS
						14	584443	P	18	514968	W
						14	636333	M	18	528613	WD
						14	639947	P	18	535383	T
						14	650207	T	18	535432	T
						14	664514	T	18	566355	T
						14	672896	P	18	591075	M
						14	677240	W	18	614093	SS
						14	678498	T	18	623306	T
						14	680609	WD	18	636415	T
						14	686422	W	18	643122	S
						14	686627	SS	18	663748	W
						14	693492	T	18	665079	P
						14	703918	SS	18	667985	T
						14	727246	SS	18	672470	M
						14	732414	T	18	672724	T
						14	734818	S	18	673902	TC
						14	739543	WD	18	682064	T
						14	744284	S	18	682474	S
						14	749514	WD	18	687756	SS
						14	755044	S	18	688806	W
						14	756710	T	18	693419	T
						14	771000	W	18	695416	S
						14	773687	P	18	696095	TC
						14	781232	T	18	697165	T
						14	787287	M	18	701220	W
						14	790779	T	19	515663	S
						14	792468	T	19	546301	W
						14	793038	S	19	572664	TC
						14	802966	TC	19	573128	S
						15	533094	W	19	578860	T
						15	542735	WD	19	587401	T
						15	589165	T	19	598483	T
						15	589234	T	19	600857	T
						15	603203	T	19	609625	WD
						15	621606	T	19	619026	SS
						15	628311	T	19	620027	S
						15	629301	M	19	623619	TC
						15	632663	SS	19	625753	S
						15	643842	SS	19	629968	W
						15	659347	T	19	630512	S
						15	671710	T	19	640571	T
						15	673202	T	19	641374	S
						15	685272	T	19	647547	WD
						15	685547	T	20	576592	T
						15	686019	S	20	596773	S
						15	686434	T	20	698143	WD
						15	689197	T	20	703887	T
						15	690473	SS	20	739920	P
						15	693893	TC	20	743442	S
						15	694291	T	20	762295	M
						20	806395	T	20	2201558	T
						20	826449	P	20	2205603	P
						20	833005	S	20	2214597	T
						20	842312	T	20	2215689	M
						20	869407	S	20	2220483	W
						20	891216	T	20	2229245	T
						20	975961	T	20	2231764	WD
						20	1042440	WD	20	2237819	SS
						20	1052397	WD	20	2238298	W
						20	1081658	T	20	2242320	S
						20	1147401	S	20	2269670	T
						20	1154370	T	20	2282654	W
						20	1158700	W	20	2293153	T
						20	1226038	P	20	2295125	SS
						20	1247143	WD	20	2296139	S
						20	1260552	TC	20	2299824	S
						20	1282993	T	20	2306777	T
						20	1286376	M	20	2315404	T
						20	1304709	T	20	2325301	S
						20	1305076	W	20	2331897	W
						20	1343862	TC	20	2335654	W
						20	1357196	S	20	2336631	M
						20	1362925	W	20	2337765	T
						20	1366172	T	20	2338838	SS
						20	1376445	S	20	2339197	T
						20	1393805	SS	20	2344058	T
						20	1422913	S	20	2349808	T
						20	1430290	T	20	2356970	P
						20	1438625	W	20	2364045	S
						20	1467686	T	20	2372766	SS
						20	1494048	T	20	2373255	W
						20	1499156	T	20	2376250	M
						20	1503858	W	20	2376842	T
						20	1520353	W	20	2380759	T
						20	1533288	SS	20	2381609	T
						20	1536851	M	20	2403312	WD
						20	1554060	P	20	2418758	T
						20	1564228	T	20	2428411	M
						20	1598000	T	20	2429503	P
						20	1604745	W	20	2430649	S
						20	1605677	T	20	2445228	T
						20	1609492	WD	20	2447952	T
						20	1612451	T	20	2465706	P
						20	1628868	T	20	2467988	T
						20	1641233	T	20	2471365	W
						20	1655244	SS	20	2498838	SS
						20	1659718	S	20	2502466	T
						20	1665461	T	20	2513237	T
						20	1703223	S	20	2520495	M
						20	1719979	WD	20	2526937	SS
						20	1723537	T	20	2536053	T
						20	1732936	WD	20	2538768	SS
						20	1779995	WD	20	2540660	T
						20	1821945	WD	20	2541058	WD
						20	1883214	T	20	2545611	WD
						20	1890008	S	20	2546599	W
						20	1930568	WD	20	2548148	P
						20	1939805	T	20	2563430	P
						20	1951651	W	20	2566114	S
						20	1958882	T	20	2571997	T
						20	1960630	S	20	2591871	P
						20	1970382	P	20	2595797	S
						20	1982342	T	20	2597655	P
						20	1983732	T	20	2600522	WD
						20	1987239	P	20	2604175	S
						20	1994763	WD	20	2617893	T
						20	1996915	T	20	2623224	T
						20	2002635	TC	20	2627892	W
						20	2006669	T	20	2628574	T
						20	2016876	WD	20	2630850	S
						20	2043934	T	20	2633787	T
						20	2059103	M			
						20	2067599	T			
						20	2077018	M			
						20	2120044	SS			
						20	2125245	S			
						20	2129445	WD			
						20	2134015	T			
						20	2135479	TC			
						20	2146288	SS			
						20	2152101	SS			
						20	2165874	P			
						20	2178232	T			
						20	2179430	T			
						20	2180116	S			
						20	2190371	SS			
						20	2642643	T			
						20	2647750	T			
						20	2648812	T			
						20	2653610	W			
						20	2659810	P			
						20	2661107	S			
						20	2664149	T			
						20	2666693	SS			
						20	2672413	S			
						20	2673452	T			
						20	2677627	T			
						20	2678804	W			
						20	2678982	T			
						20	2681365	W			
						20	2684978	P			
						20	2687269	T			
						20	2689130	T			
						20	2692349	T			
						20	2697423	T			
						20	2699702	SS			
						20	2701497	W			
						20	2703211	T			
						20	2713475	TC			
						20	2715224	TC			
						20	2717995	W			
						20	2722328	T			
						20	2726951	T			
						20	2728985	WD			
						20	2729125	T			
						20	2732199	P			
						20	2739356	T			
						20	2746251	SS			
						20	2747325	TC			
						20	2753783	W			
						20	2753821	S			
						20	2759193	T			
						20	2761913	T			
						20	2762605	T			
						20	2766763	T			
						20	2769851	TC			
						20	2773175	S			
						20	2776406	S			
						20	2783322	WD			
						20	2786253	T			
						20	2787639	T			
						20	2787964	S			
						20	2790275	SS			
						20	2790564	T			
						20	2800560	TC			
						20	2801287	SS			
						20	2801640	SS			
						20	2805218	S			
						20	2806542	T			
						20	2808754	WD			
						20	2817723	M			
						20	2820047	T			
						20	2820484	S			
						20	2828413	T			
						20	2833038	WD			
						20	2835783	SS			
						20	2838779	W			
						20	2846687	T			
						20	2854948	WD			
						20	2855289	WD			
						20	2856799	S			
						20	2858166	T			
						20	2862229	T			
						20	2881993	SS			
						20	2882239	T			
						20	2892559	P			
						20	2893013	S			

A gyorslista közvetlenül a húzás után készült, ezért az esetleges számhibákért nem vállalunk felelősséget.

A sorsolás eredményének pontos adatait a június 3-án megjelenő hivatalos nyereményjegyzék tartalmazza. A jegyzék megtekinthető az OTP-fiókokban, postahivatalokban és takarékszövetkezetekben.

A nyertes betétkönyvet vagy az azt helyettesítő „Igazolás"-t a betétkönyvet kiállító takarékpénztári fióknál, postahivatalnál vagy takarékszövetkezetnél kell bemutatni.

IPU-konferencia az európai biztonságért

Készül a záróközlemény

Az Interparlamentáris Unió az európai biztonsággal és együttműködéssel foglalkozó budapesti, V. konferenciája csütörtökön a szerkesztő bizottságokban folytatta tanácskozását. Szerdán a konferencia három szekciója megválasztotta azokat a szerkesztő csoportokat, amelyek a záróközlemény három fő fejezetét dolgozzák ki az előterjesztett javaslatok alapján.

A konferencia külön munkacsoportja dolgozza ki a záróközlemény bevezető részének végleges szövegét.

Este a Parlament kupolacsarnokában *Apró Antal*, az országgyűlés elnöke, fogadást adott az IPU V. európai biztonsági és együttműködési konferenciája részvevőinek tiszteletére. A fogadáson megjelent *Lázár György*, a Minisztertanács elnöke, és ott volt közéletünk számos más vezető képviselője is.

A honvédelmi bizottság ülése

(Folytatás az 1. oldalról)

főnöke, honvédelmi miniszterhelyettes tájékoztatta a néphadsereg évi tervének megfelelően behívott tartalékos hadkötelesek gyakorlatra történő felkészüléséről. Az ülésen felszólalt: *Uszta Gyula, Simon Ernőné, Linczényi János, dr. Postás Sándor, Miskó István, dr. Boza József, Mérten Lajos, Szalai Géza, Biszku Béla,* és *Mórocz Lajos.*

Közművelődési tanácskozás

Csütörtökön befejezte munkáját az ötnapos tanítási hét és a közművelődési intézményrendszer kapcsolatát vizsgáló, a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat rendezte konferencia a TIT budapesti természettudományi stúdiójában.

Köpeczi Béla művelődési miniszter a közoktatás és a közművelődés feladatait elemezve — ezen belül a gazdaság és a kultúra viszonyáról szólva — előadásában megállapította: nincs közvetlen összefüggés a gazdasági növekedés és a kulturális igények fokozódása, azok kielégítése között. Kétségtelen, hogy az utóbbi 15—20 évben lényegesen javultak a lakosság életkörülményei, ám ezt a kedvező változást nem követte automatikusan a tömegek kulturális színvonalának számottevő emelkedése. Napjainkban a gazdasági nehézségek ellenére sem mondhatunk le az aktív művelődéspolitikáról.

KÖZÉLET-DIPLOMÁCIA

Losonczi Pál üdvözlő távirata

Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke az Olasz Köztársaság kikiáltásának 37. évfordulója alkalmából tá

Egy hét a világgazdaságban

Japán színt váltott

Az élet Williamsburg hetében sem állt meg: *Mauroy* francia miniszterelnök éppen a múlt héten jelentette be, hogy *a gazdasági szükségprogram* még legalább másfél évig *érvényben* marad. Ennyi időre van ugyanis szükség ahhoz, hogy az intézkedések hatásukat éreztetni tudják. Szinte a bejelentéssel egy időben a kormány engedélyezte, hogy a bankok liberalizálják az exporthitelek folyósítását.

Újdonság, hogy kedvező feltételekkel a kis- és középvállalatok is *hozzájuthatnak* a kivitelük fokozását elősegítő pénzügyi lehetőségekhez. A párizsi lépést minden bizonnyal az magyarázza, hogy az exporthitelek *a versenyképesség lényeges elemeivé* váltak. Bizonyos termékcsoportokban pedig — berendezések, rendszerek, infrastrukturális beruházások — hitel nélkül gyakorlatilag *lehetetlen exportálni*. Az áru is versenyez és a pénzügyi feltételek is. (Különösen áll ez a fejlődő világra.) Egy kevésbé jó árut adott esetben megrendeléshez segíthet egy kivételesen kedvező feltételű exporthitel, míg a kiváló terméknek nemhogy erre nincs szüksége, még az átlagosnál keményebb kölcsönfeltételek mellett is piacképes.

A többlet hatásai

Míg Franciaországnak a gondja láthatóan a kivitel fokozása, Japánban a jelek szerint a kormány éppen *az import nem kielégítő növekedése miatt aggódik*. Csütörtöki bejelentés szerint ugyanis ezután a kabinet és a vállalkozók energiájukat nem a kivitel növelésére fogják koncentrálni, mint eddig tették, hanem a behozatal pozícióinak erősítése a cél. Az ember szinte nem is akar hinni a szemének. Hát ilyen is van? Pedig a jelenség *természetes*. Ott, ahol a világkereskedelemben egyes országoknak hatalmas kereskedelmi mérleghiányokkal kell megküzdeniük, *elkerülhetetlen, hogy másoknak viszont többleteik legyenek ugyanakkora összegben*. Másképpen planétaszinten nem alakul ki a „nullszaldó". Mármost nemcsak deficit nem egészséges bizonyos határon túl, *a többlet is haszontalanná válik*. Vegyük ugyanis sorra: *mire használható* a mérlegaktívum. Lehet a kereskedelem többletéből finanszírozni például az ország polgárainak külföldi utazásait és egyéb, úgynevezett „láthatatlan" tételeket. Be lehet a pénzt külföldön ruházni. El lehet helyezni bankokban, kamatra és természetesen lehet belőle a korábbi adósságokat is törleszteni. Nyitva áll az az út is, hogy a szóban forgó állam a *többletet részben vagy egészében tartalékaihoz csapja*. Ez biztonságot ad, a pénz majd később, szükség esetén felhasználható.

Van azonban mindezekre egy reális határ. Az állampolgárok egy bizonyos összegnél többet *nem fognak külföldi éttermekben és kempingekben elkölteni*, a külföldi beruházásoknak is van gazdasági (és politikai) korlátja. A bankok persze elvileg korlátlanul fogadnának el betéteket, ekkor viszont csak a kamatát lehet az összegnek felhasználni. Lehet adósságot is törleszteni, előfordulhat azonban, hogy az adott államnak nincs tartozása. Marad a hivatalos tartalékok növelése. Ez viszont egy bizonyos szinten tul ugyanolyan hatású, mint *a kényszertakarékosság*, amikor valaki azért helyezi a pénzét a bankba, mivel *képtelen érte a kívánt terméket megvásárolni*.

Csúcskövetkezmény

Mi a megoldás tehát? A kereskedelmi mérleg többletének sem szabad „elfutnia". Ha az exportot nem lehet csökkenteni, *a vásárlásokat kell növelni*. Ezt célozzák az új japán rendelkezések is. A jövőben a vállalkozók és a kormány a legtöbbször arról fog tárgyalni, *hogyan lehet elősegíteni a feldolgozóipari behozatal növelését*. Módosítják az erkölcsi ösztönzők rendszerét is: korábban díjakat, kitüntetést azok a vállalatok kaptak, kik *a kivitel fokozásában* jeleskedtek. Mostantól viszont — pontosabban: a jövő év áprilisában kezdődő pénzügyi évtől — az elismerés *az importot fejlesztőket* illeti majd meg. A folyó pénzügyi évre Japán 20 milliárd dollár *kereskedelmi mérlegaktívumot tervezett*, a teljesítés várhatóan eléri *a 30 milliárd dollárt*. Az aktívum pedig nem csupán gazdasági szempontból értelmetlen bizonyos határon túl, hanem állandóan fenyegette a teljes japán export biztonságát, feszültséget jelentett a szövetségi kapcsolatokban. Most persze a japán piacra eladni szándékozókon a sor, hogy éljenek az új látásmód adta segítséggel és ténylegesen fokozzák is értékesítésüket a piacon. Azt ugyanis a kormány nem vállalta, hogy saját maga külföldről vásárolni is fog...

Kissé messze jutottunk Williamsburgtól. Vagy — ha jobban belegondolunk, a hirtelen japán váltásban biztosan „benne van" a hetek vitája. Lehet, hogy az importcentrikus megközelítés a csúcs *első konkrét* eredménye?

Gonda György—Szentgáli Péter

Javaslatok a gazdaság felélénkítésére

UNCTAD-értekezlet Belgrádban

Hétfőn Belgrádban megkezdődött az ENSZ kereskedelmi és fejlesztési értekezlete, angol nyelvű rövidítéssel az UNCTAD hatodik ülésszaka. Az egy év híján húsz esztendővel ezelőtt az ENSZ-közgyűlés határozatával létrehozott szakosított szervezet 166 tagországából 147 küldte el delegációját a jugoszláv fővárosba, közülük több mint száznak az élén miniszter áll. Vasárnap este óta Belgrádban tartózkodik a magyar küldöttség is, amelyet *Veress Péter* külkereskedelmi miniszter vezet.

A június 30-ig tartó tanácskozásra a világgazdaságot sújtó mély strukturális válság időszakában kerül sor, olyan körülmények között, amikor a világ legtöbb országában visszaesett vagy stagnál a termelés, amikor a fejlett tőkés országokban a deflációs politika 32 milliós munkanélküliséghez vezetett. A megszigorító pénzügyi és protekciós intézkedéseken alapuló tőkés gazdaságpolitika a fejlődő országokat érinti a legsúlyosabban, amelyek ilyen feltételek közepette nagy reményekkel tekintenek a belgrádi tanácskozás elé. Nem üres kézzel, tétlen csodavárással küldték el képviselőiket a jugoszláv fővárosba: az el nem kötelezett országok új-delhi csúcsértekezletén és az úgynevezett 77-ek Buenos Aires-i miniszteri értekezletén egyeztetett álláspontot képviselve az UNCTAD-ülésszakon is a világgazdaság felélénkítését célzó javaslatokkal jelennek meg. A belgrádi ülészaknak másik jellegzetessége, hogy ezúttal nem egy-egy részkérdés megoldására kidolgozott javaslatról döntenek, hanem *globális megközelítésben* foglalkoznak a válságfolyamat számos kulcskérdésével, a nyersanyagokkal, a kereskedelemmel, pénzügyi problémákkal.

Mentőövek

A budapesti szolgáltatásokról – Megszabadulni a veszteségtől

A közelmúltban föltérképeztük a Patyolat és a fodrászat helyzetét, ám csak az érintettek beszéltek gondjaikról, a felügyelő szerv — a Fővárosi Tanács — véleményét nem kérdeztük. Ezúttal a „főnöké" a szó.

— Két beteg gyerekünk van — mondja *Köves Pál*, a Fővárosi Tanács szolgáltatási osztályvezetője. — A ruhatisztítóknak és a fodrászoknak áll legrosszabbul a szénájuk. Zsebünkbe kellett nyúlnunk, hogy kihúzzuk a Fővárosi Patyolat Vállalatot a kút fenekéről. Tizenhatmillió forintot adtunk, az OKISZ pedig hárommillió forintot a Ruhatisztító Szövetkezetnek. Az Állami Fodrászat ugyancsak a veszteség szélén táncolt, pár éve még nyereséges volt.

Skizofrén helyzet

— Bár nem vagyok prókátoruk, mégis azt kell mondanom; nem azért vannak mélyponton, mert renitens cégek — húzzák ők az igát nógatás nélkül is. Ám, ne felejtsük el: 1980-ig állami támogatást, különféle kedvezményeket kaptak. Aztán egy csapásra megvonták a segítő jobbot, egy kalap alá vonták őket a termelőegységekkel, mondván, gazdálkodjanak hatékonyan! De hogyan? Hiszen pontosan önök — a tanácsok vezetői — a lakossági érdekek alapján megkötik a kezüket, gazdasági döntéseiket felülbírálják, lehurrogják. A Patyolatnál hallottam a következő hasonlatot: ez olyan, mintha egy gépkocsivezetőtől megkövetelnék, tegye meg az utat Budapesttől Debrecenig két óra alatt, aztán megfeddik a benzintúlfogyasztásért. Az Állami Fodrászattal egybehangzóan skizofrén helyzetről beszélnek.

— Mi annak idején kézzel-lábbal tiltakoztunk; ne terjesszék ki a normatív közgazdasági szabályozó rendszert a szolgáltatásokra is. De mindhiába. Csupán annyi előnyük maradt, hogy négy százalékig emelhetnek béreket — adómentesen. Ez nem sok. Ugyanakkor ez a terület érzi meg legjobban az életszínvonal ingadozásait. S mert az utóbbi években nehezebb lett az élet, mindenki ott spórol, ahol tud. Egyre többen tértek vissza a mosógéphez, az otthoni fodrászkodáshoz — a forgalom szép lassan visszaesik. Újabb áremelésre a fodrászok nem gondolkodhatnak. Még kevesebb lenne a vendég, a végelszámolásnál legjobb esetben ugyanott tartanának, mint most. Más a helyzet a ruhatisztítóknál. Legráfizetésesebb szolgáltatásuk a kilós mosás — nem véletlen: maszek mosoda nincs. De tény: a kisebb keresetűek otthon mosnak, vasalnak, akik tisztítóba járnak, azokat nem érintené olyan érzékenyen a húsz-harminc százalékos áremelés — két-három forintról lenne szó —, ám a Patyolat fellélegezhetne. Meglehet, volna egy átmeneti visszaesés, de aztán minden menne a saját kerékvágásában.

— A csávából legkönnyebben áremeléssel lehet kikerülni, ami a mosásnál valószínűleg indokolt is. Ez csak enyhítené a betegségi tüneteket, de nem csodagyógyszer. Most mondta a fodrászoknál egyáltalán nem alkalmazható. Volna más megoldás is. Az Állami Fodrászatnak púp a hátán a feleslegesen felduzzasztott üzlethálózat, amelynek jelentős része elavult. Nincs pénz a nagy hodályok felújítására, még a frekventált helyen levő üzletek szépítésére, korszerűsítésére is alig jut valami. Alapvetően azért, mert a tengődő, veszteséges üzletek — ahol a vendég ritka, mint a fehér holló — százezreket visznek el. A Patyolat is jó pár helyen szívesen lehúzná a rolót — ha tehetné.

— Fölvállalom: közbelépünk. Bár tudom, hogy indokolt lenne a ráfizetéses boltokat bezárni, így mindkét cég kilábolhatna a válságból. Ám mi mégsem hánynak fittyet a lakossági érdekeknek. Ha csak pár száz ember jó közérzetéről van szó — máris mellettük tesszük le a voksot. De nem vagyunk szemellenzősek. Mondok egy példát. A Petőfi Sándor utcai fordászüzlet ma az Állami Pénzverőé. A környéken több üzlet van — a Párizsi utcában, a Haris közben, a Felszabadulás téren —, hát beleegyeztünk: szabaduljon meg a veszteségestől. De önmagában nem elég indok, hogy kevés a bevétel. *Az ellátás fontosabb.* Teszem azt, ha egy-két utca választja el a Patyolat-fiókot a Ruhatisztító Szövetkezet boltjától, akkor a kettő közül a rosszabbul menő becsukhat — de szolgáltatás nélkül nem maradhat a környék, ezt nem engedjük. Az nem járható út, hogy a hálózatok szűküljenek. Bővítés nincs — ez önmagában visszafogást jelent — legfeljebb az új lakótelepekre jut valami, de ahhoz szigorúan ragaszkodunk, hogy ami van, megmaradjon.)

— Erre mondom, mondják: ördögi kör. A követelmények gazdasági és ellátási oldalról homlokegyenest ellentétesek. Óhatatlanul irodalmi példa jut az eszembe: a szolgáltatókat, mint a krétai körben a gyermeket két anya is tépi, cibálja... Talán van valami megoldás. De mielőtt erről beszélnénk, megkérdem, hogy veszik tudomásul a gondok között tipródó vállalatok, ha az új lakótelepeken meg kell jelenniük?

A lakosság érdekében

— Nem a hangulattól függ, itt nincs *akarom, nem akarom, tetszik, nem tetszik*. Már a lakótelep tervezésekor miénk a szó: milyen szolgáltatásokat javasolunk. Vannak bizonyos normáink. Legfeljebb annyi a változás, hogy szigorúan ügyelünk az alapterületre — semmi sem lehet elméretezett, túlságosan tágas. Létezik egy optimum. Takarékoskodni kell, vége a hatvanas évek bőségének. Így lesznek a szalonok helyett kisebb boltok — az ellátás színvonala ettől még nem csorbul. Aztán tapogatózunk: ki tud anyagilag beszállni? Valaki ráadja a fejét, ha nem, kijelöljük az „üzembentartót". Az építkezés a mi vállunkat nyomja, a költségeket nem varrjuk a nyakukba — elviselni sem tudnák. Csakhogy a mi lehetőségeink is megcsappantak, míg az ötödik ötéves tervidőszakban a szolgáltatásfejlesztési alapunk meghaladta a hatszázmillió forintot, a mostani időszakban csupán kétszázötvenmillió forint. Nagy különbség! Ebből hozzuk létre a „bútorozatlan albérleteket" — a többi már a „tulajdonos" dolga. Korábban még a berendezésekre is adtunk. Most más a helyzet, legfeljebb pár százezerrel kalkulálhatunk. Létezik igénybevételi díj. Papíron. Elvben. Mert az esetek többségében államigazgatási határozattal elengedjük a „beugrót", vagy igencsak névlegesen számoljuk. Négyzetméterenként húszezret kérhetnénk, helyette ezret mondunk. Ha tudjuk, hogy a cég elbírja. Ha nem — hát jobb híján ingyen adjuk. Mindezt a lakosság érdekében tesszük. Mert még vannak ellátatlan területek, főleg a peremrészeken sok a fehér folt...

— *Az egészben csupán az a furcsa, hogy a maszek fodrászok — életszínvonal ide, életszínvonal oda — még mindig ragyogóan megélnek, az a hír járja, alaposan meg kell „kenni" egy-egy jól menő kisiparost, hogy fodrászvagy kozmetikustanulót vegyen fel. És a ruhatisztítók — igaz, nem mosnak — sem panaszkodnak, akik szépen dolgoznak, gyorsak és nyitvatartásban is alkalmazkodnak a megrendelőhöz — hiába dolgoznak elduggott mellékutcában, a kuncsaftok egymásnak adják a kilincset. Mert nevük jó hírük van a szakmában. Mármár merész gondolat jár a fejemben...*

— Törekszünk a magánszektor bevonására. Vannak már közös kisipari felvevőhelyek. Most például a XIII. kerületben egy női szabó lesz a „főnök", ő megkapja a kerületi tanácstól a helybéli kisiparosok listáját — aztán szerződik azzal, akiben fantáziát lát. Mondjuk cipésszel, optikussal, órással, fotóssal... A „központban" felveszik a megrendelést, átveszik a javítandó tárgyat — aztán továbbítják a munkát. Így mindenki jól jár. Mi is — hiszen a vállalkozó hozza a pénzt. A lakosság is — nem kell százfelé szaladgálnia, felkutatni az itt-ott működő kisiparosokat, minden egy helyütt. Végül a maszekoknak is jó — az az ő kirakatuk. Az ilyen kezdeményezéseket boldogan támogatjuk. Ám kevés a helyiség. De minden tanácsnál, ha van szabad terület, az igazgatási osztályok mindig megkérdezik az ipari osztályt: mire van leginkább szükség. Egy biztos, ha például cipész kopogtat a kérelmével, egy másodpercig sem tépelődnek. Égetően fontos, hogy legyen, aki megjavítja a lábbelit. Ha van választási lehetőségünk, mindig a szolgáltatást, a javítást az elsőbbség. Ha pedig az előbb arra gondolt, a fodrászatot meg a ruhatisztítást „maszekosítani" kellene — ki kell ábrándítanom. Az Állami Fodrászat üzleteinek jó része nagy hodály, régi bérházakban, korszerűtlen felszerelésekkel. Kinek kell? *Csak falja a rezsiköltséget.* Ha fele akkora volna, javulna a helyzet. Csakhogy senki sem bővít, terjeszkedik — nincs vevő a fél részre. Tudomásul kell venni az adottságokat. Nincs mód jó kis helyiségcserékre sem. És egy ezerötszáz dolgozóval, kialakult hálózattal, felszereléssel működő Állami Fodrászatot nem lehet megsemmisíteni, fölszámolni. Ez képtelenség. A Patyolat jellemzője, hogy nagyüzemi kapacitásra és sok kis felvevőhelyre épült. Van két nagymosoda. Csak a szalonok — ahol a munkát korszerű kis gépekkel, helyben végzik — tudnának megélni.

A talponmaradás receptje

— Nem lehet minden utca zsákutca, nem lehet minden fa tilalomfa. Van közbülső megoldás is: a Patyolatot a tavaszi csúcsforgalomban a gazdasági munkaközösségek mentették meg, műszak után is derekasan hajtottak — természetesen anyagilag jól jártak —, de nem is volt fennakadás, nem kellett a vállalási határidőt nyújtani, mint a rétestésztát. És vannak egyéb vállalkozási formák is. Persze, ha felidézem, hogy annak idején a Patyolat milyen képtelen, teljesíthetetlenül szigorú szerződéses feltételeket szabott, nem csoda, hogy egyetlen jelentkező sem akadt — akkor azt kell mondanom, a vállalat is ludas a kialakult helyzetben.

— Ebben van a talponmaradás receptje. De a Patyolat újabb versenytárgyalásai is alig hoztak eredményt. Ugyancsak egy kezemen megszámolom, hány fodrászüzletet sikerült bérbe adni. A szövetkezeteknél átalánvelszámolás van — ez kedvezőbb, ott nagyobb is a mozgolódás. Nem így a vállalatnál. Érthető, hiszen ki akar ráfizetni? Van itt mit fölülbírálni, finomítgatni. A költségtérítési üzemeltetési rendszer bevezetésével és elterjesztésével is rengeteget lehet megtakarítani. Ma még a dolgozó pazarol, herdálja a vállalat pénzét, de nem szórná, ha honorálnák, hogy jól gazdálkodik az anyaggal, az energiával. Jó dolog a Patyolat frontáttörése: ma már egyre több üzletében árusít fonalat, pulóvert, ágyneműt, konyharuhát, meganynyi apróságot. Tessék követni az utat! A fodrászok, a kozmetikusok is árusítsanak. *Persze, nem lehet ily módon minden üzletet nyereségessé tenni, de ha a veszteségek csökkenthetők* — az is eredmény. „Ne csak szolgáltass, kereskedj is" — ez mentőöv, érdemes belekapaszkodni.

Cseszák Gyöngyi

A Béke-világtanács elnöke Budapesten

Romesh Chandra sajtóértekezlete

Az Országos Béketanács meghívására vasárnap este Budapestre érkezett *Romesh Chandra*, a Béke-világtanács elnöke.

Romesh Chandra hétfőn a Hazafias Népfront Belgrád rakparti székházában a békemozgalom időszerű kérdéseiről és a prágai béke-világtalálkozó előkészületeiről tartott sajtótájékoztatót.

Előljáróban utalt arra, hogy szerte a világon egyre feszültebb a nemzetközi helyzet, főként azóta, hogy ismeretessé vált a NATO európai rakétatelepítési programja, amelynek végrehajtása ebben az évben esedékes. A közvélemény azonban felemelte szavát az emberiséget fenyegető veszélyek ellen, s a békemozgalmak soha nem tapasztalt mértékben erősödtek meg. Ám az imperialista körök arra törekednek, hogy megosszák az erőket, s — taktikájuknak megfelelően — a partnereket elválasztó elemeket állítsák a szervezetek tanácskozásának középpontjába.

A vezető tőkés hatalmak a közelmúltban megrendezett williamsburgi csúcstalálkozója, s az azt követő NATO-hadügyminiszteri értekezlet, amelyen a részvevők továbbra is állást foglaltak a rakétatelepítési program megkezdése mellett, különösen időszerűvé teszi a fegyverkezés fokozása elleni egységes fellépést. Ebben a kiélezett, ellentmondásoktól terhes időszakban hívja Prágába a békeszerető erőket a Béke-világtanács, annak reményében, hogy sikerül tisztázni a nézeteltéréseket, s egységre jutni az emberiség legfontosabb kérdéseiben. Az előkészületekről szólva Romesh Chandra kijelentette: szorgalmazzák, hogy a tanácskozáson párbeszéd, a személyes eszmecsere dominálj on, s csak a szükséges mértékben szervezzenek kötöttebb napirendű plenáris üléseket. A nagyszabású seregszemlén ott lesz, s ott lehet minden mozgalom, régi és új egyaránt, anélkül, hogy részvételüket politikai feltételekhez kötnék.

Kapós a lucernamag

Vetőmagnemesítés közösen

Hétfőn az Építők székházában *Váncsa Jenő* mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter megnyitójával megkezdődött a Magtermesztők és Kereskedők Nemzetközi Szövetségének kongresszusa. A tanácskozáson 36 ország szakemberei vesznek részt. Négy témakörben, a gabona, a zöldség, a takarmánynövények és a cukorrépa-vetőmag nemesítésében elért eredményekről tartanak előadásokat.

A szakmai beszámolókból kitűnt: a növénygenetikusok világszerte a nagyobb hozamokat adó, a betegségekkel szemben ellenállóbb fajták előállítására törekednek. A munka azonban hosszú időt vesz igénybe, s meglehetősen költséges, ezért — a terhek megosztására — mindinkább fokozzák az együttműködést a különböző országok kutatóhelyei. Hazánk szakemberei kukoricahibrideket nemesítenek NDK-beli és csehszlovák intézményekkel; lucernát a francia, napraforgót pedig az egyesült államokbeli partnerekkel közösen.

A szakmai előadásokkal egy időben az üzleti tárgyalások is elkezdődtek. Máris nagy az érdeklődés egyebek mellett a Magyarországon termesztett lucerna- és vöröshere-vetőmag iránt.

Szolidaritási gyűlés

A független palesztin állam megteremtése a közel-keleti béke kulcskérdése — hangsúlyozták többek között a Chinoin Gyógyszer- és Vegyészeti Termékek Gyárában hétfőn megrendezett baráti és szolidaritási nagygyűlésen, amelyre a palesztin szolidaritási hét záróeseményeként került sor. A Hazafias Népfront budapesti és IV. kerületi bizottsága, valamint az újpesti nagyüzem pártbizottsága közös rendezvényén *Makai György*, a Magyar Szolidaritási Bizottság elnökségének tagja a közel-keleti eseményekről, a palesztin és a libanoni nép helyzetéről szólt, kifejezésre juttatva a magyar nép szolidaritását igaz ügyükkel.

A nagygyűlésen felszólalt *Abdel Monam Kaddoura*, a Palesztin Felszabadítási Szervezet budapesti képviseletének helyettes vezetője is.

Autóstalálkozó Veszprémben

Tizedik alkalommal tartották meg vasárnap Veszprémben a Lada személygépkocsik tulajdonosainak találkozóját. Az országútjainkon futó, csaknem négyszázezer Zsiguli-Lada képviseletében már a kora reggeli órákban érkeztek járművek az ország különböző vidékeiről az M8-as út 48-as kilométerkövénél meghirdetett országos randevúra. Az egész napos tapasztalatcserén nemcsak egymással konzultálhattak a gépkocsik vezetői, hanem szakmai segítséget is kaptak az alkatrészek gyártóitól, a forgalmazóktól és a javítóktól egyaránt. Az AUTÓKER ebből az alkalomból több alkatrészt és műszert 50 százalékos engedménnyel árusított.

Prágától Kolumbiáig

Utazó kamaramuzsikusok

A Liszt Ferenc Kamarazenekar, a műfaj népszerű és sikeres hazai képviselője gyakran vendégszerepel a határokon túl. A többi között idei koncertjeik menetrendjét, az együttes terveit ismertették a Nemzetközi Koncertigazgatóság sajtótájékoztatóján a Zeneművészek Klubjában.

Az idén húszéves együttes tagjai főiskolás korukban kezdték a közös muzsikálást; kilenc alapító muzsikus máig tagja a zenekarnak, amelynek az elmúlt öt évben nem változott az összetétele. Első hangversenyüket 1963-ban tartották a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola kamarazenekaraként, s hamarosan nagy népszerűségre tettek szert idehaza, s a határokon túl is.

Az idei világjárás során márciusban *Prágában* szerepeltek, április 9. és 23. között angliai turnén vettek részt. Május 23-án kezdődött és június 4-én ért véget franciaországi koncertsorozatuk, amelynek keretében Párizs, Toulon, Reims és Saint Cloud közönsége tapsolt a magyar művészeknek. Június 9. és 14. között újra Bécsben, a *Teldec* céggel készítenek hanglemezfelvételt, amelyen Haydn-műveket szólaltatnak meg.

Augusztus 30. és szeptember 19. között a luzerni fesztiválon játszanak; majd *Kocsis Zoltánnal* az edinburghi fesztiválra utaznak, onnan Londonba, azután a besanconi és a flamand fesztiválra. Október 4. és december 6. között Brazíliában, Kolumbiában és Mexikóban szerepelnek, majd az Egyesült Államokban és Kanadában mintegy 35 koncertet adnak.

Megbízólevél-átadás

Losonczi Pál, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke hétfőn fogadta *Hubert André Marie Dubois* rendkívüli és meghatalmazott nagykövetet, a Francia Köztársaság új magyarországi nagykövetét, aki átadta megbízólevelét. A megbízólevél átadásánál jelen volt *Szarka Károly* külügyminiszter-helyettes.

★

A nagykövet 1921. május 23-án született. Iskolai végzettsége: jogi egyetem, közgazdasági főiskola, keleti nyelvek főiskolája. 1945—56 között a tengerentúli szolgálat munkatársa. 1956—57-ben a külügyminisztérium indokínai ügyekkel foglalkozó titkára. 1957—59. között I. titkár Tuniszban. 1959—61-ben a központban teljesített szolgálatot a kulturális és technikai osztályon.

1961—62-ben a külügyminisztérium, államtitkár-irodájának tanácsosa. 1962-ben az együttműködési miniszter kabinetfőnöke. 1962—66 között nagykövetségi tanácsos Washingtonban. 1966—70-ben nagykövetségi tanácsos Elefántcsontparton. 1972—73-ban a külügyminisztérium afrikai osztályának helyettes vezetője. 1973—74-ben a külügyminisztérium államtitkára irodájának vezetője. 1974-ben a külügyminisztérium francia-afrikai ügyekkel megbízott munkatársa, ugyancsak 1974-ben az együttműködési miniszter kabinetfőnöke.

1974—79 között rendkívüli és meghatalmazott nagykövet Kamerunban. 1981-től a Tengerentúli Tudományos és Technikai Kutató Hivatal Tanácsának elnöke.

Kitüntetései: a Becsületrend lovagja és a Becsületrend tiszti fokozata.

A nagykövet nős.

Gyorsmérleg az idei könyvhétről

Bontják az ünnepi könyvhét sátrait — befejeződött a hagyományos tavaszi könyvseregszemle, s máris elkészültek a gyorsmérlegek. Az előzetes adatok szerint úgy tűnik, hogy a fővárosban és vidéken egyaránt újabb rekordok dőltek meg, fokozódott a könyvvásárlási kedv.

Budapesten összesen 67,8 millió forint értékű könyvet, 1 670 000 példányban vásároltak az Állami Könyvterjesztő Vállalat 131 könyvesboltjában, 53 könyvsátrában, 148 pavilonjában és a 2110 munkahelyi könyvterjesztőnél. A fővárosban az előzetes számítások szerint 3,3 millió forinttal, azaz 5,2 százalékkal magasabb forgalmat értek el, mint az elmúlt évben. Az értékesített művek száma 170 ezerrel, azaz 11,6 százalékkal nőtt.

A fővárosiak töretlen könyvvásárlási kedvét mutatja az is, hogy a tavalyihoz viszonyítva emelkedett a vevők száma is. A kisebb átlagár, az olcsó kiadványok széles körű választéka tette lehetővé, hogy egy-egy olvasó 5—6 könyvet is vásárolt egyszerre. Érdekes adat, hogy a könyvek átlagára 46 forintról 42 forintra — 9 százalékkal — csökkent. Ennek részben az is az oka, hogy a kínálatban lényegesen nagyobb számban szerepeltek a különböző sorozatokban megjelent — Gyorsuló idő, Mérleg, Nemzet és emlékezet, Ra-Re — alacsony árú, fűzött kiadványok.

A vidéki állami könyvterjesztés gazdája a Művelt Nép Könyvterjesztő Vállalat 51,5 millió forintos forgalma 5 százalékkal haladta meg az előző évit. Különösen nagy volt az érdeklődés a könyvünnepet kísérő munkahelyi, üzemi, hivatali, iskolai rendezvények iránt. A vidéki országos megnyitó színhelyén, Pécsett 55,9, Veszprémben 37,5, Békéscsabán 35,2, Egerben pedig 34,3 százalékkal emelkedett a forgalom.

KÖZÉLET—DIPLOMÁCIA

Üdvözlő távirat

Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke táviratban üdvözölte *XVI. Károly Gusztáv* svéd királyt, Svédország nemzeti ünnepe alkalmából.

Az SZKP pártmunkásküldöttségének látogatása hazánkban

Az MSZMP Központi Bizottságának meghívására a május 31—június 5. között *Ivan Klimenkónak*, az SZKP KB tagjának, a szmolenszki területi pártbizottság első titkárának vezetésével szovjet pártmunkásküldöttség tanulmányozta az MSZMP tájékoztatáspolitikájának elvi és gyakorlati kérdéseit, a közvélemény-kutatás tapasztalatait.

A delegációt fogadta *Óvári Miklós*, a Politikai Bizottság tagja, a Központi Bizottság titkára. Megbeszéléseket folytatott a küldöttséggel *Lakatos Ernő*, a KB agitációs és propagandaosztályának vezetője, *Ritter Tibor* és *Látos István*, a KB osztályvezető-helyettese.

Magyar—NSZK építésügyi tárgyalások

Budapesten hétfőn befejeződtek a magyar—NSZK építésügyi tárgyalások, amelyen *dr. Ábrahám Kálmán* építésügyi és városfejlesztési miniszter és *dr. Oscar Schneider* szövetségi területrendezési, építésügyi és városépítési miniszter áttekintette a kétoldalú kapcsolatokat és az együttműködés fejlesztésének további lehetőségeit.

A tárgyaló felek eredményesnek ítélték meg az 1979. óta évente rendszeresen megtartott miniszteri találkozókat, amelyek elősegítették a két ország építésügyi szakemberei közötti kapcsolatok kibontakozását. Elhatározták, hogy a jövőben is ösztönzik a szakemberek közötti kölcsönös tapasztalatcserét.

Oscar Schneidert elutazása előtt fogadta *Marjai József*, a Minisztertanács elnökhelyettese. Az NSZK minisztere látogatást tett *Puja Frigyes* külügyminiszternél, és *Szépvölgyi Zoltánnál*, a Fővárosi Tanács elnökénél.

Oscar Schneider hétfőn elutazott Budapestről. Búcsúztatásán a Ferihegyi repülőtéren részt vett *Ábrahám Kálmán*. Ott volt *Georg Sperl*, az NSZK budapesti nagykövetségének ideiglenes ügyvivője is.

Gáspár Sándor Genfbe utazott

Gáspár Sándor, a SZOT főtitkára, a Szakszervezeti Világszövetség elnöke vasárnap Genfbe utazott, ahol június 6—11. között részt vesz a nemzetközi munkaügyi szervezet konferenciáján.

A kolumbiai külügyminisztérium főtitkárának látogatása

Garai Róbert külügyminiszter-helyettes Budapesten konzultációs megbeszéléseket folytatott *Laura Ochoa de Ardila* asszonnyal, a kolumbiai külügyminisztérium főtitkárával időszerű nemzetközi kérdésekről, és a két ország kapcsolatairól.

Laura Ochoa de Ardila asszony *Melega Tibor* külkereskedelmi miniszterhelyettessel, a két ország gazdasági kapcsolatainak fejlesztéséről folytatott megbeszéléseket. A kolumbiai külügyminisztérium főtitkárát fogadta *dr. Faluvégi Lajos* miniszterelnök-helyettes és *Puja Frigyes* külügyminiszter.

A nyári ülésszak előtt

Országgyűlési tisztségviselők tanácskozása a Parlamentben

Az országgyűlési tisztségviselők, az állandó bizottság elnökei, a megyei képviselőcsoportok vezetői hétfőn, a Parlamentben tartott ülésükön a soron következő, nyári ülésszak előkészítésével foglalkoztak.

Apró Antal, az országgyűlés elnöke tájékoztatta a jelenlevőket a Parlament plénuma elé kerülő tervezett napirendről, az ülésszak előtti képviselői teendőkről. A nyári ülés várhatóan elsőként a Minisztertanács beszámolóját vitatja meg: a kormány — alkotmányos kötelezettségének megfelelően — tájékoztatja a képviselőket a munkaprogramja elfogadása óta, a jelenlegi ötéves tervidőszak során eddig végzett tevékenységéről. A nyári ülésszak második témája: a népköztársaság 1982. évi költségvetésének végrehajtásával foglalkozó törvényjavaslat megvitatása.

A hétfői tanácskozáson előbb *Kállai Lajos* pénzügyminiszter-helyettes, majd *Hoós János*, az Országos Tervhivatal államtitkára ismertette a napirendekkel kapcsolatos tudnivalókat a képviselőkkel, majd válaszoltak azok kérdéseire, észrevételeire.

★

Hétfőn a Városházán ülést tartott az országgyűlési képviselők budapesti csoportja. A főváros hatodik ötéves terve teljesítésének tapasztalatait összegző beszámolójában *Szépvölgyi Zoltán*, a Fővárosi Tanács elnöke szólt arról, hogy az elképzelthez képest más összetételben ugyan, de sikerült a tervekben szereplő számú lakást megépíteni. A tanács további intézkedésekkel kívánja támogatni a magánerős építkezéseket, egyebek között mind több telek tartós használatba adásával, s az építkezéssel kapcsolatos ügyek gyorsabb, egyszerűsített intézésével.

Az elmúlt években nagy erőket kellett összpontosítani, hogy az oktatás feltételei ne romoljanak. A demográfiai hullám korosztályai elérték az általános iskolát, ezért az iskolai tanteremépítések eredetileg tervezett ütemét megváltoztatták. A Fővárosi Tanács elnöke szólt arról is, hogy a fővárosban sok helyütt javult az áruellátás színvonala, fejlődött a tömegközlekedés, jelentősen bővült a közműhálózat. Továbbra is kiemelt feladat marad a kórházi ágyak számának növelése, a lakóházak és az intézmények felújítása, rekonstrukciója.

A vitában több képviselő kifejezte elégedettségét, tapasztalva a főváros töretlen fejlődését, ugyanakkor szóvá tették a még mai is előforduló városrendezési hibákat, az ingatlankezelő vállalatok munkájának fogyatékosságait.

Békegyűlést rendeztek Szegeden

Békegyűlést rendezett hétfőn a Tisza partján levő lidicei emlékkövet őrző parkban a Hazafias Népfront szegedi bizottsága. A több mint ezer részvevő előtt *Molnár Béla*, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának titkára szólt a békemozgalom időszerű feladatairól.

A békegyűlésen kegyelettel emlékeztek meg a második világháború egyik tragikus eseményéről, a fasiszták által 41 évvel ezelőtt földig lerombolt csehszlovákiai falu, *Lidice* áldozatul esett lakóiról.

Az eseményen részt vett és felszólalt *Stefan Oross*, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság budapesti nagykövetségének ideiglenes ügyvivője, majd pedig *Pávó Imre*, a Szegedi Orvostudományi Egyetem KISZ-bizottságának titkára tolmácsolta a szegedi fiatalok békeakaratát, az eurorakéták telepítésének tervei elleni tiltakozását.

Virág a gomblyukban?

Mesés összegekről szó sem lehet – Marketinghétköznapok

Ha valaki azt veszi a fejébe, hogy a hazai marketingről ír, látszólag könnyű a dolga. Még a *„Legfőbb Hiánycikkgyártó Vállalatnak"* is van marketingosztálya, de legalábbis -csoportja. Márpedig a gondok gyökeréhez érkeztünk, mert a marketing nem szorítható be a vállalati eszközök hagyományos keretei közé, mivel valójában egy egész vállalat tevékenységét átható *szemlélet.* Nem eljárás, nem ad egyértelműen igenlő vagy tagadó válaszokat, biztos tippeket a legcifrább helyzetekhez. Általa legfeljebb *felismerhetők* és némileg befolyásolhatók a piaci tendenciák. Se több, se kevesebb — ezt persze a vállalati szakemberek is kitűnően tudják.

Monimpex-stratégia

Rudas Andrea, a Monimpex Külkereskedelmi Vállalat *marketingfőosztályának* vezetője sietve egyetért velem.

— Ez a főosztály összefogja mindazon területeket, amelyek *elvileg* foglalkoznak árucikkeinkkel a termeléstől az értékesítésig. Szerencsésebb ötlet híján választottuk a marketingfőosztály megnevezést, de tudjuk jól, ez nem pótolja a marketingtevékenységet. Ám hiába léteznek végiggondolt, megfontolt közép- és hosszú távú elképzelések, az eredmények időközi demonstrálása érdekében gyakran *el kell térnünk* ezektől. A marketingszemlélet általában ott szenved csorbát, hogy számtalan *azonnali döntésre kényszerülünk,* amelyek eltérítenek fő irányvonalunktól, lavírozni kényszerülünk a legkülönbözőbb gazdasági zátonyok között.

— ***A rugalmas változtatás, a vállalkozási készség egyáltalán nem mond ellent a marketingszemléletnek, sőt.***

— Profilunk *nem engedi meg* a konjunkturális „hullámlovaglást". Az, hogy egy stratégiai döntés helyes-e vagy helytelen, az általunk értékesített mezőgazdasági-élelmiszeripari termékek többségénél legelőször csak 2—3 év elmúltával derül ki, de még sokáig hat. A kapkodás felszínes döntéshez vezethet.

Egy példával: az utóbbi időben Angliában divatba jöttek a papírdobozos olcsó asztali borok, az érdeklődések nyomán természetesen megvizsgáltuk, érdemes-e vele foglalkoznunk. Sajnos — ahogy az már lenni szokott — már a csomagolás megoldhatatlan feladatnak bizonyult. Ha ehhez hozzászámítjuk az olcsó francia és olasz borok konkurrenciáját, valamint a Közös Piac lefölözési rendszerét, amely egy bizonyos minimálárat ír elő számunkra, akkor nyilvánvalóvá válik, ez az üzlet nem kifizetődő.

— *Milyen a versenyképességük a tőkés piacokon?*

— Tapintatosan fogalmazok: nem a legkedvezőbb. A Monimpex döntő hányadban *nem elsődleges fontosságú* élelmiszereket szállít. Luxusigényeket elégít ki. A gazdasági recesszió hatására az emberek a világon mindenütt először a gyomrukon spórolnak, *árkategóriát váltanak.* Hiába is céloznánk az olcsóbb áruk iránti

igényt, a piacra kerülés feltételei irreálisan megnehezednének, és a magas hazai ráfordítások mellett amúgy sem tudnánk konkurrálni a régión belüli versenytársakkal.

— *Változik-e valami vállalati piacpolitikájukban?*

— Maradunk a partner termelővállalatokkal *egyeztetett* közép- és hosszú távú tervezésnél, a kis lépések taktikáját követő stratégiánál, még akkor is, ha ezek a lépések *átmeneti* áldozatokat követelnek és nem ígérnek látványos sikereket. Célunk a piac fokozatos kiterjesztése, új termékek bevezetése.

Cipőellenpélda

Nemcsak a jó bornak, de a *jó bőrnek* is kell cégér: A Tannimpex a bőrfeldolgozó- és szőrmeipar külkereskedelmi vállalata. Árucikkeinek nagy hányada divatáru, ez más feladatok elé állítja a vállalatot. Míg a mezőgazdasági termékek viszonylagos rugalmatlansága elég időt hagy a hosszú távú elképzelések kikovácsolására, addig a szeszélyes divat még a legkedvezőbb esetben is csak egy-két idényt ér meg. Az amerikai marketingszakemberek szerint mindenből lehet divatot csinálni, *csak pénz kérdése az egész.* Lehet-e, érdemes-e *nekünk* divatot diktálnunk, érdeklődtem *dr. Rekettye Gábor* vezérigazgató-helyettesnél.

— Azt hiszem, nem érdemes. Magyarország nem tartozik a divatirányítók közé. Ezért a mi feladatunk a mindenkori divathoz, a piaci igényekhez való *minél gyorsabb, rugalmas igazodás.* A legtöbb piacon nem tudunk közvetlenül a fogyasztóhoz fordulni, ezért a mi piacbefolyásolásunk elsősorban a termékeinken és a kereskedőkön keresztül érvényesül. A lehetséges fogyasztóra célzott reklámtevékenységet zömében közvetítőink végzik.

A Tannimpex reklámtevékenysége elsősorban *a szakmai közvélemény* meggyőzésére irányul. A fogyasztók megnyerése érdekében különböző márkanevekkel kísérletezünk. A legmagasabb igényeket kielégítő kesztyűinket *Ria's* Magyarországra utaló fantázianéven kezdtük árusítani. Előzőleg megvizsgáltuk a védjegy bevezetésének lehetőségeit. Igaz ugyan, hogy egy jól csengő márkanévvel könyebb dolgozni, sőt kedvezőbb árakat lehet elérni, ám a piac követelményeinek *folyamatosan és egyenletesen eleget kell tenni.* Ezt a hazai viszonyok között csak gyökeresen új szemlélettel, szigorú termelési-technológiai fegyelemmel lehet megvalósítani. Eddigi kedvező tapasztalataink azt igazolják, helyesen döntöttünk, a márka bizonyos népszerűségre tett szert a legigényesebb fogyasztók körében is. Kezd ismertté válni a Minőségi Cipőgyár *Innocence* márkaneve is.

Csak díszít...

A bemutatott külkereskedelmi vállalatok — talán a jobbak közül valók — a többihez hasonló nehézségekkel küzdenek, megpróbálják lényegesebb zökkenők nélkül összekapcsolni az itthoni *eladók piacát* a külföldi *vevők piacával,* és ez bizony a jelentékenyebb gazdasági bűvészmutatványok sorába tartozik. Ebben az értelemben a marketing valóban *az értékesítés* művészete. Fegyver, a gazdasági lét megőrzésének hatékony eszköze.

A marketingről itthon leginkább a „bezzegekkel" kapcsolatban lehet hallani: a tőkés cégek ez irányú tevékenységéről, mesés összegekről. Ez érthető is; akiket gazdasági érdekeik erre *rászoritanak,* azok fizetnek. Reklámért, jó marketingért. Mi nemigen folyamodhatunk széles körű, ám drága piacbefolyásoló eszközökhöz. (Üdítő ellenpélda az üdítők piaci harca, amelynek fő nyertesei mi, a fogyasztók vagyunk.) Ám léteznek költségmentes marketingstratégiák is, ilyen *a szerződéses fegyelem, a korrektség, a pontosság, az udvariasság.* Ezek a kereskedői-termelői tisztesség, a goodwill, a jó hírnév *alapvető követelményei...*

Ám addig, amíg sem a hazai gazdasági környezet, sem a gazdasági létért vívott harc *nem kényszerít gyökeres változásra,* elsősorban a termelésben, addig csak felmondott lecke marad a marketing, ünnepnapi virágszál a kereskedő gomblyukában.

Amely díszít ugyan, de a lényeget *nem érinti.*

Vanicsek Péter

Kétezer vállalat 32 országból

Vásár Poznanban

Poznanban vasárnap megnyílt a hagyományos nemzetközi vásár, amelyet ezúttal 55. alkalommal rendeztek meg. A nyolc napig tartó bemutatón 32 ország — köztük hazánk — több mint 2000 vállalata, cége vesz részt. A hagyományoknak megfelelően a kiállítók főként gépeket és berendezéseket, szállítási és közlekedési eszközöket, elektronikai és elektrotechnikai gyártmányokat mutatnak be.

Az ünnepélyes megnyitón, amelyen részt vett *Henryk Jablonski,* az államtanács elnöke, *Tadeusz Nestorowicz* lengyel külkereskedelmi miniszter a többi között azt hangsúlyozta, hogy *Lengyelország következetesen megvalósítja a gazdasági egyensúly helyreállításának programját.* Jóllehet egyes nyugati országok politikai okokból továbbra is szankciókat, korlátozó intézkedéseket tartanak fenn Lengyelországgal szemben, ezek nem hiúsították meg a válságból való kijutásra tett erőfeszítéseket. Az elért eredményekben nagy szerepe van a testvéri szocialista országokkal, mindenekelőtt a Szovjetunióval folytatott hatékony együttműködésnek. Összességében — mondotta a miniszter — az ország gyorsabb ütemben tér vissza a megbízható partner pozíciójába, mint ahogy arra számítani lehetett volna. Az a tény, hogy az idén a vásáron a tavalyinál jóval több nyugati cég képviselteti magát, arról tanúskodik, hogy a tőkés országokban is megindult a nézetek evolúciója mind a lengyel belső helyzetet, mind az országgal való együttműködést illetően.

A lengyel államfő meglátogatta a 800 négyzetméteres magyar kiállítást is, ahol *Garamvölgyi József* nagykövet és a magyar pavilon vezetői kísérték végig. Bemutatónknak, amelyet 15 magyar külkereskedelmi és iparvállalat részvételével szervezett a Hungexpo, nagy a közönségsikere.

Egy hét a világgazdaságban

A „szivattyú" ellen

Az angol választások lebonyolódván nem kerülhetjük el, hogy a küzdelem *gazdaságpolitikai* vonatkozásairól és a győzelem tanulságairól ne szóljunk. Annál is inkább *indokolt az elemzés,* mivel gyanúnk szerint a konzervatív „földcsuszamlás" olyan jelenségek következménye, melyek *túlmutatnak* a brit szigeteken. Mindenesetre az, hogy *Margaret Thatcher* hatalmas *többséggel* újabb mandátumot szerzett, sok elemzőt gondolkodóba ejthetett. Hisz a toryk uralma alatt a munkanélküliek száma 2 millió fővel nőtt, a munkaképes lakosság 13,8 százalékát teszi ki, miközben a kormányra jutás idején még csak 5,5 százalék volt. Ha a családtagokat is számoljuk, az utcára kerülés (vagy az első munkahely hiába való keresése) minimum 10 millió embert érint. Különösen pusztító a hatás a fiatalok között, egy nemzedék érzi magát becsapva, számol le magában a fogyasztói társadalommal.

Thatchert igazolták

Hagyományos gondolkodás szerint az ilyen kormánynak a választáson *meg kellett volna bukni.* Egyre gyakrabban lehetett amúgy is hallani: a fejlett tőkés országokban *rájár a rúd* a kormányzó pártokra. Mivel a választókat sújtó gazdasági gondok megszüntetését *nem tudják elvégezni,* a csalódott polgárok az első adandó alkalommal az ellenzéket juttatják a kormánykerékhez — így a gondolatmenet. Margaret Thatcher ráadásul nem is próbált magyarázkodni, sőt *látványos ígéreteket sem tett.* Soha nem állította például, hogy újraválasztása esetén *záros határidőn belül* munkához juttatja a „kívülrekedteket". A tory-manifesztum meg kifejezetten „elkeni" a munkanélküliség kérdését. És mégis: a választók *elsöprő többsége annak a Thatchernek adott bizalmat, ki váltig azt állította, hogy nem fog változni.* Ha újból bizalmat kap, *a régi politikát* folytatja majd. Vélhetően ugyanolyan *következetességgel,* mint eddig. Sőt. Talán még keményebben.

A torysikerben persze „benne van" a Munkáspárt is. A lényeg azonban nem ez. A munkaképes lakosság 13,8 százaléka munka nélkül van? Persze, de ugyanakkor a lakosság 86,2 százaléka kereső! A döntő többségnek tehát *van* kenyere. Ráadásul azok, akik állással bírtak, a konzervatív uralom alatt, *ha kevéssel is, de javíthatták* életszínvonalukat. Nem elhanyagolható, hogy a thatcheri évek alatt *a brit ipar versenyképessége javult, termelékenysége emelkedett, költségérzékenysége nőtt.* A ma állással bírók tehát kenyerüket vélhetően biztosabbnak érezhetik most, mint mondjuk három évvel ezelőtt.

Mit ajánlott a Munkáspárt? Lényegében azt, hogy elvesz egy kicsit azoktól, akiknek van jövedelmük és átcsoportosít a kedvezőtlenebb helyzetben levők javára. A választás erre az *átszivattyúzásra* mondott nemet. Talán nem tévedünk, ha azt állapítjuk meg, hogy a fejlett tőkés országokban terjedőben van az a vélemény, mely szerint mindenki magáért felel, „ne tőlem vegyenek el pénzt, ha más — mindegy, hogy esetleg *önhibáján kívül* — képtelen azt normálisan megkeresni".

Áldozatok, eredmények

Thatcher gazdaságpolitikája a jelek szerint *nemcsak a jelent, hanem a jövőt illetően is magasabb osztályzatot kapott a szavazóktól, mint riválisai.* A polgárok láthatóan amellett voltak, hogy jövőjük konzervatív kormányzás mellett *biztosabb.* A Labour azért is vesztett, mivel a kampány során képtelen volt elhitetni, hogy programja nem vezet majd az infláció ismételt megélénküléséhez. Márpedig az áremelkedés *4—5 százalékos üteme akkora érték ma a jövedelemmel rendelkező 86,2 százaléknak, hogy minden áron meg kívánták őrizni.* Thatcher programja más tekintetben is azt sugallta, *minél kevesebb* kérdéssel kívánja majd a jövőben a szavazókat közvetlenül terhelni. Nem tervez jelentős államosítási programot, ami esetleg ahhoz vezethet, hogy az állami szektor üzemeinek deficitjét az adófizetők pénzéből kelljen fedezni. A kampány nemzetközi vonatkozásai: Anglia kereskedelmi partnerei minden bizonnyal *megnyugvással* veszik tudomásul, hogy a kormányzat a versenyképesség javulásának következetes kikényszerítésével és *nem adminisztratív* protekcionizmussal kívánja a brit vállalatok helyzetét javítani...

Húzzuk alá: a választók a szavazatukkal azt is tudomásul vették, hogy manapság *a munkanélküliség-infláció-egyensúlyhiány-lassú növekedés* fogalmakkal jelzett problématömegből *fájdalommentesen,* áldozatok nélkül *nincs kiút.*

A következetes politikát folytató, *áldozatokra kényszerülő,* de eredményeket felmutató kormányzat viszont *megújíthatja mandátumát.*

Gonda György—Szentgáli Péter

HORIZONT

Szovjet földgáz Nyugat-Berlinnek

Valamennyi szükséges szerződést megkötötték ahhoz, hogy 1985. őszétől megindulhassanak a Nyugat-Berlinbe irányuló szovjet földgázszállítások. Miután a városi parlament jóváhagyta, hogy a város energiaellátását átállítsák földgáz felhasználására, a GASAG városi földgáztársaság megkötötte a szerződést a Ruhrgas Ag-val a szállítások 1985. október 1-vel történő megkezdéséről. A Ruhrgas — néhány évi kezdeti stádium után — 2008-ig évente 650 millió köbméter Szovjetunióból származó földgázt szállít Nyugat-Berlinnek.

Atomerőművek a KGST-országokban

A KGST-tagállamok energiaellátásában mind nagyobb szerep jut az atomerőműveknek. Jelenleg összesen 22 millió kilowatt összteljesítményű atomerőmű működik a KGST-államokban. Nem számítva a Szovjetuniót, további 36 erőműblokk áll tervezés vagy építés alatt. Az előrejelzések szerint az évtized végére az atomerőművek összteljesítménye ezekben az országokban eléri a százmillió kilowattot. Erre az időre átlagban 15—30 százalék között fog mozogni az atomerőművek részesedése az egyes tagállamok elektromos energiatermelésében, de például Bulgáriában meg fogja haladni a 40 százalékot.

EGK–Andok-tárgyalások

Eredménytelenül végződtek az EGK és az öt latin-amerikai országot tömörítő Andok-paktum között háromévi szünet után újra kezdett tárgyalások, nem sikerült aláírni a tervezett kereskedelmi és együttműködési megállapodást.

A kudarc fő oka, hogy Venezuela, Ecuador és Kolumbia nem volt hajlandó a legnagyobb kedvezmény elvét biztosítani a kölcsönös kereskedelemben, az EGK pedig ragaszkodott ehhez, s enélkül nem írta alá a megállapodást. Ez a három latin-amerikai ország — Bolíviával és Peruval ellentétben — nem tagja az Általános Vámtarifa- és Kereskedelmi Egyezménynek (GATT), így velük nincs érvényben ez az elv, amely az EGK szerint a tervezett megállapodás sarkalatos pontja lenne. Másik vitatéma: az Andok országai kedvezményeket kértek az EGK-ba irányuló textilszállításaiknak, ám a Közös Piac húzódozott ettől a válságba jutott nyugat-európai textilipar védelmében.

A tervezett ötéves megállapodás kereskedelmi, ipari együttműködési és pénzügyi téren tartalmazna kölcsönös kedvezményeket a két gazdasági csoportosulás között. Nyugat-európai részről fontosságot tulajdonítanak a latin-amerikai országokkal való kapcsolatok javításának azután, hogy a falklandi háború miatt ezek erősen megromlottak.

KÖZÉLET—DIPLOMÁCIA

Üdvözlő táviratok

A Fülöp-szigeteki Köztársaság nemzeti ünnepe alkalmából *Losonczi Pál*, az Elnöki Tanács elnöke táviratban üdvözölte *Ferdinand E. Marcos* elnököt. *Lázár György*, a Minisztertanács elnöke *Cesar Virata* miniszterelnökhöz intézett üdvözlő táviratot.

Lázár György, a Minisztertanács elnöke táviratban üdvözölte *Mario Soarest*, a Portugál Köztársaság miniszterelnökévé történt kinevezése alkalmából.

Maróthy László Prágában

A CSKP prágai városi bizottságának meghívására hétfőn délelőtt Prágába érkezett *Maróthy László*, az MSZMP PB tagja, a budapesti pártbizottság első titkára.

A küldöttséget vezető vendéget a két ország nemzeti lobogóival feldíszített ruzinei repülőtéren *Antonin Kapek*, a CSKP KB elnökségének tagja, a prágai pártbizottság vezető titkára fogadta.

Kurt Löffler látogatása

Elutazott Budapestről *Kurt Löffler*, az NDK kulturális minisztériumának államtitkára, aki *Korcsog András* művelődési minisztériumi államtitkár meghívására látogatott hazánkba. Megbeszéléseiken tájékoztatták egymást országaik kulturális életének aktuális kérdéseiről, és a megoldásra váró feladatokról. Pozitívan értékelték a magyar—NDK kulturális kapcsolatokat, és meghatározták a jövőbeni együttműködés fő területeit.

Kurt Löfflert fogadta *Köpeczi Béla* művelődési miniszter és *Hanga Mária* miniszterhelyettes is. A Magyarországi Németek Demokratikus Szövetségében tájékoztatták a vendéget a szövetség sokoldalú tevékenységéről. Baranya megyei látogatása során megismerkedett a megye életével és fejlődésével, valamint Pécs nevezetességeivel.

Kurt Löfflert fogadta *Kornidesz Mihály*, az MSZMP KB osztályvezetője és *Miklós Imre*, az Állami Egyházügyi Hivatal elnöke.

Gonda György Tokióban

Vasárnap Tokióba érkezett *Gonda György* államtitkár, az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal elnöke. Gonda György tárgyalásokat folytat japán kormányképviselőkkel és közigazgatási vezetőkkel a környezetvédelemmel kapcsolatos kérdésekről. Szigetországi tartózkodása során ellátogat kutatóintézetekbe, és egyéb környezetvédelmi létesítményekbe is.

Juhász Ádám Leningrádba utazott

Juhász Ádám ipari minisztériumi államtitkár vezetésével hétfőn delegáció utazott Leningrádba, a KGST színesfémkohászati állandó bizottsága 58. ülésére.

Nyitrai Ferencné Genfbe utazott

Nyitrai Ferencné államtitkár, a Központi Statisztikai Hivatal elnöke vasárnap Genfbe utazott, ahol részt vesz az ENSZ európai statisztikusok értekezletének 31. plenáris ülésén.

Magyar—finn tudományos együttműködési megállapodás

Pál Lénárdnak, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkárának vezetésével június 6—12-e között akadémiai delegáció járt hivatalos látogatáson Finnországban. Az MTA főtitkára és a Finn Tudományos Akadémia elnöke három évre szóló együttműködési munkatervet írt alá. A dokumentum meghatározza a két intézmény, illetve az MTA kutatóintézetei és a finnországi kutatóhelyek közötti, hosszabb ideje folyó eredményes együttműködés további kutatási terveit.

A JNDK népi ellenőrzési küldöttségének látogatása

A Központi Népi Ellenőrzési Bizottság elnökének meghívására hazánkba érkezett a Jemeni Népi Demokratikus Köztársaság legfelsőbb népi ellenőrzési küldöttsége. A delegációt *Mehdi Abdullah Szaid* miniszter, a Jemeni Szocialista Párt Központi bizottságának tagja, Jemen legfelsőbb népi ellenőrzési bizottságának elnöke vezeti. A küldöttség tárgyalásai során áttekintik a két ország népi ellenőrzési módszereit, s tapasztalatcserét folytatnak.

Pierre Székely kitüntetése

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa *Pierre Székely* szobrászművésznek kiemelkedő művészi munkássága, valamint a magyar—francia kulturális kapcsolatok előmozdítása érdekében kifejtett tevékenysége elismeréseként, 60. születésnapja alkalmából a Magyar Népköztársaság Zászlórendje kitüntetést adományozta.

A kitüntetést *dr. Trautmann Rezső*, az Elnöki Tanács helyettes elnöke hétfőn adta át. Jelen volt *Korcsog András* művelődési államtitkár, *Farkasinszky Lajos*, a Fővárosi Tanács elnökhelyettese, továbbá *Hubert Dubois*, a Francia Köztársaság nagykövete.

A béke-világtalálkozó előtt

(Folytatás az 1. oldalról)

az egység bomlasztásával, a prágai seregszemle tekintélyének aláásásával. A jelenlevő békemozgalmak képviselőinek többsége azonban német mondott ezekre a törekvésekre, s megerősítette részvételi szándékát. A csehszlovák fővárosban csaknem 3000 békemozgalmi aktivista, tudós, politikus és művész lesz jelen, hogy hitet tegyen a béke ügye mellett.

Ezután Pozsgay Imre, a magyar nemzeti előkészítő bizottság vezetője méltatta az Országos Béketanács munkáját, a béke- és barátsági hónap jelentőségét. Többek között rámutatott: az események hozzájárultak szocialista nemzeti egységünk további megszilárdításához.

Igazolódott az is, hogy az ebben az időszakban tartott rendezvények sora nem egyszerűen programok laza füzére volt, hanem nemzeti színteret adott a közakaratnak, a közvélemény szándékainak megnyilvánulására — hangoztatta. A Prágába utazó delegáció arra törekszik, hogy előmozdítsa a társadalmi haladás, a béke ügyét, s méltóan képviselje a magyar népet.

Pozsgay Imre ezután bejelentette, hogy a csehszlovák fővárosba utazó delegációban közéletünk számos ismert személyisége mellett művészek, tudósok, orvosok, egyházi vezetők kaptak helyet. A testület elfogadta a béke-világtalálkozó résztvevőihez intézendő üzenet szövegtervezetét, majd közölték, hogy — a kecskeméti értelmiségi békegyűlés résztvevőinek javaslatára — a delegáció hivatalos dokumentumként magával viszi *Illyés Gyulának*, az Országos Béketanács május 6-i tanácskozásához eljuttatott levelét is.

Török filmhét kezdődött

A Magyarországon első ízben megrendezendő *török filmhétre* török filmművészeti delegáció érkezett Budapestre. A küldöttség tagjai: *Cihad Cifcili*, a török kulturális minisztérium filmfőosztályának vezetője, *Hülya Kocyigit*, a Mint a többi asszony című film főszereplője, valamint *Selim Soydan* producer.

A budapesti *Toldi* filmszínházban június 13—17. között három török alkotást vetítenek.

Országgyűlési bizottságok ülése

Igazságügy, tanácsok

Az igazságügy, az ügyészi és a bírói munka, valamint a tanácsi tevékenység tapasztalatait tárgyalták meg hétfőn az országgyűlés jogi, igazgatási és igazságügyi bizottságának ülésén. Mindegyik tárgykört az 1982. évi állami költségvetés végrehajtásának alapján elemezték a képviselők, ám a parlamenti műhelymunkának mind markánsabb, sajátos stílusa szerint, elsősorban arra kerestek választ: mi a helyzet most, s melyek a további teendők. Az Országházban tartott ülést a bizottság elnökeként *dr. Gajdócsi István* vezette.

Az első jogi, közelebbről törvényességi téma kapcsán az illetékes főhatóságok írásos összefoglalójához *dr. Borics Gyula* igazságügyi minisztériumi államtitkár, *dr. Lévai Tibor*, a legfőbb ügyész helyettese és *dr. Fekete Károly*, a Legfelsőbb Bíróság elnökének általános helyettese fűzött szóbeli kiegészítést, majd a képviselők kérdeztek, mondtak véleményt. A felszólalók mindegyike — *dr. Juhász Tibor* (Bács-Kiskun megye), *dr. Mátay Pál* (Fejér megye), *dr. Nezvál Ferenc* (Budapest) és *Szűcs Gábor* (Hajdú-Bihar megye) — élénken reagált az államtitkárnak arra a kijelentésére, hogy súlyos gondok vannak a bírói kar utánpótlásában. Elmondta, hogy a jogi pálya mintha elveszítette volna vonzerejét a fiatalok körében, ugyanakkor hovatovább aggasztó mértékben elnőiesedett. Az első gond anyagi eredetű: magyarán kicsi a bírák fizetése, s a bírói függetlenség abszolút tisztasága érdekében a törvény tiltja, hogy más kereső foglalkozást is folytassanak, kivéve a tudományos munkát. Országos adat, hogy a bírók között ma már 52 százalék nő, s ez az arány azért forrása újabb gondoknak, mert családi, gyermekgondozási és hasonló okok miatt munkájuktól sokszor vannak távol, helyettesíteni kell őket — de kivel? A képviselők véleménye szerint, ha valahol nem, akkor az igazságszolgáltatásban valóban nem szabad megengedni, hogy káderhiány legyen, hiszen a közvetlenül az állampolgárokat érintő ügyek szakszerű és gyors elintézése az egyik nélkülözhetetlen eleme a törvényességnek. Márpedig ez utóbbi — miként a vitában többen megfogalmazták — nemcsak társadalmi, hanem egyenesen politikai kérdés.

Több javaslat elhangzott a káderhelyzet javítására. Juhász Tibor nagyobb erkölcsű, anyagi megbecsülést, több konkrét szakmai feladatot szorgalmazott a bírósági fogalmazók számára, hiszen belőlük lesznek a bírák. Dr. Mátay Pál az oktatásügy vezetőinek figyelmébe ajánlotta, hogy tegyék szervezettebbé a joghallgatók pályaorientálását.

Nezvál Ferenc azért szállt síkra, hogy az igazságszolgáltatási munka rangja, felelőssége, tekintélye a bírósági épületek megfelelő állagában és az ítélkezés egyéb tárgyi körülményeiben is fejeződjék ki. Végül is a bizottság úgy foglalt állást — a maga rangját, parlamenti tekintélyét is latba vetve —, hogy az illetékes szerveknek mindenképpen meg kell oldaniuk az igazságügy kádergondjait. A jelentést egyébként elfogadták a képviselők.

A tanácsi munkát elsőrendűen a kiegyensúlyozottsággal jellemezte *Kállai Lajos* pénzügyminiszter-helyettes, aki kommentálta a tárca összesített adatait a tanácsok tavalyi pénzügyi tervének teljesítéséről, gazdálkodásuk alakulásáról. A tanácsok és intézményeik gazdálkodását — mondta — többségében a megváltozott feltételekhez való erőteljesebb igazodás, a mértéktartás, a lakosság alapvető ellátásáért érzett felelősség hatja át. A szemléletváltozást mutatja az is, hogy — igazodva a szűkösebb anyagiakhoz — mind jobban előtérbe kerül a meglevő értékek megőrzése. S ez nemcsak abban mutatkozik meg, hogy kevesebb a beruházás, hanem például abban is, hogy sokszor a társadalmi munkát is nem új létesítményekre, hanem állagmegóvásra hasznosítják.

A vitában felszólaló *dr. Antalffy György* (Csongrád megye) egyetértéssel szólt arról, hogy a tanácsok a hatáskörök decentralizálásával együtt nagy felelősséggel tesznek eleget rendeltetésüknek; felhívta a figyelmet azonban olyan, mihamarabb és mindenütt megszüntetendő „szépséghibákra", mint a bürokrácia megannyi vadhajtása, legyen az lélektelen ügyintézés, időhúzás, körülményeskedés. *Dr. Röder Edit* (Budapest) a telkek tartós használatba adását, mint a tanácsok bevételi többletének egyik forrását említette; amiatt viszont aggályát fejezte ki, hogy az állami lakások eladása tényleg közhasznú lehet-e úgy, ha vele együtt a telket is eladják az állampolgároknak, vagy ez utóbbit esetleg csak tartós használatba kéne adni? Ezt több képviselő, köztük *dr. Ladányi József* (Borsod megye) is megfontolandónak tartotta.

A pénzügyminiszter-helyettes azt válaszolta, hogy folyamatban van a jogszabályok felülvizsgálata, a gyakorlat igényei, a közérdek szerinti korszerűsítése. A vitában — amelyben szót kért még *Barta László* (Szolnok megye) és *Szűcs Gábor* (Hajdú-Bihar megye) is — szó esett egyebek között a kommunális kötvények kibocsátásának eddigi, többnyire pozitív tapasztalatairól, az állampolgárok adózási fegyelmének javításáról, a településfejlesztés sokféle tanácsi teendőiről is. Végül a jelentést elfogadták.

A külügyi tárca költségvetése

Hétfőn az országgyűlés külügyi bizottsága — *Gyenes András* elnökletével — az Országház gobelintermében ülést tartott. Részt vett és felszólalt a tanácskozáson *Péter János*, az országgyűlés alelnöke.

Puja Frigyes külügyminiszter tájékoztatta a képviselőket a nemzetközi helyzet időszerű kérdéseiről, *Roska István* külügyminiszter-helyettes ismertette a külügyi tárca 1982. évi költségvetésének végrehajtásáról szóló jelentést. A tájékoztatót és a jelentést a bizottság elfogadta. A vitában felszólalt *Tausz János* (Pest megye), *Stock János* (Veszprém megye) és *Németh Pál* (Borsod-Abaúj-Zemplén megye).

Az ülés harmadik napirendi pontjaként *Darvasi István*, a külügyi bizottság titkára, az Interparlamentáris Unió magyar csoportja elnökségének tagja tájékoztatta a bizottságot az IPU Budapesten, május 30. és június 4. között megtartott ötödik, rendkívüli európai együttműködési és biztonsági konferenciájának eredményeiről.

Képviselőcsoportok tanácskozása

Hétfőn a Borsod és a Szabolcs-Szatmár megyei képviselőcsoport tartotta meg a parlament nyári ülésszakát megelőző ülését.

Borsod megye képviselői elsősorban az 1982. évi költségvetési és fejlesztési alap felhasználásával foglalkoztak. Elismeréssel szóltak arról, hogy a tanácsok a közismerten nehéz gazdasági viszonyok közepette is eredményesen oldották meg fejlesztési feladataikat. Az előrehaladás, mint hangoztatták, még erőteljesebb lehetett volna, ha a tervezés nem megfelelő üteme és minősége, továbbá a kivitelező kapacitás szűkössége és rossz koordináltsága nem támasztott volna felesleges akadályokat. Több tanterem és mintegy 200 lakás nem készült el ilyen okokból. A tanácsoknak sikerült mintegy 500 millió forintot még időben átcsoportosítaniuk. Az összeg tehát megmaradt, de — sajnos — vele együtt a gond is.

Szabolcs-Szatmár megye képviselői — a fogyasztók megyei tanácsa munkájának tükrében — lakosság ellátásának egyes különösen égető kérdéseivel foglalkoztak. Szót emeltek, a többi között amiatt, hogy az aprófalvakban még ma sem zavartalan az ellátás az alapvető cikkekből.

A Danyiil-kolostor átadása Moszkvában

A szovjet állam a Szovjetunió minisztertanácsának döntése értelmében átadta az orosz pravoszláv egyháznak Moszkva legrégebbi egyházi épületcsoportját, *a Danyiil-kolostort*. A XIII. század végén létesített kolostor épületeibe a restaurálási munkák elvégzése után a moszkvai patriarchátus hivatalai költöztek be.

A szovjet főváros legrégibb kolostora alapítójáról, az önállóvá vált moszkvai fejedelemség első uralkodójáról, *Alekszandr Nyevszkij* fiáról, *Danyiil Alekszandrovics* hercegről kapta nevét. Az erős fallal körülvett épületcsoport a Moszkva folyó jobb partján, a Kremltől délre helyezkedik el.

Az ősi kolostor átadásáért *Pimen*, Moszkva és egész Oroszország patriarchája *Nyikolaj Tyihonov* miniszterelnökhöz írt levelében mondott köszönetet.

Szakszervezeti tanácskozás

Napirenden: a televízió

A Magyar Televízió helyzete, fejlesztésének irányai, valamint a művészeti élettel való kapcsolata — ezzel a témával foglalkozott a Művészeti Szakszervezetek Szövetsége központi vezetősége a Fészek művészklubban tartott hétfői ülésén. *Nagy Richárd*, a Televízió elnöke szóbeli tájékoztatást adott az ország szemléletének formálásában, közérzetének alakításában rendkívül fontos szerepet játszó intézmény tevékenységéről, a dolgozók munkakörülményeiről.

A szocialista országok között a legkisebb sugárzási idővel, heti 87—90 órával dolgozó televízióban 3200-an fáradoznak azért, hogy a több mint 3 millió készülék előtt művelődni, szórakozni, informálódni vágyók igényeit minél színvonalasabban kielégítsék. Ma már az ország területének csaknem 94 százalékán kísérhetik figyelemmel a nézők a televízió 1-es csatornájának programját, s 80 százalékán foghatják a 2-es csatornát is.

A Tv nehéz körülmények között dolgozik, két és fél milliárd forint értékű gépeinek, berendezéseinek 40 százaléka ma már elavult. Ennek ellenére — a műszaki szakembereknek köszönhetően — az ország bármelyik pontjáról jelentkező tudósítók élő közvetítésben számolhatnak be az eseményekről.

A központi vezetőség — amely ezúttal első ízben foglalkozott önálló napirendként a televízió helyzetével — végezetül állásfoglalás-tervezetet fogadott el, amely szerint szakszervezeti mozgalom politikai, társadalmi, ideológiai és művészeti szempontból egyaránt rendkívül fontosnak tekinti a Magyar Televíziót.